

Aynı Coğrafyada Barış İçinde Farklı İnanış Ortak Anlayış

*Religious Diversity and
Shared Understanding
Peaceful Coexistence
within the Same Geography*

Aynı Coğrafyada Barış İçinde Farklı İnanış Ortak Anlayış

---

*Religious Diversity and Shared
Understanding Peaceful
Coexistence within the Same Geography*

ISBN: 978-625-7377-72-0

**Aynı Coğrafyada Barış İçinde
Farklı İnanış Ortak Anlayış**

Religious Diversity And Shared Understanding
Peaceful Coexistence within the Same Geography

© 2023 CUMHURBAŞKANLIĞI İLETİŞİM BAŞKANLIĞI YAYINLARI
© 2023 PUBLICATIONS BY PRESIDENCY'S DIRECTORATE OF COMMUNICATIONS

Yayın Sertifikası No: 45482 / Publication Certificate No: 45482

1. Baskı, İstanbul – 2023 / 1st edition, İstanbul – 2023

İletişim / Contact

Kızılırmak Mahallesi Mevlana Bulv. No:144 Çankaya
Ankara/TÜRKİYE

T +90 312 590 20 00 | webinfo@iletisim.gov.tr

Baskı / Print

Prestij Grafik Rek. ve Mat. San. ve Tic. Ltd. Şti.

T +90 212 489 40 63, İstanbul

Matbaa Sertifika No: 45590

Aynı Coğrafyada Barış İçinde Farklı İnanış Ortak Anlayış

**Aynı Coğrafyada Barış İçinde
Farklı İnanış Ortak Anlayış**

*Religious Diversity and Shared Understanding
Peaceful Coexistence within the Same Geography*

İÇİNDEKİLER ■
CONTENTS

TAKDİM	
Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan	9
PREFACE	
President Recep Tayyip Erdoğan	145
ÖN SÖZ	
Prof. Dr. Fahrettin Altun	11
FOREWORD	
Prof. Fahrettin Altun	147
GİRİŞ	15
INTRODUCTION	149
<hr/>	
Birinci Bölüm	
Farklı Dil ve Lehçelerin Kullanılmasının Önündeki Engellerin Kaldırılması	19
Chapter One	
Removal Of Barriers To The Use Of Diverse Languages And Dialects	155
<hr/>	
İkinci Bölüm	
Cemaat Vakıflarının Mülk Edinmelerinin Kolaylaştırılması	25
Chapter Two	
Facilitation Of Property Ownership For Community Foundations	161
<hr/>	
Üçüncü Bölüm	
Eğitim Sisteminin Daha Demokratik ve Çoğulcu Bir Yapıya Kavuşturulması	49
Chapter Three	
Bringing The Education System To A More Democratic And Pluralistic Structure	185
<hr/>	

Dördüncü Bölüm

Farklı Din ve İnanç Gruplarının Kültürel Haklarının Genişletilmesi 55

Chapter Four

Extending The Cultural Rights Of
Diverse Religions And Faith Groups 191

Beşinci Bölüm

Farklı Din ve İnanç Gruplarının Özgürlük Alanlarının Genişletilmesi 71

Chapter Five

Extending The Areas Of Freedom Of Diverse Religious And
Faith Groups 207

Altıncı Bölüm

Toplantılar ve Görüşmeler 87

Chapter Six

Meetings And Talks 223

KRONOLOJİ

CHRONOLOGY 263

Aynı Coğrafyada Barış İçinde Farklı İnanış Ortak Anlayış

TAKDİM

Bir ülkenin medeniyet seviyesi, ekonomik ve teknolojik gelişmişlikle birlikte bireylerin din ve inanç hürriyetlerini tam anlamıyla yaşayabilmeleriyle mümkündür. Bir cihan devleti olan Osmanlı, 6 asır boyunca farklı inanç, kültür ve dile mensup tebaasını, barış ve huzur içinde tutmayı işte böyle başarmıştır. Ecdadımızdan tevarüs eden bu hasletimizi devam ettirmek, hem tarihimize hem de gelecek nesillere karşı görevimizdir.

Bu anlayışla son 21 yılda, ülkemizde yaşayan tüm inanç gruplarının din ve vicdan özgürlüğünü genişletme, talep ve ihtiyaçlarını karşılamak yönünde pek çok adım attık. İncından, kimliğinden, kültüründen ötürü hiçbir vatandaşımızın ötekileştirilmesine, hor-hakir görülmesine fırsat vermedik. Bölgemizde son 150 yıldır yaşanan acılar, pek çok sıkıntıya ve tahribata yol açmış olmasına rağmen, birlikte yaşama irademizde en küçük bir sarsılmaya müsaade etmedik.

Tahammülsüzlüklerin arttığı, kültürel ırkçılığın ve fanatizmin tüm dünyada adeta veba gibi yayıldığı bir dönemde, milletimizin farklılıkları zenginlik kabul eden bu kuşatıcı anlayışının, daha da önem kazandığını görüyoruz. “İnsanı yaratılmışların en şereflisi” gören bir medeniyetin mensupları olarak bundan sonra da, hiçbir ayırım yapmadan, Türkiye’ye vatandaşlık bağıyla bağlı olan herkesi kucaklamaya devam edeceğiz.

İletişim Başkanlığımız tarafından hazırlanan bu eser, ülkemizin hoşgörü iklimini gösteren müstesna bir çalışmadır. Türkiye'nin beşeri ve kültürel hazinesini daha yakından tanımak isteyenler için bir referans kaynağı olacağına inandığım eserin hayırlı olmasını diliyorum, emeği geçenleri tebrik ediyorum.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ CUMHURBAŞKANI
RECEP TAYYİP ERDOĞAN

Ö N S Ö Z

Türkiye, farklı din ve inanç gruplarına saygı ve hoşgörü anlayışını benimsemiş bir devlet geleneğine sahiptir. Ecdadımız, fethettikleri topraklarda yaşayan insanların inançlarına saygı duymuş, onların dinlerini özgürce yaşamalarına izin vermiş ve bunun için gerekli koşulları sağlamıştır. Dinî özgürlüğü ve ibadethaneleri güvence altına alma, kültürel mirasımızın ve tarihsel kimliğimizin vazgeçilmez bir parçasıdır. Bu değerleri korumak, birbirimize saygı göstererek birlikte yaşama idealini sürdürebilme noktasında önemli bir unsurdur.

Özellikle son 21 yılda bu anlamda pek çok önemli adım ve tarihsel reformlara imza atılmıştır. Hukuki düzenlemelerin yanı sıra eğitim, kültür ve dinî yaşam alanlarında faaliyetler yürütülmüştür. Farklı inançlara sahip öğrenciler, eğitim kurumlarında kendi inançlarına uygun bir şekilde eğitim alabilme hakkına sahip olmuş, farklı kültürlerin ve inançların bir arada yaşamasını destekleyen birçok politika ve uygulama hayata geçirilmiş, farklı dil ve lehçelerin kullanılmasının önü açılmış, cemaat vakıflarının mülk edinmeleri ve bunlar üzerinde tasarrufla bulunmaları konusunda iyileştirmeler sağlanmıştır.

İletişim Başkanlığı da kurulduğu günden bu yana ülkemizin bir zenginliği olan farklı din ve inanç gruplarına yönelik iletişim kampanyaları ve kültürel diplomasi faaliyetleri yürütmektedir. Bu çalışma da ülkemizde gerçekleşen bu olumlu gelişmelerin, toplumsal hoşgörünün ve farklı inanç ve kültürlerin bir arada barış içinde yaşayabilmesini önceleyen vizyonun bir yansımasıdır. Eserin bugüne kadar yapılan çalışmalar için bir arşiv oluşturmasını ve sonraki çalışmalara ışık tutmasını temenni ediyoruz.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ CUMHURBAŞKANLIĞI İLETİŞİM BAŞKANI
PROF. DR. FAHRETTİN ALTUN

**Aynı Coğrafyada Barış İçinde
Farklı İnanış Ortak Anlayış**

GİRİŞ

Türkiye’de son 21 yılda farklı din ve inançlara mensup vatandaşlara yönelik pek çok reform gerçekleştirilmiştir. Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan liderliğinde her alanda atılan demokratik iyileşme adımları dil, din, ırk ayırt etmeksizin toplumun bütün kesimlerine ulaşmıştır. Farklı din, inanç ve kültürel çeşitlilikleri birer zenginlik olarak gören Türkiye, tarihin bütün dönemlerinde bu farklı renkleri aynı desende buluşturmayı başarmıştır. Âdeta birer toplumsal tabuya dönüşmüş problemler özellikle son yıllarda, kanunlar, yönetmelikler ve uygulamalarla teminat altına alınarak kalıcı bir çözüme kavuşturulmuştur.

2000’li yıllarda farklı din ve inanç gruplarına yönelik atılan adımlardan ilki, farklı dil ve lehçelerin kullanımına ilişkin yasakların ortadan kaldırılması olmuştur. Türkiye’nin Avrupa Birliği’ne üyelik yolcuğu kapsamında çıkarılan Avrupa Birliği uyum paketleri, vatandaşların gündelik hayatlarında kendi dillerini kullanabilmeleri, dil öğrenim kursları açabilmeleri, mahkeme süreçlerinde ana dillerinde savunma yapabilmeleri, tutukluluk hâlinde ana dillerinde görüşme yapabilmeleri, farklı dil ve lehçelerde basın yayın faaliyeti gerçekleştirebilmeleri gibi birçok iyileştirmeyi beraberinde getirmiştir. Bunların yanı sıra, farklı dil ve lehçelerde yayınları teşvik amacıyla azınlıklara ait gazetelerin resmî ilan alabilmeleri, kendi dillerinde reklam yayımlayabilmeleri mümkün hâle getirilmiştir. Bu gelişmeler, azınlıklara ait özel televizyonlar, yayınevleri gibi basın yayın organlarının sayısını artırmıştır. TRT (41 dil) ve Anadolu Ajansı (13 dil) gibi Türkiye’nin en büyük medya kuruluşları da farklı dillerde yayın yapmaya başlamıştır.

Azınlıklara ait cemaat vakıflarının taşınmaz mal edinmeleri ve bu mallar üzerinde tasarrufta bulunmaları kolaylaştırılmıştır. Bu kapsamda yeni Vakıflar Kanunu çıkarılarak cemaat vakıflarının

mülkiyet sorunları giderilmiş, taşınmaz mal tescil süreleri uzatılmış, kapatılan vakıfların yeniden açılması imkânı getirilmiştir. İmar Kanunu'nda yapılan değişiklikle ibadet yerlerine ilişkin özgürlükler genişletilmiş, "İbadet Yeri" kavramı kanuna eklenmiş, farklı dinlere ait yeni ibadet yerlerinin yapımı mülki idare amiri izni ve imar mevzuatına uygunluk şartlarına bağlanmıştır. Farklı din ve inanç gruplarının ibadethanelerinin onarımı bedelsiz yapılarak ilgili vakfa iadesi gerçekleştirilmiştir.

Üniversitelerimizde farklı dil ve lehçelerle ilgili akademik araştırma yapılabilmesi, enstitü kurulması ve seçmeli ders konulabilmesi mümkün hâle getirilmiştir. Bu bağlamda Mardin Artuklu Üniversitesi Rektörlüğüne bağlı 'Türkiye'de Yaşayan Diller Enstitüsü' kurulmuştur. Özel öğretim kurumlarında yabancı uyruklu misafir öğrencilerin de öğrenim görebilmelerine imkân sağlanmıştır. Azınlık okullarına ücretsiz ders ve kaynak kitabı uygulaması, "Yaşayan Diller ve Lehçeler" (YDL) adı altında Millî Eğitim Bakanlığına (MEB) bağlı ortaokullarda (5, 6, 7 ve 8. sınıflarda) seçmeli dil dersleri konulması, cemaat vakıflarının vakfiyelerinde yer alan aile ve öğrencilere çeşitli yardımlar, gayrimüslim okullarında eğitim gören öğrencilere verilen eğitim öğretim teşviki gibi adımlar, eğitim alanında farklı din ve inanç gruplarına doğrudan katkı sağlayan gelişmeler olmuştur.

Gayrimüslim vatandaşlarımızın kültürel haklarının genişletilmesi amacıyla birçok düzenleme hayata geçirilmiştir. Çocuklara yabancı isim koymanın önündeki yasal engeller kaldırılmıştır. Farklı dillerde yazılı, görsel ve işitsel yayınların yapılması kolaylaştırılmıştır. Farklı dillerdeki kültürel faaliyetler Kültür ve Turizm Bakanlığı başta olmak üzere ilgili kurumlar tarafından desteklenmiştir. Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı tarafından 1100 yıllık Akdamar Kilisesi'ne özel, 4 dilde kapsamlı bilgi ve görsel materyaller sunan bir web sitesi hazırlanmış, Aya İrini Kilisesi'nde "Akdamar Kutsal Haç Kilisesi Fotoğraf Sergisi" ve St. Antuan Kilisesi'nde "Pandeminin Ardından, Yeni Umutlar İçin El Ele" konseri düzenlenmiştir. Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan, farklı dinî inanç sahibi vatandaşlarımızın dinî bayramları ve günleri dolayısıyla tebrik mesajları yayımlamış, dinî azınlık cemaatlerinin temsilcileriyle çeşitli dönemlerdeki iftar programlarında bir araya gelmiştir.

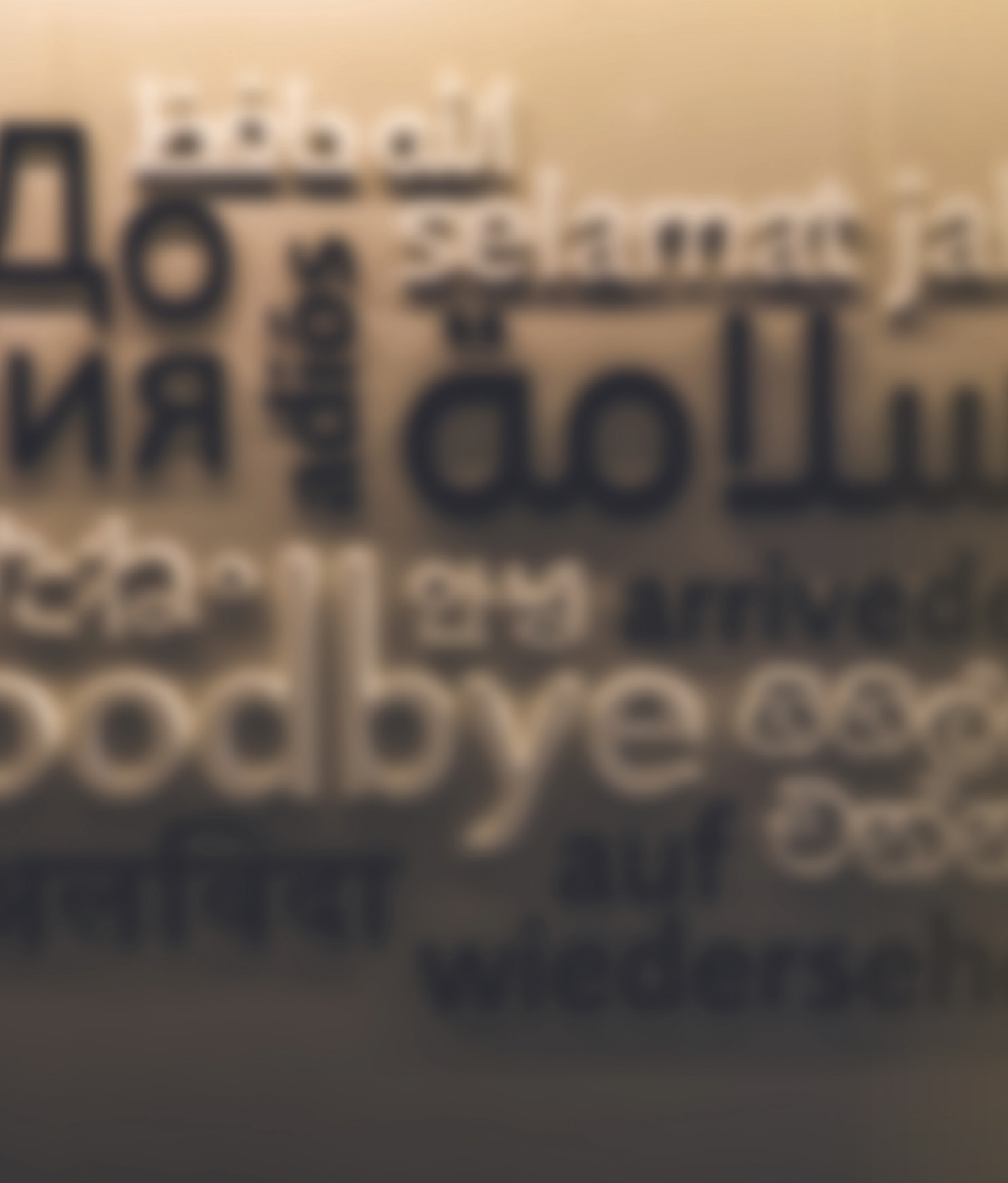
Farklı din ve inanç gruplarının özgürlük alanlarının genişletilmesine yönelik adımlar bunlarla sınırlı kalmamıştır. Siyasi partiler hukukunda yapılan düzenlemeyle ana dilinde siyasi propaganda imkânı getirilmiştir. Azınlıkların korunması, kendilerine saygı gösterilmesi, kamu iş ve işlemlerinde öncelik gösterilmesi amacıyla bir Başbakanlık genelgesi çıkarılmıştır. Gayrimüslim cemaat vakıflarının liderleri ve kanaat önderleri ile mutabık kalınan Cemaat Vakıfları Seçim Yönetmeliği yürürlüğe girmiştir.

Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan azınlıklar konusuna ayrı bir hassasiyet göstermektedir. Ulusal ve uluslararası yoğun gündemin yanı sıra farklı din ve inanç gruplarının liderleri ve temsilcileriyle çeşitli toplantılarda, ziyaretlerde ve kabullerde bir araya gelmektedir. AK Parti Genel Başkanlığı, Başbakanlık ve Cumhurbaşkanlığı görevleriyle 100'e yakın görüşmede bizzat bulunmuştur.

Bu çalışmada, farklı din ve inanç gruplarına yönelik son 21 yılda atılan demokratikleşme adımlarının genel bir çerçevesi sunulmaktadır. Bu adımlar kapsamında; farklı dil ve lehçelerin kullanılmasının önündeki engeller kaldırılmış, cemaat vakıflarının mülk edinmeleri kolaylaştırılmış, eğitim sistemi daha demokratik ve çoğulcu bir yapıya kavuşturulmuş; kısacası farklı din ve inanç gruplarının özgürlük alanlarının ve kültürel haklarının genişletilmesine yönelik kapsamlı çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Bütün bu gelişmeler konunun paydaşlarıyla yapılan yoğun toplantı ve görüşme trafiğinin bir sonucudur.

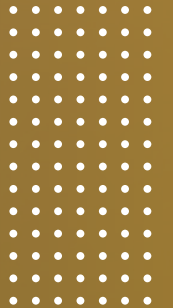
Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan “Türkiye Yüzyılı” vizyonuyla tüm sosyal kesimler için hak temelli bir yaklaşımın altını çizmektedir: *“Türkiye Yüzyılı, haklının yüzyılıdır. Hayatımız boyunca güçlünün değil haklının üstün olduğu bir siyasi ve sosyal düzenin inşası için çalıştık, çabaladık. Temel özgürlüklerin eksiksiz kullanılabilmesini temin ederek haklının güvencesi ve doğrunun tarafı olacak bir demokrasi işleyişini sağlamak istiyoruz. Bunun için köken ve inanç başta olmak üzere hiçbir ayırım gözetmeksizin her bir bireyin hakkını, hukukunu, geleceğini teminat altına alacak düzenlemeleri hep birlikte daha da geliştireceğiz.”*

Türkiye, dün olduğu gibi bugün de farklı din ve inanç gruplarıyla aynı gök kubbe altında huzur içinde yaşama gayretine dair her alanda somut ve kalıcı adımlar atmaya devam edecektir.

01

Farklı Dil ve Lehçelerin Kullanılmasının Önündeki Engellerin Kaldırılması

Birinci Bölüm

Farklı Dil ve Lehçelerin Kullanılmasının Önündeki Engellerin Kaldırılması

Demokratikleşme Faaliyetleri Kapsamında Farklı Dil ve Lehçelerin Öğrenilmesi ve Geliştirilmesi için Olanak Sağlanmıştır.

İlk olarak, 2002 yılında çıkarılan Üçüncü AB Uyum Paketi'nde, resmî dil Türkçenin yanı sıra vatandaşların günlük hayatlarında kullandıkları geleneksel farklı dil ve lehçelerde de yayın yapılabilmesi mümkün hâle getirilmiştir. Aynı yıl, farklı dil ve lehçelerin öğrenilebilmesi için özel kurslar açılmasına da imkân tanınmıştır. Bununla ilgili altyapı oluşturularak 2003 yılında kursların açılabilmesi sağlanmıştır.

Daha sonraki dönemlerde dil konusunda sürdürülen bu açılım çerçevesinde, 2003 yılında özel televizyonlarda ve TRT'de Türkçe dışında dil ve lehçelerde yayın yapılmasının önündeki yasal engeller kaldırılmıştır. Bu kapsamda hazırlanan yönetmelikle farklı dil ve lehçelerde radyo ve televizyon yayını yapma imkânı getirilmiştir. 2023 yılı itibarıyla TRT, 18 televizyon, 17 radyo kanalı ve sayısal platformları ile 41 dil ve lehçede yayın yapmaktadır.

2008 yılında konu yasal güvenceye bağlanmış ve özel radyo ve televizyonlar ile TRT’de bu alana ilişkin tüm engeller kaldırılmıştır. Özel radyo ve televizyonların da kesintisiz biçimde farklı dil ve lehçelerde yayın yapabilmesi mümkün hâle getirilmiştir. Ayrıca Türkiye Radyo Televizyon Kurumu Reklam Yönetmeliği’nde yapılan değişiklikle, farklı dil ve lehçelerde yayın yapan kanallarda, yayın yapılan dil ve lehçede reklam yapılabilmesi mümkün hâle getirilmiştir.

Bu değişikliklerle farklı dil ve lehçelerde yayın yapılması yasal güvenceye kavuşturulmuştur. Türkiye’nin en büyük haber ajansı olan Anadolu Ajansı (AA) da Türkçenin yanı sıra İngilizce, Arapça, Boşnakça, Rusça, Fransızca, Kürtçe/Sorani, Kürtçe/Kurmanci, Farsça, Arnavutça, Makedonca, Endonezce ve İspanyolca olmak üzere 13 dilde yayın yapmaktadır.

Bu düzenlemelerin sonucu olarak ayrıca 2019 yılında Türkiye’nin ilk Ermenice-Türkçe televizyon kanalı da yayın hayatına başlamıştır.

2009 yılında cezaevlerinde tutuklu ve hükümlülerin yakınlarıyla ana dillerinde görüşmesine imkân sağlayan yönetmelik yürürlüğe girmiştir. Türkçe bilmeyen ya da kendisini başka bir dilde daha iyi anlatabilecek olan vatandaşlarımız açısından mağduriyetlere yol açan bu yasağ ortadan kaldırılarak iletişim hak ve özgürlükleri genişletilmiştir.

2012 yılından itibaren azınlıklara ait gazetelerin resmî reklam yayımlayabilmelerine imkân tanınmıştır. Basın İlan Kurumu Genel Kurulu Kararı çerçevesinde; Lozan Antlaşması uyarınca belirlenen azınlıklara ait gazetelerin, yazılı başvuruları hâlinde resmî reklam yayımlayabilmeleri mümkün olmuştur.

Söz konusu gelişme, azınlık gazetelerinin ekonomik durumunu güçlendirmeye yönelik önemli bir adım olarak değerlendirilmektedir. Bu karar çerçevesinde yaklaşık 50 yıllık bir aradan sonra 4 Haziran 2012 tarihinde bir Rum yayınevi faaliyete başlamıştır (17/2/2012 tarihli ve 195 sayılı Genel Kurul Kararı, Resmî Gazete: 28/2/2012, 28218).

2013 yılında çıkarılan yasayla, mahkeme süreçlerinde sanığın savunmasını kendini daha iyi ifade edebileceği bir dilde yapmasının önü açılmıştır.

02

Cemaat Vakıflarının Mülk Edinmelerinin Kolaylaştırılması

İkinci Bölüm

Cemaat Vakıflarının Mülk Edinmelerinin Kolaylaştırılması

Azınlıklara Ait Cemaat Vakıflarının Taşınmaz Mal Edinmeleri ve Bunlar Üzerinde Tasarrufta Bulunmaları Konusunda Önemli İyileştirmeler ve Kolaylıklar Sağlanmıştır.

1935 yılında yürürlüğe giren Vakıflar Kanunu'na istinaden 1936 yılında azınlıklardan altı ay içerisinde beyanname vermeleri istenmiştir. Beyanname veren vakıflara ait tüzel kişilikler günümüz hukukunda cemaat vakfı olarak tanımlanmaktadır. Ayrıca tapuda kayıtlı mülk sahibinin kim olduğuna bakılmaksızın beyannamelerinde beyan ettikleri tüm taşınmazların kendi adlarına tapuda tescil edilmelerine imkân sağlanmıştır. Kısaca azınlıklar, verdikleri beyanname ile hem cemaat vakfı olarak adlandırılmış hem de sahip oldukları taşınmazları tapuya işleme imkânına kavuşmuşlardır.

Cemaat vakıfları, 1936 yılından itibaren 1974 yılına kadar bağış, vasiyet ve satın alma yoluyla taşınmaz mal edinebilmişlerdir. 1974 tarihli Yargıtay kararı sonrası cemaat vakıflarınca 1936-1974 yılları arası bağış, vasiyet ve satın alma yoluyla edinilen taşınmazlar tekrar eski maliklerine iade edilmiş; bu malların bir kısmı Hazine'ye, Vakıflar Genel Müdürlüğü'ne veya üçüncü şahıslara geçmiştir.

Gerek 1936 beyannamelerinde beyan edilen taşınmazların tapuya tescillerinde yaşanan sorunlar, gerekse 1936'dan sonra edindikleri taşınmazların eski maliklerine devredilmesi ve benzer problemleri çözmek için ilk defa 2003 yılında AB uyum yasaları çerçevesinde düzenleme yapılmıştır.

2008 yılında yürürlüğe giren 5737 sayılı Vakıflar Kanunu ile;

- 1936 beyannamelerinde kayıtlı olup hâlen tasarruflarında bulunan nam-ı müstear veya nam-ı mevhumlar adına tapuda kayıtlı olan taşınmazlar ile mal edinememe gerekçesi ile Hazine ile Vakıflar Genel Müdürlüğüne geçen taşınmazların vakıfları adına iadesi öngörülmüştür. Bu düzenleme ile çok sayıda taşınmaz mal, vakıf adına tescil edilmiştir.
- Tapuda isim tashihi yapılmak suretiyle mülkiyet sorunu çözümlenmiştir. Böylece, söz konusu kanunun 7. maddesi kapsamında bu nitelikteki taşınmazların cemaat vakıfları adına iadesine karar verilmiştir.
- Cemaat vakıflarınca çok sayıda taşınmaz mal edinilmiştir.

Her iki düzenlemenin uygulaması esnasında görülen eksikliklerden, 1936 beyannamesinde kayıtlı olup malik hanesi açık olan taşınmazlar, kamulaştırma, satış ve trampan dışındaki nedenlerle Hazine, Vakıflar Genel Müdürlüğü, belediye ve il özel idaresi adına kayıtlı taşınmazlar, kamu kurumları adına tescilli olan mezarlıkların ve çeşmelerin vakıfları adına tapuya tescilleri ile cemaat vakıfları tarafından satın alınmış veya cemaat vakıflarına vasiyet edildiği veya bağışlandığı hâlde, mal edinememe gerekçesiyle Hazine veya Vakıflar Genel Müdürlüğü adına tapuda kayıt edilen taşınmazlardan üçüncü şahıslar adına kayıtlı olan taşınmazların rayiç bedelinin vakıfları adına ödenmesi gibi sorunların çözümü için 5737 sayılı Vakıflar Kanunu'na 27.08.2011 tarihinde Geçici 11. Madde eklenmiştir.

Söz konusu madde;

“Cemaat vakıflarının;

- a) 1936 Beyannamesinde kayıtlı olup malik hanesi açık olan taşınmazları,
- b) 1936 Beyannamesinde kayıtlı olup kamulaştırma, satış ve trampa dışındaki nedenlerle Hazine, Vakıflar Genel Müdürlüğü, belediye ve il özel idaresi adına kayıtlı taşınmazları,
- c) 1936 Beyannamesi'nde kayıtlı olup kamu kurumları adına tescilli olan mezarlıkları ve çeşmeleri, tapu kayıtlarındaki hak ve

mükellefiyetleri ile birlikte bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren on iki ay içinde müracaat edilmesi hâlinde, Meclis'in olumlu kararından sonra, ilgili tapu sicil müdürlüklerince cemaat vakıfları adına tescil edilir.

Cemaat vakıfları tarafından satın alınmış veya cemaat vakıflarına vasiyet edildiği veya bağışlandığı hâlde, mal edinememe gerekçesiyle Hazine veya Genel Müdürlük adına tapuda kayıt edilen taşınmazlardan üçüncü şahıslar adına kayıtlı olanların Maliye Bakanlığınca tespit edilen rayiç değeri Hazine veya Genel Müdürlük tarafından ödenir. Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir." hükmünü içermektedir.

5737 sayılı Vakıflar Kanunu'nun Geçici 11. Maddesi'nin Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik 01/10/2011 tarih ve 28071 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiş ve bu kapsamda yapılan başvurulara ilişkin değerlendirmeler 2014 sonu itibarıyla sonuçlandırılmıştır.

5737 sayılı Vakıflar Kanunu'nun Geçici 11. Maddesi ile yapılan düzenlemede;

- 333 adet taşınmaz malın vakfı adına tesciline,
- 21 adet taşınmaz için bedel ödenmesine karar verilerek çözüme ulaşılmıştır.

Ayrıca, bu kanuna 27.03.2018 tarihinde eklenen Geçici 13. Madde kapsamında kalan mezarlık ve ibadethane (kilise, manastır, vb.) vasıflı 55 taşınmazın mülkiyeti 4 Süryani vakfına devredilmiştir.

Belirtilen bu düzenlemeler ile 2003-2018 yılları arasında

TOPLAM;

- 1084 tanınmaz malın cemaat vakıfları adına tesciline,
- 21 taşınmaz malın da cemaat vakıflarına bedelinin ödenmesine karar verilmiştir.

Diğer taraftan cemaat vakıflarının talebi ile âtıl vaziyette kullanılmayan okul vasıflı hayrat taşınmazlar, gelir getirici akara dönüştürülmektedir.

Üçüncü AB Uyum Paketi Çerçevesinde; Cemaat Vakıflarının Mülkiyet Sorunlarının Giderilmesi

Vakıflar Kanunu'nun 1. maddesinde yapılan değişiklikle, cemaat vakıflarının taşınmaz mal edinmeleri ve tasarrufta bulunmaları konusunda iyileştirme sağlanmıştır (4771 sayılı Kanun'un 4. maddesi).

Altıncı AB Uyum Paketi Çerçevesinde; Cemaat Vakıflarının Taşınmaz Mal Tescili için Başvuru Süresinin Uzatılması

Vakıflar Kanunu'nda yapılan değişiklikle; cemaat vakıflarının tasarrufu altında olduğu belirlenen taşınmaz malların vakıf adına tescili için yapılacak başvurular bakımından öngörülen 6 aylık süre 18 aya çıkarılmıştır (4928 sayılı Kanun'un 2. maddesiyle 2762 sayılı Vakıflar Kanunu'na eklenen geçici madde).

Yedinci AB Uyum Paketi Çerçevesinde; Cemaat Vakıflarının Mülk Edinmesinin Kolaylaştırılması

Yapılan yönetmelik değişikliği ile cemaat vakıflarının taşınmaz mal edinmeleri ve bunlar üzerinde tasarrufta bulunmaları kolaylaştırılmış; taşınmaz malların vakıf adına tescili için Bakanlar Kurulundan izin alınması şartı kaldırılmış ve bu iznin Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından verilmesi sağlanmıştır (Cemaat Vakıflarının Taşınmaz Mal Edinmeleri Hakkında Yönetmelik, Resmî Gazete: 24/1/2003, 25003).

Yeni Vakıflar Kanunu'nun Çıkarılması

Sivil toplumun güçlendirilmesi yolunda önemli bir adım olarak yeni bir "Vakıflar Kanunu" çıkarılmıştır. Mülkiyet haklarına ilişkin önemli iyileştirmeler getiren Kanun'un Geçici 7. Maddesi uyarınca yüz seksen bir taşınmaz, başvuruları üzerine cemaat vakıfları adına kaydedilmiştir (20/2/2008 tarihli ve 5737 sayılı Kanun, Resmî Gazete: 27/2/2008, 26800).

Farklı İnanç Gruplarına Mensup Vatandaşlar Tarafından Kullanılan İbadethanelerin Onarımı ve İadesi

İbadet özgürlüğü kapsamında, cemaat vakıflarına taşınmaz iadesi yapılmasının yanı sıra farklı inanç gruplarına mensup vatandaşlar tarafından kullanılan ibadethanelerin onarımına da devam edilmiştir. Bu bağlamda, Diyarbakır’da restorasyon çalışmaları tamamlanan Surp Giragos Kilisesi, Ekim 2011’de ibadete açılmıştır. Kumkapı Mer-yem Ana Kilisesi ve Mektebi Vakfına ait olan Vortvoks Vorodman Ki-lisesi de restorasyon çalışmalarının ardından Aralık 2011’de törenle ibadete açılmıştır.

Vakıflar Genel Müdürlüğüne yapılan başvuruların değerlendirilmesi neticesinde Vakıflar Meclisi tarafından, İzmir Musevi Cemaati, “İzmir Musevi Cemaati Vakfı” adıyla, Surp Haç Tibrevan Lisesine “Surp Haç Tibrevank Lisesi Vakfı” adıyla, Beyoğlu Merkez Rum Kız Mektebine “Beyoğlu Merkez Rum Kız Mektebi Vakfı” adıyla, cemaat vakfı sta-tüsünde tüzel kişilik tanınmıştır. Ayrıca Beyoğlu’nda Sakızağacı Er-meni Katolik Surp Astvazazin Kilisesinin Vakıflar Meclisince hükmi şahsiyetleri tespit edilerek vakıf olarak kayıtları yapılmıştır.

Vakıflar Genel Müdürlüğü bünyesindeki Vakıflar Meclisinin aldığı kararlar, Genel Müdürlüğün idaresindeki kilise, sinagog gibi ibadet-hanelerin azınlık vakıflarına bedelsiz tahsisinin önü açılmıştır. Kar-rar kapsamında, ilk olarak İstanbul Taksim’deki Sacre Coeur (Kutsal Kalp) Kilisesi, Süryani Katolik Kilisesi Vakfına 49 yıllığına bedelsiz tahsis edilmiştir. Ayrıca, benzer süreçte Hatay’daki Arsuz Rum Or-todoks Kilisesi Vakfına da Mar Yuhanna Kilisesi’nin bedelsiz tahsisi yapılmıştır.

Bu kapsamda yapılan değişiklikle Vakıflar Yönetmeliği’ne, “Kamu kurum ve kuruluşlarına tahsis edilen ve vakfiyesinde yer alan amaca uygun kullanılan hayrat taşınmazlar ile ibadethane olarak kullanılan taşınmazlardan kullanım bedeli alınmayabilir.” ifadesi eklenmiştir.

Böylece, bugüne kadar vakıf camileri için uygulanan bedelsiz tahsi-sat, kilise ve sinagog gibi diğer ibadethaneler için de uygulanmaya başlamıştır.

Fener Rum Lisesi-Haliç

Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından onarımı yapılan taşınmazlar şunlardır:

- Edirne Merkez Havra (Büyük Sinagog),
- Çanakkale Gökçeada Aya Nikola Kilisesi,
- Çanakkale Gökçeada Ayamarina Rum Ortodoks Kilisesi,
- Hatay İskenderun Süryani Katolik Kilisesi (Vakıflar Meclisi kararıyla İstanbul Süryani Katolik Vakfına tahsis edildi),
- Hatay İskenderun Rum Katolik Kilisesi (Vakıflar Meclisi kararıyla Antakya Rum Katolik Kilisesi Vakfına tahsis edildi),
- Diyarbakır Sur Ermeni Protestan Kilisesi,
- Diyarbakır Sur Ermeni Katolik Kilisesi,
- Diyarbakır Surp Giragos Ermeni Kilisesi,
- Gaziantep Nizip Fevkani Kilisesi,
- Gaziantep Şahinbey Havrası,
- Balıkesir Ayvalık Cunda Taksiyarhis (Ayanikola) Kilisesi,
- Hatay Arsuz Mar Yuhanna Kilisesi,
- Hatay Yayladağı Rum Ortodoks Kilisesi,
- Antalya Alanya Hıdırellez (Saint George) Kilisesi,
- Çanakkale Gökçeada Kaleköy Manastırı,
- Bursa Osmangazi Fransız Kilisesi,
- Edirne Merkez İtalyan Kilisesi,
- İstanbul Fatih Aya Yorgi (Rum Ortodoks) Kilisesi,
- Adıyaman Merkez Mor Petrus- Mor Pavlus Kilisesi,
- Kilis Merkez Havrası,
- İstanbul Fatih Kastoria Sinagogu,
- İstanbul Sveti Stefan Kilisesi,

Onarımı/Restorasyonu Devam Eden Taşınmazlar

- İstanbul Fatih Turisina Manastırı (ve Kütüphanesi),
- İstanbul Beyoğlu Sina Baldukyasko (Terra Santa) Kilisesi,
- İstanbul Beşiktaş Andonyan Manastırı

Projesi Hazırlanmakta Olan Taşınmazlar

- Hatay Samandağ Yoğunluk Köyü Ermeni Kilisesi,
- İstanbul Turisina Manastırı,
- Kilis Merkez Havra,
- Gökçeada Yıldız Köy Şapeli

Hatay İskenderun Süryani Katolik Kilisesi

Gaziantep Nizip Fevkani Kilisesi

Ayvalık Cunda Taksiyarhis (Ayanikola) Kilisesi

Mor Gabriel Manastırı Arazisinin İlgili Vakfa İadesi

Mardin ili Midyat ilçesindeki Mor Gabriel (Deyrulumur) Manastırı'na ait arazi, Hazine tarafından açılan dava neticesinde Hazine'ye devredilmişti. Ancak Deyrulumur Süryani Manastırı Vakfının, 20/2/2008 tarihli ve 5737 sayılı Vakıflar Kanunu'nun Geçici 11'inci Maddesi'nde yer alan koşulları taşıdığı anlaşıldığından, Başbakanlık Vakıflar Genel Müdürlüğü Vakıflar Meclisi, söz konusu 12 adet parselin anılan vakfa iadesine oy birliğiyle karar vermiştir. Vatandaşlarımızın mülkiyet haklarının teminat altına alındığını gösteren bu düzenlemeyle, Süryani toplumunun mağduriyeti giderilmiştir (8/10/2013).

2018 yılında yapılan yasal düzenlemeler neticesinde manastır, kilise ve Süryani mezarlığı vasfındaki yaklaşık 55 taşınmazın tapuları Midyat Süryani Deyrulumur Mor Gabriel Manastırı Vakfına devredilmiştir. Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın onayıyla hazırlanan düzenleme, Meclis'te kabul edildikten sonra 7103 sayılı "Vergi Kanunları ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun" kapsamında 27 Mart 2018 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

İade edilen arazi ve taşınmazlar arasında Kuzguncuk Aya Pandeleimon Rum Ortodoks Kilisesi Vakfının bir arsası ve bir mezarlık, Kandilli Metamorfosis Hazreti İsa Rum Ortodoks Kilisesi Vakfının bir arazisi, Ayazma ile Kadıköy Surp Takavor Ermeni Kilisesi Aramyan Umcuyan Mektebi ve Mezarlığı Vakfının talep ettiği bir mezarlık da bulunmaktadır. Bulgaristan Ortodoks Eksarhlığı Vakfı, İstanbul'da 7 parça mülkü geri alma hakkını kazanmıştır. Bu araziler içinde, üzerinde iki meslek lisesi ile bir yüksekokulun da yer aldığı Şişli'deki 59 bin metrekarelik arazi de bulunmaktadır.

Avrupa'nın üçüncü en büyük sinagogu olan Edirne Büyük Sinagogu'nda 2010 yılında başlatılan restorasyon çalışmaları tamamlanmış ve Sinagog, 26 Mart 2015'te tekrar ibadete açılmıştır.

Büyük Edirne Sinagogu (Restorasyon Öncesi Hâli)

Büyük Edirne Sinagogu'nda 46 Yıl Sonra İlk İbadet (26 Mart 2015)

Kapatılan Vakıfların Yeniden Açılmasına İmkân Sağlanması

Geçmişte, ülkemizin geçirdiği zorlu süreçlerde demokrasi dışı müdahale dönemlerine özgü bir şekilde pek çok vakıf kapatılmış ve bunların mal varlıklarına el konulmuştur. Uluslararası standartlara uygunluğu tartışmalı mahkeme kararlarıyla kapatılmış bu vakıfların yeniden hayat bulmasını sağlamak, yaşanan mağduriyetlerin giderilmesi ve adaletin tesisi adına önemli bir adımdır.

Bu hususta gerçekleştirilen kanuni düzenleme ile 1990'dan itibaren dağılmasına veya dağıtılmasına karar verilmiş tüm vakıfların tekrar açılmasına ve kanunlar çerçevesinde faaliyette bulunmasına imkân sağlanmış, Vakıflar Genel Müdürlüğü idaresine bırakılan gayrimenkullerin de iadesi yoluna gidilmiştir (12/7/2013 tarihli ve 6495 sayılı Kanun, Resmî Gazete: 2/8/2013, 28726).

Surp Haç Tibrevank Lisesi

Surp Haç Tibrevank Lisesine “Surp Haç Tibrevank Lisesi Vakfı” adıyla 2011 yılında cemaat vakfı statüsünde tüzel kişilik tanınmıştır.

Galata Rum İlkokulu

Galata Rum İlkokulu Vakfına ait okul binası Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından Şubat 2012 tarihinde iade edilmiştir.

Beyoğlu Merkez Rum Kız Mektebi

Beyoğlu Merkez Rum Kız Mektebine “Beyoğlu Merkez Rum Kız Mektebi Vakfı” adıyla cemaat vakfı statüsünde tüzel kişilik tanınmıştır. Vakıf, Beyoğlu Merkez Rum Kız Mektebi Vakfı okul binasında hizmete girmesi planlanan bir yükseköğrenim kurumu için girişimlerde bulunmuştur.

Altıncı AB Uyum Paketi Çerçevesinde; Farklı Din ve İnançlara Mensup Vatandaşlarımızın İbadet Yerlerine İlişkin Özgürlüklerinin Genişletilmesi

Farklı din ve inançlara mensup vatandaşlarımızın ibadet yerlerine ilişkin özgürlüklerinin genişletilmesi amacıyla İmar Kanunu'nda değişiklik yapılmıştır. Söz konusu düzenleme ile İmar Kanunu'nda yer alan "cami" ifadesi, "ibadet yeri" olarak değiştirilmiştir. Böylelikle diğer ibadet yerleri de bu kanun kapsamına alınmıştır.

Bu değişiklikte ayrıca "imar planlarının tanziminde, planlanan belenin ve bölgenin şartları ile olası ihtiyaçları göz önünde tutularak lüzumlu ibadet yerlerinin ayrılacağı" öngörülmüştür.

Bu kapsamda "İl, ilçe ve kasabalarda mülki idare amirinin izni alınmak ve imar mevzuatına uygun olmak şartıyla ibadethane yapılabilir" düzenlemesi getirilerek diğer dinlere ait ibadethane inşasına ilişkin şikâyetlerin ortadan kaldırılması amaçlanmıştır (4928 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesiyle 3194 sayılı İmar Kanunu'nun Ek 2. maddesinde yapılan değişiklik).

Paskalya Bayramı Ayini (Hatay)

Süryani Kilisesi – Paskalya Bayramı Ayini (Mardin)

03

Eğitim Sisteminin Daha Demokratik ve Çoğulcu Bir Yapıya Kavuşturulması

Üçüncü Bölüm

Eğitim Sisteminin Daha Demokratik ve Çoğulcu Bir Yapıya Kavuşturulması

Üniversitelerimizde Farklı Dil ve Lehçelerle İlgili Akademik Araştırma Yapılabilmesi, Enstitü Kurulması ve Seçmeli Ders Konulabilmesi Mümkün Hâle Getirilmiştir.

Bakanlar Kurulunun 12/10/2009 tarihli, “Mardin Artuklu Üniversitesi Rektörlüğüne bağlı ‘Türkiye’de Yaşayan Diller Enstitüsü’ kurulmasına ilişkin kararı” çerçevesinde; üniversite bünyesinde, ana bilim dalları arasında “Süryani Dili ve Kültürü” de yer alan “Türkiye’de Yaşayan Diller Enstitüsü” kurulmuştur. Enstitüde Süryanice lisansüstü eğitim verilmektedir (Resmî Gazete: 1/12/2009, 27419).

Hâlihazırda azınlık okulları; Rum (18 okul), Ermeni (34 okul) ve Musevi (5 okul) olmak üzere Özel Öğretim Kurumları Kanunu kapsamında olan ve kendi azınlığına mensup Türkiye Cumhuriyeti uyruklu öğrencilerin devam ettiği özel okullar olarak tanımlanmaktadır. Bu okullar Türkiye Cumhuriyeti devletinin Anayasası ve kanunları çerçevesinde en geniş anlamda temel hak ve özgürlüklerini kullanmakta ve eğitim faaliyetlerine devam etmektedir.

Farklı İnanç Gruplarının Eğitim Hakkının Geliştirilmesi

Farklı inanç gruplarına mensup vatandaşlarımızın eğitim hakkının geliştirilmesi amacıyla Millî Eğitim Bakanlığı tarafından Ermenice ders kitapları hazırlanarak, 2010-2011 öğretim yılından itibaren Ermeni okullarında ücretsiz dağıtmaya başlanmıştır. Ücretsiz ders ve kaynak kitabı uygulaması diğer azınlık okullarını da kapsayacak şekilde genişletilerek devam ettirilmiştir.

Eğitim ve Kültür Alanında Farklı İnanç Gruplarına Yönelik Olumlu Adımlara Devam Edilmesi

Millî Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği'nin 51/5 maddesi ile özel öğretim kurumlarında yabancı uyruklu misafir öğrencilerin de öğrenim görebilmelerine imkân sağlanmıştır (Resmî Gazete: 20/3/2012, 28239).

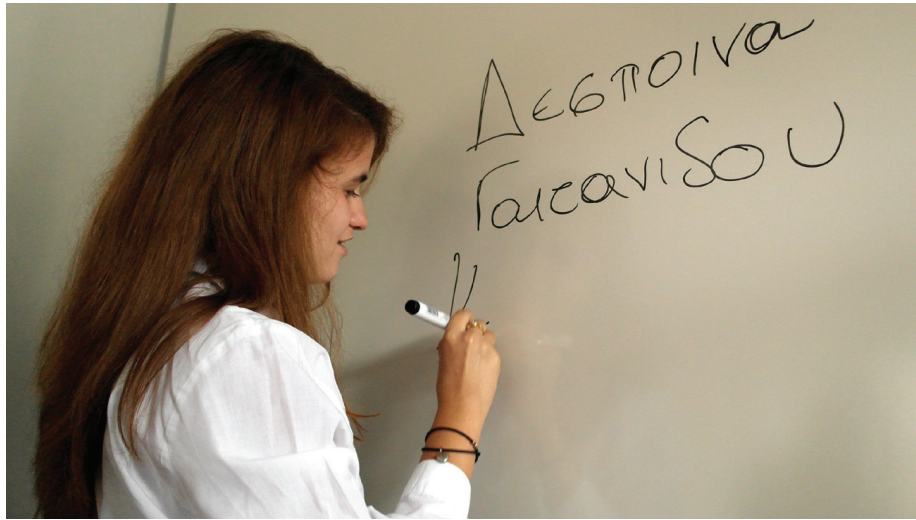
Eğitim alanında yapılan önemli düzenlemelerden biri de “Yaşayan Diller ve Lehçeler” (YDL) adı altında Millî Eğitim Bakanlığına (MEB) bağlı ortaokullarda (5, 6, 7 ve 8. sınıflarda) seçmeli dil dersleri (SDD) verilmesidir. 2012'den günümüze Millî Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda, Yaşayan Diller ve Lehçeler adı altında Abazaca, Adigece, Arnavutça, Boşnakça, Gürcüce, Kurmançça, Lazca, ve Zazaca seçmeli dersler okutulmaktadır.

Vakıflar Genel Müdürlüğünce cemaat vakıflarının vakfiyelerinde yer alan ihtiyaç sahibi aileler ve öğrencilere yardım yapılmaya başlanmıştır. Bu kapsamda ilk kez İstanbul'da bulunan Gedikpaşa Ermeni İncil Kilisesi salonunda öğrenim gören 152 öğrencinin yemek masraflarının tamamı karşılanmıştır. Öğrencilere yönelik yardımlar düzenli olarak devam etmektedir.

Millî Eğitim Bakanlığı tarafından özel okullarda eğitim gören öğrencilere verilen eğitim öğretim teşviki, gayrimüslim okulları da kapsayacak şekilde genişletilmiştir. 2014-2015 eğitim öğretim yılından itibaren özel Türk okullarına devam eden öğrenciler için bu destek kontenjana tabi olarak yapılmakta iken azınlık okulları için pozitif bir ayrıcalık uygulanarak tüm öğrencilere eğitim ve öğretim desteği ödenmektedir.

Azınlık okullarında öğretmen ihtiyacının karşılanmasında Millî Eğitim Bakanlığının iç mevzuatında 2015 yılında yapılan düzenleme ile önemli kolaylıklar getirilmiştir. Azınlık okullarında Türkçe ve Türkçe kültür derslerini okutmaları için görevlendirilen öğretmenlerin maaşları bakanlık bütçesinden ödenmektedir.

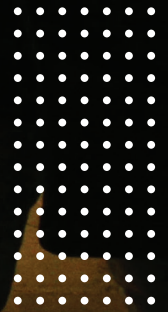
Temel Eğitimden Orta Öğretime Geçiş (TEOG) sınavında öğrencilere kendi dinlerine yönelik soru sorma imkânı verilmiştir. Bu uygulama Liselere Geçiş Sistemi (LGS) sınavlarında da devam etmektedir.

04

Farklı Din ve İnanç Gruplarının Kültürel Haklarının Genişletilmesi

Dördüncü Bölüm

Farklı Din ve İnanç Gruplarının Kültürel Haklarının Genişletilmesi

---

**Farklı Din ve İnanç Mensubu
İnsanların Bir Arada Yaşadığı
Türkiye’de Gayrimüslim
Vatandaşlarımızın Kültürel
Miraslarının Korunması Amacıyla
Birçok Düzenleme Hayata Geçirilmiş
ve Buna Yönelik Çalışmalar
Gerçekleştirilmiştir.**

Altıncı AB Uyum Paketi Çerçevesinde;

1 9 Temmuz 2003 tarihinde yürürlüğe giren Altıncı Uyum Paketi’nde Nüfus Kanunu’nda yapılan değişikliklerle çocuklara isim koyma yönündeki yasaklayıcı çeşitli ifadeler kaldırılmıştır.

Sinema, video ve müzik eserlerine yönelik yasaklamanın kapsamı daraltılmış ve idari mercilerce verilen yasaklama kararlarının 24 saat içinde hâkim onayına sunulması şartı getirilmiştir. Sinema, Video ve

Müzik Eserleri Denetleme Kurulundan MGK temsilcisi çıkarılmıştır (15 Temmuz 2003 tarihli 6. Uyum Paketi- 4928 Sayılı Yasa).

Farklı Dillerdeki Kültürel Faaliyetlerin Desteklenmesi

Farklı dillerdeki kültürel faaliyetler Kültür ve Turizm Bakanlığı gibi kurumlar tarafından desteklenmiştir. 2012 yılında “Kilise Ataları Tarafından ‘Kutsal Ruh’un Kavalı’ Olarak Adlandırılan Süryani Mor Efrem’in Şiirleri” adlı Süryanice ve Türkçe bir eser yayımlanmıştır.

Resmî Reklam Yayımlayabilme

28 Şubat 2012 tarihli Resmî Gazete’de yayımlanan Basın İlan Kurumu Genel Kurulu Kararı çerçevesinde, Lozan Barış Antlaşması uyarınca “azınlık” statüsünde sayılan cemaat mensupları tarafından yayımlanan gazetelerin yazılı talepte bulunmaları hâlinde resmî reklam yayımlayabilmeleri mümkün hâle getirilmiştir. Azınlık gazetelerinin ekonomik durumunu güçlendirmeye yönelik en önemli adımlardan biri olan uygulamanın ardından yaklaşık elli yıllık bir aradan sonra ilk kez bir Rum yayınevi faaliyete başlamıştır.

Akdamar Kilisesi Web Sitesi

Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığınca eşsiz Anadolu mirasını zaman ve mekân kısıtından çıkararak tüm dünyaya tanıtma girişiminin bir parçası olarak 1100 yıllık Akdamar Kilisesi’ne özel bir web sitesi hazırlanmıştır. Türkçe, İngilizce, Fransızca ve Almanca olmak üzere 4 dilde kapsamlı bilgi ve görsel materyaller sunan web sitesi www.akdamarkilisesi.gov.tr adresinde ziyaretçilerine açılmıştır.

Gelişmiş görüntüleme teknolojileri kullanılarak hazırlanan VR videolar ve 360 derecelik fotoğrafların yer aldığı web sitesinde Akdamar Kilisesi’nin tarihçesi, mimarisi, kilisenin bölümleri, şimdiye kadar yapılan restorasyon çalışmaları ile ilgili bilgilere de ulaşılabilmektedir. Kültürel mirasın korunmasına yönelik hazırlanan web sitesinde 360 derece sanal tur ile dijital ortamda Akdamar Kilisesi gezilebilmektedir.

ANADOLU'NUN SAKLI ANITLARI GÜN YÜZÜNE ÇIKIYOR

Ahtamar Kutsal Haç Kilisesi

İLETİŞİM

☎ 0(432) 2161139

✉ info@akdamarkilisesi.org.tr

KONUM

📍 65700 Gevaş - Van

VAN MÜZESİ ADRESİ

Yalı Mahallesi, Van Kalesi
1. Sk., 65140
Ipekyolu - Van

AHTAMAR KİLİSESİ

[Anasayfa](#)

AHTAMAR KİLİSESİ

[Ahtamar Kilisesi](#)

COĞRAFI BİLGİLER

[Ahtamar Adası](#)

GALERİ

[Fotoğraflar](#)

360° VR TUR

[Sanal Tur](#)

Akdamar Kutsal Haç Kilisesi Fotoğraf Sergisi

Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı tarafından Topkapı Sarayı Müzesi'ndeki Aya İrini Kilisesi'nde "Akdamar Kutsal Haç Kilisesi Fotoğraf Sergisi" düzenlenmiştir. Kiliseyi anlatan "Anadolu'nun Saklı Anıtları Gün Yüzüne Çıkıyor: Akdamar" başlıklı filmin izlenmesiyle başlayan serginin açılışına Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan da mesaj göndermiştir.

Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan: *"Hristiyan âleminin, özellikle Ermeni halklarının önemli bir inanç merkezi olan Akdamar Kilisesi'ne tarih bilinci ve kültürel mirası koruma ahlakıyla sahip çıktık. Ortak kültürel mirasımızı ayakta tutabilmek ve gelecek kuşaklara aktarabilmek için özenle çalıştık. Anadolu'nun farklı inanç ve kültürlerde saklı anıtlarını bir bir gün yüzüne çıkardık. Bunu ülkenimizin bir zenginliği olarak gördük. Kültürel miraslarımızın hak ettiği değere yeniden kavuşması için incelikli çalışmalarımızı sizlerin desteğiyle sürdürmek en büyük dileğimizdir. Bu güzel akşamda ülkenimizin kültürel zenginliğinin en güzel fotoğrafını veren sizleri sevgi ve saygı ile selamlıyorum."*

“Pandeminin Ardından Yeni Umutlar İçin El Ele” Konseri

Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı desteğiyle “Pandeminin Ardından Yeni Umutlar İçin El Ele” konseri düzenlenmiştir. İletişim Başkanı Prof. Dr. Fahrettin Altun, konser için “Ermeni, Rum, Süryani, Musevi ve Keldani cemaatlerimizin değerli temsilcilerinin Beyoğlu St. Antuan Kilisesi’nde bir araya gelmesini, bir arada yaşama kültürünün en güzel örneği olarak görüyorum” mesajını iletmiştir.

St. Antuan Kilisesi’nde gerçekleşen konserde, solist, Dr. Karin Çubukciyan Bozkurt’a, org sanatçısı Anna Gevorgyan Uğurluyan eşlik etmiştir. Konserde, Guisepe Verdi, Marco Frisina, Franz Shubert, Wolfgang Amadeus Mozart, Alexandr Harutyunyan, Giulio Caccini, Alessandro Stradella, Henry Purcell, William Gomez, Magar Yegmalian, Gomidas Vartabed’in eserlerinden oluşan bir repertuvar icra edilmiştir.

İftar Programları

Ramazan ayında toplumun farklı kesimleriyle bir araya gelen Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan, dinî azınlık cemaatlerinin temsilcileriyle de çeşitli dönemlerdeki iftar programlarında bir araya gelmiştir.

Tebrik Mesajları

Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan farklı inançlara sahip vatandaşlarımızın dinî bayramları ve günleri dolayısıyla mesaj yayımlayarak tebrik etmektedir.

Paskalya Mesajı

“Hristiyan vatandaşlarımızın Paskalya Bayramını tebrik ediyorum.

Geçmişten bugüne farklı inanç, kültür ve geleneklerin barış ve huzur içinde özgürce yaşadığı Anadolu topraklarında birlik, beraberlik ve kardeşlik hasletlerimizi canlı tutmaya devam ediyoruz.

Türkiye Cumhuriyeti çatısı altında her bir vatandaşımızı bu büyük milletin müstesna bir değeri olarak görüyor; hep birlikte daha güçlü ve müreffeh bir geleceğe omuz omuza yürüyoruz.

Paskalya münasebetiyle Hristiyan vatandaşlarımıza ve tüm Hristiyanlara esenlikler diliyorum.”

Recep Tayyip Erdoğan
Cumhurbaşkanı

Hamursuz Bayramı Mesajı

“Hamursuz Bayramı vesilesiyle, Musevi vatandaşlarımızı en kâlbî duygularıyla tebrik ediyorum.

Yüzyıllardır aynı toprağı paylaştığımız, ülkemizin gelişimine her alanda büyük katkı sağlayan Musevi vatandaşlarımızın barış, güven ve huzur içinde yaşamaları, ülkemizin beraberliğinin teminatıdır.

6 Şubat'ta meydana gelen deprem felaketi karşısında aziz milletimiz, omuz omuza vererek her zorluğun üstesinden gelebileceğini bir kez daha göstermiştir.

Depremi ilk anlarından itibaren dayanışma ruhu içerisinde hareket eden Musevi vatandaşlarımız da takdire şayan bir duruş sergilemişlerdir.

85 milyon olarak birlik ve beraberliğimizi güçlendiren bu hassasiyetlerinden dolayı tüm Musevi vatandaşlarımızı tebrik ediyorum.

Musevi vatandaşlarımızın Hamursuz Bayramı sevincini paylaşıyor, kendilerine ve tüm Musevilere esenlikler diliyorum.”

Recep Tayyip Erdoğan
Cumhurbaşkanı

Hanuka Bayramı Mesajı

“Musevilik inancına mensup vatandaşlarımızın Hanuka Bayramını en içten duygularıyla tebrik ediyorum.

Güçlü birlik, beraberlik ve aidiyet duygularıyla bir arada yaşadığımız Musevi vatandaşlarımız, geçmişte olduğu gibi bugün de toplumumuzun ayrılmaz bir parçasıdır.

Günümüzde birçok ülkede antisemitizm, İslam düşmanlığı ve yabancı karşıtlığı toplumsal huzurun yanı sıra küresel barışı da tehdit ederken, ülkemizde hiçbir ayırım olmaksızın tüm vatandaşlarımızın karşılıklı saygı ve sevgi anlayışıyla ortaya koyduğu birlik ve beraberlik tüm dünyaya müstesna bir örneklik teşkil etmektedir.

Bu duygularla, Hanuka Bayramı'nın başta Musevi vatandaşlarımız olmak üzere, tüm Museviler için esenlik getirmesini temenni ediyor, kendilerine en kâlbî selamlarımı iletiyorum.”

Recep Tayyip Erdoğan
Cumhurbaşkanı

Noel Mesajı

“Hristiyanlık inancına mensup vatandaşlarımızın Noel Yortularını en içten duygularıyla tebrik ediyorum.

Mensup olduğumuz medeniyetin değerleri doğrultusunda, farklı dinlerin ve kültürlerin mevcudiyetini bir zenginlik olarak telakki ediyoruz. Milletimizin huzur ve güvenliğinin, birlik ve beraberliğinin temeli olan bu anlayış, bizlerin gelecekte de barış içinde bir arada yaşamamızı sağlayacak en önemli gücümüzdür.

Hristiyan vatandaşlarımızın, kendi inançları doğrultusunda kutladıkları Noel yortularının, dayanışma ikliminin gelişmesine vesile olmasını diliyorum.

Bu duygu ve düşüncelerle, başta Hristiyan vatandaşlarımız olmak üzere tüm Hristiyan âleminin Noel Yortusunu bir kez daha tebrik ediyor, kendilerine esenlikler diliyorum.”

Recep Tayyip Erdoğan
Cumhurbaşkanı

Roş Aşana Bayramı Mesajı

“Musevi vatandaşlarımızın Roş Aşana Bayramını en kalbi duygularıyla tebrik ediyorum.

Farklı inançlara mensup vatandaşlarımızın asırlardır barış ve huzur içinde bir arada yaşıyor olması, ülkemizi her daim güçlü kılan en önemli niteliklerden birini teşkil etmektedir.

Sahip olduğumuz bu zenginliklerin, ülkemizi her anlamda daha da ileriye taşıyacağına inancım tamdır.

Bu vesileyle, İbrani takvimine göre yıl başını simgeleyen Roş Aşana'nın, başta Musevi vatandaşlarımız olmak üzere tüm Musevilere sağlık, huzur ve esenlikler getirmesini temenni ediyorum.”

Recep Tayyip Erdoğan
Cumhurbaşkanı

05

Farklı Din ve İnanç Gruplarının Özgürlük Alanlarının Genişletilmesi

Beşinci Bölüm

Farklı Din ve İnanç Gruplarının Özgürlük Alanlarının Genişletilmesi

---

Farklı Dil ve Lehçelerde Siyasi Propaganda Yapılabilmesi Sağlanmıştır

Siyasi partiler hukukunun alanı genişletilerek ifade ve örgütlenme özgürlüğünün bir gereği olan siyasi propaganda hakkının önündeki yasal engeller kaldırılmıştır. Bu sayede, siyasi partilerin seçim çalışmalarında vatandaşlarımızın kullandıkları farklı dil ve lehçelerde de halka seslenebilmesi sağlanmıştır (8/4/2010 tarihli ve 5980 sayılı Kanun, Resmî Gazete: 10/4/2010, 27548).

Cemaat vakıflarının yönetim süreçlerinin ve temsilcilerinin daha demokratik yürütülmesi amacıyla yeni bir Cemaat Vakıfları Seçim Yönetmeliği yapılması yönünde hem azınlık temsilcilerinin hem de cemaat vakıfları temsilcilerinin talepleri doğrultusunda Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın talimatları ile birlikte İnsan Hakları Eylem Planı 4.3. Din ve Vicdan Özgürlüğünün En Geniş Anlamda Sağlanması başlıklı faaliyet 4.3.f.'de "Gayrimüslim cemaat vakfı yönetim kurullarının oluşturulması ve seçimine ilişkin Vakıflar Yönetmeliğinde düzenleme yapılacaktır." maddesi geçmiştir.

Eylem Planı maddeleri kapsamında “Cemaat Vakıfları Seçim Yönetmeliği” taslağı oluşturulmuştur. Gayrimüslim cemaat vakıflarının liderleri ve kanaat önderleri ile mutabık kalınan Yönetmelik, 18 Haziran 2022 tarihinde Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Türkiye’de 77 Rum, 54 Ermeni, 19 Musevi, 10 Süryani, 3 Keldani, 2 Bulgar, 1 Gürcü ve 1 Maruni olmak üzere azınlıklara ait 167 cemaat vakfı bulunmaktadır.

Farklı İnanç Gruplarına Mensup Vatandaşların Korunması

Farklı inanç gruplarına mensup vatandaşların korunması ve kendilerine saygı gösterilmesinin teşvik edilmesi amacıyla bir Başbakanlık genelgesi çıkarılmıştır. Genelge ile farklı inanç gruplarına mensup vatandaşların Türkiye’nin ayrılmaz parçası oldukları vurgulanarak kanunlar gereği bu vatandaşların kamu kurumları önündeki iş ve işlemlerinde kendilerine güçlük çıkarılmaması ve haklarına hanel getirilmemesi gerektiği tüm devlet kurumlarına hatırlatılmıştır (2010/13 sayılı Genelge, Resmî Gazete: 13/5/ 2010, 27580).

İbadet Özgürlüğünün Kullanılmasının Kolaylaştırılması

Farklı din ve inanç mensuplarının bir arada yaşadığı ülkemizde, gayrimüslim vatandaşların dinî vecibelerini yerine getirebilmeleri, kültürel ve dinî miraslarının korunması amacıyla birçok düzenleme hayata geçirilmiş ve buna yönelik çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Bu doğrultuda farklı din ve inançlara ait birçok ibadethane restore edilip yeniden kullanıma açılmıştır.

Akdamar Kilisesi

Akdamar Kilisesi’nde 2005 yılında başlatılan restorasyon 2007 yılında tamamlanmıştır. Restorasyonun bitmesinin ardından tarihî kilise, 2007’de uluslararası törenle anıt müze olarak açılmıştır. Kilisede 19 Eylül 2010’da Türkiye Ermenileri Patrikliği Ruhani Meclisi Patrik Genel Vekili Başpiskopos Aram Ateşyan öncülüğünde ayin düzenlenmiştir. Bu ayin, 95 yıl aradan sonra burada düzenlenen ilk ayin olarak tarihe geçmiştir.

Edirne Büyük Sinagogu

Türkiye'nin en büyük, Avrupa'nın ise üçüncü büyük sinagogu olan Edirne Büyük Sinagogu 2015 yılında aslına uygun restore edilmiş ve 41 yıl sonra ilk kez bir düğün merasimine ev sahipliği yapmıştır. Edirne Büyük Sinagogu, Musevi cemaati tarafından özel gün ve bayramlarda ibadet için ziyaret edilirken kentteki kültürel ve sanatsal etkinliklere de ev sahipliği yapmaktadır.

Aya Yorgi Patrikhane Kilisesi

İstanbul Edirnekapı'daki Aya Yorgi Patrikhane Kilisesi veya Aziz Yorgi Katedrali, 3 yıllık restorasyon sonrasında 19 Kasım 2017 tarihinde yeniden ibadete açılmıştır. 2014 yılında başlatılan çalışmalar kapsamında çevre düzenlemesinin yanı sıra kilise, okul binası, papaz evi, çeşme ve bahçeyi çevreleyen duvarda restorasyon çalışması yapılmıştır.

Sveti Stefan Kilisesi

Yapımında dökme demir ve çelik kullanılan İstanbul'daki Sveti Stefan Kilisesi (Demir Kilise), 2011-2018 yılları arasında restore edilmiş ve 7 Ocak 2018'de Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan ile dönemin Türkiye ve Bulgar başbakanlarının katıldığı tören ile yeniden hizmete açılmıştır.

Mor Aho Manastırı

Batman Gercüş'te 100 yıldır harap ve ibadete kapalı durumdaki Mor Aho Manastırı'nın restorasyonu yapılarak 26 Mart 2018 tarihinde yeniden ibadete açılmıştır. Açılışa katılmak için yurt dışından gelen Süryaniler 100 yıl sonra manastırda yeniden mum yakmışlardır.

Sümela Manastırı

Türkiye'nin önemli inanç turizmi merkezlerinden olan Trabzon Sümela Manastırı, 90 yıl aradan sonra ilk kez 15 Ağustos 2010 tarihinde ibadete açılmıştır. Ortodoks dünyasını yakından ilgilendiren ilk aiyne yaklaşık 3 bin Hristiyan vatandaşımız katılmıştır. 2015 yılından beri çevresindeki kaya ıslahı projelerine yönelik güçlendirme ve restorasyon çalışmaları kapsamında ziyarete kapatılan Sümela Manastırı, restorasyon çalışmalarının tamamlanmasının ardından 1 Mayıs 2022 tarihinde yeniden ziyarete açılmıştır.

Surp Giragos Ermeni Kilisesi ve Mar Petyun Keldani Kilisesi

Diyarbakır'ın Sur ilçesinde, PKK'lı teröristlerce 2015'te gerçekleştirilen saldırılarda zarar gören ve Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün kontrolünde restore edilen Surp Giragos Ermeni Kilisesi'nin ve Mar Petyun Keldani Kilisesi'nin 7 Mayıs 2022 tarihinde açılış töreni düzenlenmiştir. 8 Mayıs 2022 tarihinde çan çalınarak kutsama ayini yapılan kilisede mum yakılıp dua edilmiştir.

Mor Efrem Süryani Kadim Ortodoks Kilisesi

Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın katıldığı törenle 2019 yılında temeli atılan ve Cumhuriyet tarihinde inşa edilen ilk kilise olma özelliğini taşıyan Mor Efrem Süryani Kadim Ortodoks Kilisesi'nin yapımı tamamlanmıştır.

Yeşilköy'de Latin Katolik Mezarlığı'nın bulunduğu alanın 700 metrekarelik bölümüne inşa edilen kilisenin çan kulesinin yapımında Mardin'deki manastırlardan esinlenilmiştir. Kilisenin mimarisinde, Mardin'deki Süryani Kilisesi ve manastırların yanı sıra modern mimariden de etkilenilmiştir.

İstanbul - Kuzguncuk

06

Toplantılar ve Görüşmeler

Altıncı Bölüm

Toplantılar ve Görüşmeler

Gayrimüslim vatandaşlarımızın sorunlarının çözümü ve diğer vatandaşlarla eşit hak ve özgürlüklere sahip olmalarının temini, Türkiye Yüzyılı ve demokratikleşme vizyonunun bir parçasıdır.

Bu vizyon doğrultusunda Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan liderliğinde bir dizi toplantı, görüşme ve buluşma gerçekleştirilmiştir. Çeşitli din ve inanç gruplarının temsilcilerinin de yer aldığı bu buluşma ve istişareler neticesinde, bahsi geçen toplulukların demokratik haklarına yönelik pek çok yasal düzenleme ve uygulama hayata geçirilmiştir.

2002 yılından bu yana devam eden söz konusu toplantı ve görüşmeler, ülkemizin binlerce yıllık medeniyet tarihinden izler taşıyan farklı kültür ve inanç gruplarının özgürce yaşayabilmesinin bir yansıması olması bakımından önem arz etmektedir.

10 Aralık 2002

Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan, AK Parti Genel Başkanı sıfatıyla ABD ziyareti sırasında Musevi cemaatlerinin temsilcileriyle Washington'da bir araya gelmiştir.

28 Ağustos 2003

Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan, başbakanlığı döneminde Fener Rum Patriği Bartholomeos'u kabul etmiştir.

11 Eylül 2003

Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan, başbakanlığı döneminde Musevi Cemaati Hahambaşısı İsak Haleva'yı Başbakanlık'ta kabul etmiştir.

12 Ekim 2004

Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan, başbakanlığı döneminde Amerikan Musevi Komitesi Heyet Başkanı Barry Jacobs ve beraberindeki heyeti Başbakanlık'ta kabul etmiştir.

05 Aralık 2004

Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan, başbakanlığı döneminde Surp Pırgiç Ermeni Hastanesi Vakfı Müzesi'nin açılışına katılmıştır.

08 Aralık 2004

Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan, başbakanlığı döneminde Antalya'nın Belek ilçesinde yapılan cami, sinagog ve kilisenin bir arada bulunduğu "Hoşgörü Meydanı ve Dinler Bahçesi"nin açılışını üç dinin temsilcisi ile birlikte gerçekleştirmiştir.

28 Haziran 2006

Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan, başbakanlığı döneminde, Avrupa Konseyi binasında Osmanlı Türk Toplumundaki Musevilerin Yaşamından Görünümler Sergisi'nin açılışında bir konuşma yapmıştır.

06 Ekim 2006

Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan, başbakanlığı döneminde Almanya'nın o dönemki Başbakanı Angela Merkel ile birlikte dört dinî lideri kabul etmiştir. Kabulde İstanbul Müftüsü Mustafa Çağırıcı, Fener Rum Patriği Bartholomeos, Türkiye Ermenileri Patriği Mesrob II ve Türkiye Hahambaşısı İshak Haleva hazır bulunmuştur.

28 Kasım 2006

Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan, başbakanlığı döneminde Türkiye'ye ziyaret gerçekleştiren eski Vatikan Devlet Başkanı Papa 16. Benediktus ile bir araya gelmiştir.

24 Ocak 2007

Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan, başbakanlığı döneminde, Kumkapı'daki Ermeni Patrikhanesi'ne giderek Patrik Mesrob Mutafyan'a taziyede bulunmuştur.

26 Eylül 2007

Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan, başbakanlığı döneminde Amerika'daki Musevi Cemaati temsilcilerini kabul etmiştir.

06 Temmuz 2009

Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan, başbakanlığı döneminde Rus Ortodoks Kilisesi Patriği Kirill'i Başbakanlık'ta kabul etmiştir.

15 Ağustos 2009

Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan, başbakanlığı döneminde, Fener Rum Patriği Bartholomeos, Türk Musevileri Hahambaşı İsak Haleva, Ermeni Cemaati temsilcisi Başpiskopos Aram Ateşyan, Süryani Cemaati lideri Yusuf Çetin ile Büyükkada'da bir araya gelmiştir.

06 Kasım 2009

Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan, başbakanlığı döneminde Ermeni Patriği Ruhani Meclis Başkanı Başpiskopos Aram Ateşyan ve beraberindeki heyeti kabul etmiştir.

26 Mart 2010

Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan, başbakanlığı döneminde, Başbakanlık Resmî Konutu'nda Süryani Ortodoks Ruhani Lideri Metropolit Yusuf Çetin'i kabul etmiştir.

30 Mart 2011

Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan, başbakanlığı döneminde Suriye Süryani Ortodoks Patriği Ignatius Zakka Iwas ve beraberindeki heyeti Başbakanlık Resmî Konutu'nda kabul etmiştir.

28 Ağustos 2011

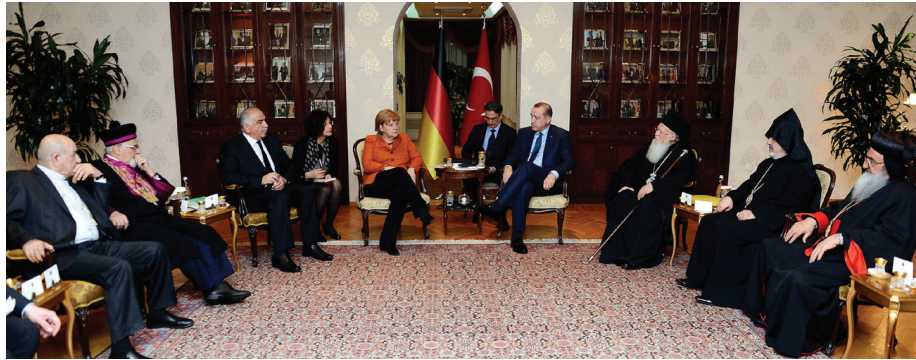
Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan, başbakanlığı döneminde, 162 farklı azınlık cemaat temsilcisi ile İstanbul Arkeoloji Müzesi'nde bir araya gelmiştir.

25 Şubat 2013

Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan, başbakanlığı döneminde Türkiye'de bulunan dinî cemaat temsilcileriyle Almanya Başbakanı Angela Merkel'in de katıldığı toplantıda bir araya gelmiştir.

Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan, toplantı kapsamında Patrik Bartholomeos, Ermeni Patrik Vekili Aram Ateşyan, Hahambaşı İsak Haleva, Süryani Mor Gabriel Manastırı Metropolitisi Samuel Aktaş, Türkiye Süryani Katolik Patrik Vekili Yusuf Sağ ve Türkiye Protestan Kiliseler Derneği Yönetim Kurulu üyesi Umut Şahin'i Başbakanlık Resmî Konutu'nda ağırlamıştır.

23 Nisan 2014

Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan, başbakanlığı döneminde, 1915 olaylarına ilişkin, aralarında Doğu ve Batı Ermenice'nin de bulunduğu 9 dilde mesaj yayımlamıştır.

“Ermeni vatandaşlarımız ve dünyadaki tüm Ermeniler için özel bir anlam taşıyan 24 Nisan, tarihî bir meseleye ilişkin düşüncelerin özgürce paylaşılması için değerli bir fırsat sunmaktadır. Osmanlı İmparatorluğu'nun son yıllarının hangi din ve etnik kökenden olursa olsun, Türk, Kürt, Arap, Ermeni ve diğer milyonlarca Osmanlı vatandaşı için acılarıyla dolu zor bir dönem olduğu yadsınamaz. Adil bir insanî ve vicdanî duruş, din ve etnik köken gözetmeden bu dönemde yaşanmış tüm acıları anlamayı gerekli kılar. Tabiatıyla ne bir acılar hiyerarşisi kurulması ne de acıların birbiriyle mukayese edilmesi ve yarıştırılması acının öznesi için bir anlam ifade eder.

Atalarımızın dediği gibi ‘ateş düştüğü yeri yakar’. Osmanlı İmparatorluğu vatandaşı herkes gibi Ermenilerin de o dönemde yaşadıkları acıların hatıralarını anmalarını anlamak ve paylaşmak bir insanlık vazifesidir.

Türkiye’de 1915 olaylarına ilişkin farklı görüş ve düşüncelerin serbestçe ifade edilmesi; çoğulcu bir bakış açısının, demokrasi kültürünün ve çağdaşlığın gereğidir. Türkiye’deki bu özgür ortamı, suçlayıcı, incitici, hatta bazen kışkırtıcı söylem ve iddiaları seslendirmek için vesile olarak görenler de bulunabilir. Ne var ki, tarihî meseleleri hukukî boyutlarıyla birlikte daha iyi anlamamız, kırınglıkları yeniden dostluklara dönüştürmemiz mümkün olacaksa, farklı söylemlerin empati ve hoşgörüyle karşılanması ve bütün taraflardan benzer bir anlayışın beklenmesi tabiidir.

Türkiye Cumhuriyeti hukukun evrensel değerleriyle uyumlu her düşünceye olgunlukla yaklaşmaya devam edecektir.

Fakat 1915 olaylarının Türkiye karşıtlığı için bir bahane olarak kullanılması ve siyasi çatışma konusu hâline getirilmesi de kabul edilemez. Birinci Dünya Savaşı esnasında yaşanan hadiseler, hepimizin ortak acısıdır. Bu acılı tarihe adil hafıza perspektifinden bakılması, insanî ve ilmî bir sorumluluktur. Her din ve milletten milyonlarca insanın hayatını kaybettiği I. Dünya Savaşı esnasında, tehcir gibi gayriinsani

sonuçlar doğuran hadiselerin yaşanmış olması, Türkler ile Ermeniler arasında duygudaşlık kurulmasına ve karşılıklı insanî tutum ve davranışlar sergilenmesine engel olmamalıdır. Bugünün dünyasında tarihten husumet çıkarmak ve yeni kavgalar üretmek kabul edilebilir olmadığı gibi ortak geleceğimizin inşası bakımından hiçbir şekilde yararlı da değildir.

Zamanın ruhu, anlaşmazlıklara rağmen konuşabilmeyi; karşıdakini dinleyerek anlamaya çalışmayı, uzlaşma yolları arayışlarını değerlendirmeyi; nefreti ayıplayıp saygı ve hoşgörüyü yüceltmeyi gerektirmektedir.

Bu anlayışla biz Türkiye Cumhuriyeti olarak 1915 olaylarının bilimsel bir şekilde incelenmesi için ortak tarih komisyonu kurulması çağrısında bulunduk. Bu çağrı geçerliliğini korumaktadır. Türk, Ermeni ve uluslararası tarihçilerin yapacağı çalışma, 1915 olaylarının aydınlatılmasında ve tarihin doğru anlaşılmasında önemli bir rol oynayacaktır. Bu çerçevede arşivlerimizi bütün araştırmacıların kullanımına açtık. Bugün arşivlerimizde bulunan yüzbinlerce belge, bütün tarihçilerin hizmetine sunulmaktadır.

Türkiye, geleceğe güvenle bakan bir ülke olarak tarihin de doğru anlaşılması için ilmi ve kapsamlı çalışmaları her zaman desteklemiştir. Etnik ve dinî kökeni ne olursa olsun yüzlerce yıl bir arada yaşamış, sanattan diplomasiye, devlet idaresinden ticarete kadar her alanda ortak değerler üretmiş Anadolu insanları, yeni bir gelecek inşa edebilecek imkân ve kabiliyetlere bugün de sahiptir.

Kadim ve eşsiz bir coğrafyanın benzer gelenek ve göreneklere sahip halklarının, geçmişlerini olgunlukla konuşabileceklerine, kayıplarını kendilerine yakışır yöntemlerle ve birlikte anacaklarına dair umut ve inançla, 20. yüzyılın başındaki koşullarda hayatlarını kaybeden Ermenilerin huzur içinde yatmalarını diliyor, torunlarına taziyelerimizi iletiyoruz.

Aynı dönemde benzer koşullarda yaşamını yitiren, etnik ve dinî kökeni ne olursa olsun tüm Osmanlı vatandaşlarını da rahmetle ve saygıyla anıyoruz.”

01 Mayıs 2014

Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan, başbakanlığı döneminde, Başbakanlık Resmî Konutu'nda Ermeni Patrik Vekili Aram Ateşyan ve beraberindeki heyeti kabul etmiştir.

28 Kasım 2014

Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan, Türkiye'yi ziyaret eden Vatikan Devlet Başkanı Papa Fransuva'yı Cumhurbaşkanlığı Külliyesi'nde resmî törenle karşılamıştır. Karşılama töreninin ardından Cumhurbaşkanımız Erdoğan ile Papa Fransuva, baş başa ve heyetler arası görüşme gerçekleştirmişlerdir.

Cumhurbaşkanımız daha sonra Vatikan Devlet Başkanı Papa Fransuva ile Cumhurbaşkanlığı Külliyesi'nde ortak basın açıklaması yapmıştır. Cumhurbaşkanımız Sayın Erdoğan, *"İnanıyorum ki bugün buradan vereceğimiz mesajlar dünyadaki bu sıkıntılı süreci olumluya dönüştürmede çok büyük katkılar sağlayacaktır. Zira yaptığımız görüşmede, farklı düşündüğümüz hemen hemen hiçbir konu yok. Dünyadaki bu olaylara bakışta aynı şeyleri paylaşıyoruz. Teröre, terörle mücadeledeki bakışımız aynı, dünyada özellikle şiddete yönelik bakışımız aynı, paranın egemenliğine ve bu egemenliğin neleri doğurduğunu yönelik bakışımız aynı"* demiştir.

Cumhurbaşkanımız, ziyaretin dünyanın ve bölgenin son derece kritik bir süreçten geçtiği bir zaman diliminde gerçekleşmesinin önemine işaret ederek şunları söylemiştir:

“Saygıdeğer misafirimizin Türkiye’ye yaptığı bu ziyareti çok önemsiyorum. Bölgemizde ve dünyada barış ümitlerini çoğaltacak çok önemli, çok hayati bir adım olduğuna inanıyorum. Bugün Türkiye’den verilecek mesajlar sadece Türkiye’ye ve Vatikan’a değil, inanıyorum ki tüm İslam coğrafyasına, tüm Hristiyan coğrafyasına ulaşacak ve oralarda da barış umudunu artıracak şekilde inşallah yankı bulacaktır. Bugün Ankara’da vücut bulan bu fotoğraf hiç şüphesiz dünya için bir umut fotoğrafıdır. Zira son yıllarda özellikle Patrik Hazretlerinin kardeşlik noktasındaki vurgusu çok büyük anlam ifade ediyor.”

Cumhurbaşkanımız Erdoğan, dünyanın karşı karşıya kaldığı bu ciddi tehditlere çözüm üretecek olanın, farklılıkların birbirine hoşgörüsü ve ittifakı olacağını, bugün verecekleri mesajın da bu olduğunu anlatarak, *“Gerek Batı’da yükselen ırkçılık, ayrımcılık ve İslamofobiye, gerek İslam dünyasında yükselen öfke ve şiddete karşı birlikte tedbirler üretmemiz kaçınılmaz bir gereklilik hâlini almıştır. Medeniyetler, inançlar, kültürler ve mezhepler arasında uçurumlar derinleşirken bunu seyretmek, bunun karşısında eli kolu bağlı durmak, tarihe, vicdanlarımıza ve inançlarımıza karşı takdir edersiniz ki büyük bir haksızlık olacaktır. Dünyamızı tehdit eden ırkçılığa, ayrımcılığa, nefret suçlarına hoşgörüsüzlüğe karşı birlikte çözümler üretmek ve uygulamak zorunda olduğumuza inanıyorum.”* demiştir.

Vatikan Devlet Başkanı Papa Fransuva da iki kıta ve farklı kültürler arasında köprü vazifesi gören Türkiye’yi ziyaret etmekten mutluluk duyduğunu ifade etmiştir. Papa Fransuva, *“Barış, insanlığın onuruna bağlı olan hedefler ve temel haklara saygı üstüne kurulmalıdır. Bu yolda ancak ön yargılar ve yanlış korkular aşılabılır ve herkesin yararına olan olumlu çabalarla saygıya ve diyaloga yer açılabilir. Bunu gerçekleştirmek için Müslüman, Yahudi ve Hristiyan vatandaşların yasalara uygun olarak ve bu yasaların uygulandığı ölçülerde aynı haklara sahip olmaları ve aynı ödevleri yerine getirmeleri gerekir. Bu vatandaşlar böylece birbirlerini daha kolay bir şekilde kardeş ve yoldaş olarak kabul edeceklerdir. Böylece her seferinde yanlış anlamalardan uzaklaşarak iş birliğini ve anlayışı besleyeceklerdir.”* demiştir.

09 Şubat 2016

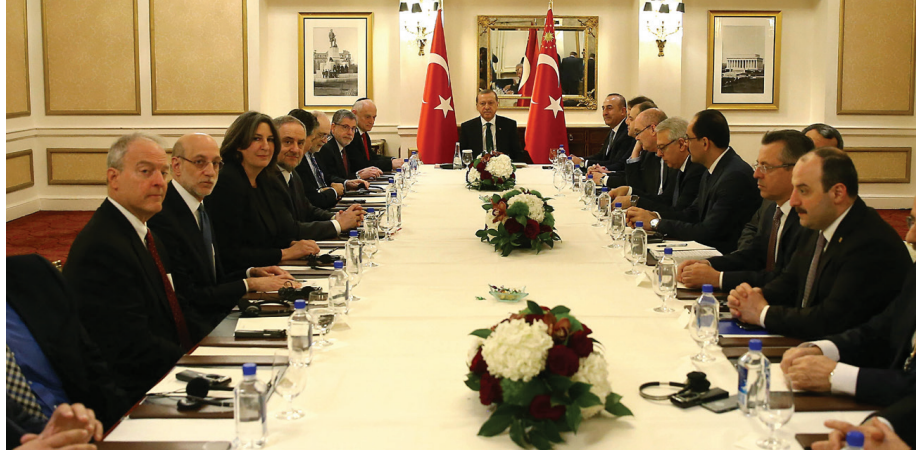
Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan, Türk Musevi Cemaati Lideri İshak İbrahimzadeh'i ve Amerika'nın önde gelen Yahudi kuruluşlarından Conference of President heyetini Cumhurbaşkanlığı Külliyesi'nde kabul etmiştir.

30 Mart 2016

Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan, ABD'deki Musevi kuruluşların temsilcilerini kabul etmiştir.

Cumhurbaşkanımız Erdoğan'ın Musevi heyetini kabulüne; B'nai B'rith Yönetim Kurulu Başkanı Peter Perlman, İtibarsızlaştırmayla Mücadele Birliği Ulusal Direktörü Marvin Nathan, İtibarsızlaştırmayla Mücadele Birliği Yönetim Kurulu Başkanı Jonathan Greenblatt, Başkanlar Konferansı Eski Başkanı Richard Stone, Başkanlar Konferansı Başkan Yardımcısı Malcolm Hoenlein, Dünya Yahudi Kongresi Başkan Yardımcısı Robert Singer, AIPAC Başkanı Robert Cohen, AIPAC Siyasi İşler Direktörü Arthur Abramson, Washington Musevi Cemaati İlişkileri Kurulu İcra Direktörü Ronald Halber, Georgetown Üniversitesi Öğretim Görevlisi Brenda Shaffer katılmıştır.

22 Eylül 2016

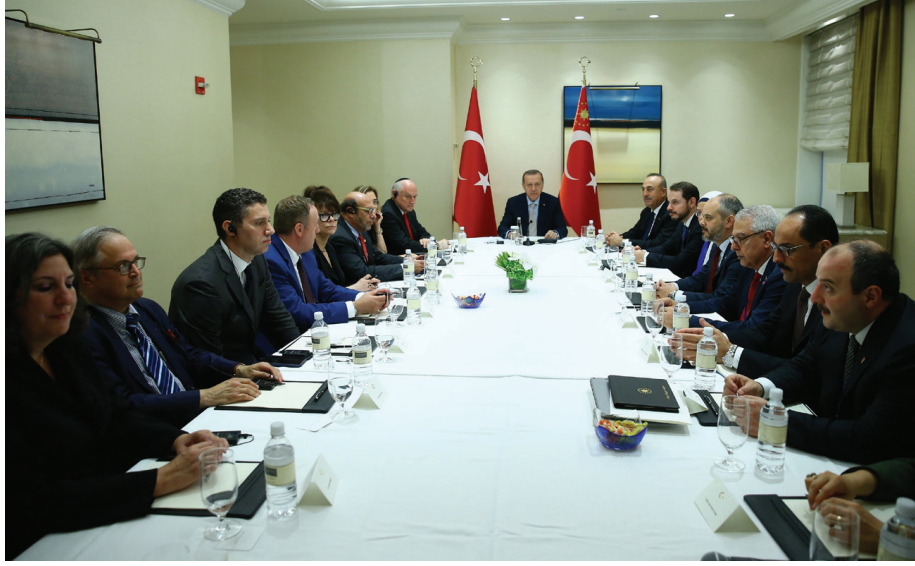
Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan, Birleşmiş Milletler Genel Kurulu görüşmeleri için bulunduğu Amerika Birleşik Devletleri'nin (ABD) New York kentinde ABD'deki Yahudi kuruluşların temsilcilerini kabul etmiştir.

Görüşmede ABD'deki Yahudi kuruluşlarının temsilcilerinden Conference of Presidents Başkan Yardımcısı Malcolm Hoenlein, AIPAC Başkanı Robert Cohen, B'nai B'rith International Başkan Yardımcısı Daniel Mariaschin, Anti-Defamation League Ulusal Direktörü Jonathan Greenblatt, Hadassah Yönetim Kurulu Başkanı Janice Weinman, Jewish Institute for National Security Affairs Başkanı Michael Makovsky, Women's International Zionist Organization Yönetim Kurulu Başkanı Evelyn Sommer, NCSEJ Yönetim Kurulu Başkanı Daniel Rubin, American Sephardic Federasyonu Başkanı David Dangoor, World Jewish Congress Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı Maram Stern, Simon Wiesenthal Center Doğu Direktörü Michael Cohen, Conference of Presidents Liderlik Konseyi Üyesi Marc Jason, B'nai B'rith International BM Direktörü David Michaels yer almıştır.

19 Eylül 2017

Birleşmiş Milletler 72. Genel Kurulu vesilesiyle ABD'nin New York kentinde temaslarda bulunan Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan, Yahudi kuruluş temsilcilerini kabul etmiştir.

29 Ekim 2017

Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın ev sahipliğinde 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı Resepsiyonu yapılmıştır. Resepsiyona, Fener Rum Patriği Bartholomeos, Türkiye Hahambaşısı Rav İsak Haleva, Türk Süryani Kadim Cemaati Ruhani Reisi Yusuf Çetin de katılmıştır.

07 Ocak 2018

Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan, restore edilen Stevi Stefan Kilisesi'nin açılış törenine katılmıştır. Balat'ta halk arasında "Demir Kilise" ve "Bulgar Kilisesi" olarak da bilinen kilisenin açılış törenine; Bulgar Ortodoks Klisesi Patriği Neofit, Fener Rum Patriği Bartholomeos ve Bulgaristan Başmüftüsü Mustafa Aliş iştirak etmiştir. Açılışı, uluslararası topluma verilmiş çok önemli bir mesaj olarak değerlendirdiğini ifade eden Cumhurbaşkanımız, *"İstanbul, buradaki şu fotoğrafla farklı dinlerin ve kültürlerin bir arada, barış içinde yaşadığı şehir olma vasfını bir kez daha tüm dünyaya özellikle göstermiştir"* diye konuşmuştur.

Cumhurbaşkanımız Sayın Erdoğan, 1898 yılında yapılan ve demir iskelet sistemiyle hâlen türünün dünyadaki tek örneği olan kilisenin, Bulgar cemaati için ibadethane olarak hizmet vermesinin yanında, İstanbul'un güzelliğine ve zenginliğine de katkıda bulunduğunu söylemiştir.

Cumhurbaşkanımız Sayın Erdoğan, konuşmasının devamında şunları söylemiştir: *"Tarih boyunca ecdadımız fethettiği yerlerde öncelikle din özgürlüğünü ve ibadethaneleri güvence altına almıştır. Dininizi yaşamakta, ibadetlerinizi yapmakta serbestsiniz ve bizim güvence-*

miz altundasınız anlayışıyla onları hep koruma altına almıştır. İstanbul'daki diğer eserlerden daha sonra yapıldığı için adı Yeni Cami olarak konan camimiz dahi Eminönü'nde 400 yıllık bir geçmişe sahiptir. Ayasofya bin 500 yıllık tarihiyle İstanbul'la birlikte tüm dünyanın incisi durumundadır. Bu şehirdeki ve kadim coğrafyamızın dört bir yanındaki her bir eserin bizim gönlümüzde ayrı bir yeri var. Camiler var, kiliseler var, sinagog-havra bunlar var, hepsi sadece İstanbul'da değil ülkemizin değişik yerlerinde de bir aradalar. Fatih Sultan Mehmet Han başta olmak üzere ecdadımızın inanç ve ibadet özgürlüğü konusunda İstanbul'dan Bosna'ya, Kudüs'ten Selanik'e kadar çok sayıda tarihe mal olmuş fermanları, emirnameleri, belgeleri mevcuttur."

Tarihin belirli bir döneminde yaşanmış acı hatıraların, çok daha uzun ve çok daha köklü olan birlikte yaşama tecrübesini gölgelememesi gerektiğini vurgulayan Cumhurbaşkanımız Sayın Erdoğan, *“Onun için bizde, ‘kesrette vahdet’ anlayışı var. Bu bizim aslında tüm inançlara, düşünceye vesaire yaklaşımımızı gösterir, yani çoklukta birlik. Biz işte bu anlayışla ülkemizin her köşesinde diğer dinlere mensup vatandaşlarımızın ibadethanelerini ayağa kaldırmaya, bunlara yönelik çalışmaları yürüttük, yürütüyoruz”* demiştir.

05 Şubat 2018

Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan, Papa Fransuva'nın davetlisi olarak Vatikan'a bir ziyaret gerçekleştirmiştir. Vatikan'da Apostol Sarayı önünde törenle karşılanan Cumhurbaşkanımız Sayın Erdoğan, törenin ardından Papa Fransuva ile baş başa görüşme gerçekleştirmiştir.

25 Nisan 2018

Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan, Fener Rum Patriği Bartholomeos'u Cumhurbaşkanlığı Külliyesi'nde kabul etmiştir.

16 Mayıs 2018

Birleşik Krallık'ı resmî ziyareti dolayısıyla Londra'da temaslarda bulunan Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan, Haham Elahanan Beck ve beraberindeki Neturei Karta Ortodoks Musevi Cemaati üyelerini kabul etmiştir.

30 Ağustos 2018

Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan, Cumhurbaşkanlığı Külliyesi'nde 30 Ağustos Zafer Bayramı dolayısıyla resepsiyon vermiştir. Cumhurbaşkanımız Sayın Erdoğan, resepsiyona katılan Türkiye Ermenileri Patrik Vekili Başepiskopos Aram Ateşyan ve Türkiye Hahambaşısı İsak Haleva ile sohbet etmiştir.

26 Eylül 2018

Birleşmiş Milletler 73. Genel Kurulu vesilesiyle ABD'nin New York kentinde temaslarını sürdüren Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan, Yahudi kuruluş temsilcilerini kabul etmiştir.

09 Mart 2019

Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan, Diyarbakır'da Türkiye Ermenileri Patrikhanesi Patrik Vekili Başpiskopos Aram Ateşyan ve Keldani Cemaati Patrik Vekili François Yakan'ı kabul etmiştir.

03 Ağustos 2019

Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan, İstanbul Süryani Kadim Vakfı Mor Efrem Süryani Kadim Ortodoks Kilisesi Temel Atma Töreni'ne katılmıştır. Törende konuşan Cumhurbaşkanımız Erdoğan, Süryani Ortodoks cemaati mensupları ile tüm dinî liderleri selamlayarak, temeli atılacak Mor Efrem Süryani Kadim Ortodoks Kilisesi'nin, Süryani cemaatine ve İstanbul'a kazandırılmasında emeği geçenleri tebrik etmiştir. Törene, İstanbul Süryani Kadim Vakfı Başkanı Sait Susin, İstanbul-Ankara Süryani Kadim Kilisesi Metropoliti Mor Filüksinos Yusuf Çetin ve Fener Rum Patriği Bartholomeos da iştirak etmiştir.

“Coğrafyamızın kadim evlatları olan Süryani toplumunun, diğer tüm meseleleri gibi ibadet ihtiyaçlarının karşılanmasını sağlamak, Türkiye Cumhuriyeti devletinin görevidir” diyen Cumhurbaşkanımız, “Tarih boyunca coğrafyamız hep dinî, etnik, kültürel çeşitliliğin, çok renkliliğin, en önemlisi de insanlık vicdanının merkezi olmuştur. İspanya’dan Kafkasya’ya, Doğu Avrupa’dan Kuzey Afrika’ya kadar her yerden bu topraklara gelen tüm mazlumlar, tüm mağdurlar için kapılarımız da kalbimiz de sonuna kadar açık olmuştur.” demiştir.

Demokrasiyi güçlendirerek, Türkiye’deki herkesle birlikte farklı dinlere mensup cemaatlerin özgürlük alanlarını genişleten, haklarını garanti eden çalışmalar yürüttüklerine dikkati çeken Cumhurbaşkanımız, *“Bugün geldiğimiz noktada, demokrasinin geliştirilmesinin ve bu yönde atılan adımların ülkemize zarar vereceğini iddia edenlerin ne kadar yanıldıklarına hep birlikte şahitlik ediyoruz. Bize göre bugün Türkiye, geçmişe göre çok daha güçlü bir toplumsal yapıya sahiptir. Türkiye Cumhurbaşkanı olarak, önümüzdeki dönemde de aynı yaklaşımla çalışmalarımızı sürdüreceğiz”* ifadelerini kullanmıştır.

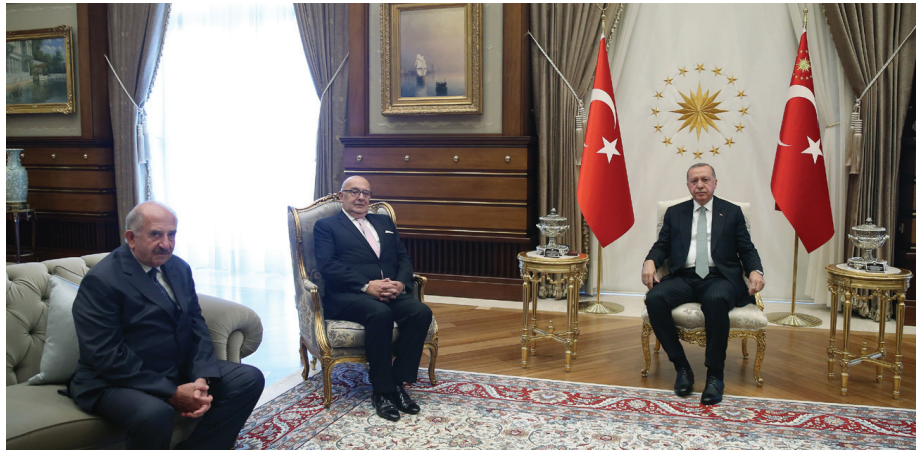

Büyük ve güçlü Türkiye hedefine ne kadar yaklaşırsa tüm vatandaşların o derece kendini güvende ve huzurlu hissedeceğini, refahı paylaşacağını sözlerine ekleyen Cumhurbaşkanı Erdoğan, “Üzerinde, Allah’ın izniyle daha binlerce yıl boyunca beraberce yaşayacağımız bu toprakların zenginliği ve bereketi hepimize yeter. Önemli olan birliğimize, beraberliğimize, dayanışmamıza, ortak hedefler etrafında kenetlenme azmimize sahip çıkmamızdır. Bunu başardığımızda, inşallah, üstesinden gelemeyeceğimiz hiçbir meselemiz yoktur” şeklinde konuşmuştur.

17 Eylül 2019

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Türkiye Ermeni Vakıfları Birliği ve Surp Pırgiç Ermeni Hastanesi Vakfı Başkanı Bedros Şirinoğlu’nu kabul etmiştir.

23 Eylül 2019

Birleşmiş Milletler 74. Genel Kurul görüşmeleri için New York'ta bulunan Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan, ABD'deki Yahudi kuruluş temsilcileri ile New York civarında yaşayan Türkiye vatan-dışı Musevileri kabul etmiştir.

23 Eylül 2019

Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan, Birleşmiş Milletler 74. Genel Kurul görüşmeleri için geldiği New York'ta Siyonizme Karşı Yahudiler Birliği heyetini kabul etmiştir.

29 Temmuz 2020

Fener Rum Patriği Bartholomeos, Cumhurbaşkanı Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ı telefonla arayarak, Sümela Manastırı'nın restorasyon çalışmalarının ardından yeniden ziyarete açılması dolayısıyla teşekkür etmiştir. Bartholomeos'un, Cumhurbaşkanı Sayın Erdoğan'ın Sümela Manastırı'nın restorasyon çalışmalarına verdiği destek ve gösterdiği ilgi nedeniyle duyduğu memnuniyetini ifade ettiği belirtilmiştir.

05 Mayıs 2021

Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan, azınlık cemaatlerinin temsilcileriyle Çankaya Köşkü'ndeki iftar yemeğinde bir araya gelmiştir.

İftar yemeğine; Diyanet İşleri Başkanı Ali Erbaş, Fener Rum Patriği Bartholomeos, Balıklı Rum Hastanesi Vakfı Başkanı Konstantin Yuvanidis, Süryani Metropoliti Yusuf Çetin, Süryani Kadim Vakfı Başkanı Sait Susin, Türkiye Musevileri Hahambaşı İsak Haleva, Türk Musevi Cemaati Başkanı İshak İbrahimzadeh, Türkiye Hahambaşılığı Vakfı Başkanı ve Türk Yahudi Toplumunu Eşbaşkanı Erol Kohen, Türkiye Ermenileri Patriği Sahak Maşalyan, Surp Pırgıç Ermeni Hastanesi Vakfı Başkanı Bedros Şirinoğlu, Türkiye Süryani Katolik Cemaati Ruhani Lideri Orhan Abdulahad Çanlı ve Süryani Katolik Vakfı Yönetim Kurulu Başkanı Zeki Basatemir katılmıştır.

17 Mayıs 2021

Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan, Papa Fransuva ile bir telefon görüşmesi gerçekleştirmiştir. Görüşmede, İsrail'in Filistin'e yönelik saldırıları ele alınmıştır. Cumhurbaşkanımız Erdoğan, görüşmede, Filistin'de bir vahşet yaşandığını belirterek, İsrail'in saldırılarının muhatabının sadece Filistinliler değil tüm Müslümanlar, Hristiyanlar ve insanlık olduğunu ifade etmiştir.

Mescid-i Aksa'ya ve Kutsal Kabir Kilisesi'ne erişimi engelleyen, ibadet özgürlüğünü kısıtlayan, Filistin topraklarında masum sivilleri katleden işgalci İsrail'in insanlık onurunu da çiğnediğini vurgulayan Cumhurbaşkanımız Erdoğan, İsrail'in müsebbibi olduğu bu vahşetin bölgesel güvenliği de tehdit ettiğini dile getirmiştir. Uluslararası camianın insanlık suçu işleyen İsrail'i gereken yaptırımlarla cezalan-

dırmadığı müddetçe Filistinlilerin katliama uğramaya devam edeceğine dikkati çeken Cumhurbaşkanımız, bu konuda Papa Fransuva'nın vermeyi sürdüreceği mesaj ve tepkilerin Hristiyan dünyasını ve uluslararası toplumu harekete geçirmek bakımından büyük önem taşıdığını vurgulamıştır.

22 Aralık 2021

Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan, Türk Yahudi Toplumunu ve İslam Ülkeleri Hahamlar İttifakı üyelerini Cumhurbaşkanlığı Külliyesi'nde kabul etmiştir. Kabulde İstanbul, KKTC, Azerbaycan, İran, Özbekistan, Arnavutluk, Kazakistan, Birleşik Arap Emirlikleri, Uganda ve Rusya'dan hahambaşı ve hahamlar hazır bulunmuştur.

26 Nisan 2022

Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan, dinî azınlık cemaatlerinin temsilcileriyle Cumhurbaşkanlığı Külliyesi'nde düzenlenen iftarda bir araya gelmiştir.

İftar programına katılan isimler : “Türkiye Ermenileri Patriği Sahak Maşalyan, Türkiye Musevileri Hahambaşı İsak Haleva, Süryani Kadim Cemaati Patrik Vekili Yusuf Çetin, Katolik Süryani Patrik Vekili Orhan Çanlı, Ermeni Katolik Cemaati Patrik Vekili Levon Zekiyan, Rum Kadıköy Metropoliti Emmanuel Adamakis, Ermeni Vakıflar Birliği Başkanı Bedros Şirinoğlu, Ermeni Hastanesi Başkan Vekili Herman Baliyan, Yahudi Cemaati Eş Başkanı İshak İbrahimzadeh, Balıklı Rum Hastanesi Vakfı Başkanı Konstantin Yuvanidis, Süryani Kadim Vakfı Başkanı Sait Susin, Süryani Katolik Cemaati Vakfı Başkanı Münir Üçkardeş, Ermeni Katolik Surp Agop Vakfı Başkan Vekili Antuan Sultanoglu.”

20 Mayıs 2022

Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan, Arnavutköy Yasıören'de, Darülaceze Sosyal Hizmet Şehri temel atma törenine katılmıştır. Törende Cumhurbaşkanımız Erdoğan, Türkiye Ermenileri Patriği Sahak Maşalyan, Fener Rum Patriği Bartholomeos, İstanbul Müftüsü Safi Arpaguş ve Darülaceze Başkanı Hamza Cebeci ile temel atma butonuna basmıştır.

20 Eylül 2022

Birleşmiş Milletler (BM) 77. Genel Kurulu vesilesiyle Amerika Birleşik Devletleri'nin (ABD) New York kentinde bulunan Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan, Türkiye'nde Dünya Yahudi Kongresi Başkanı Ronald Lauder'i kabul etmiştir.

20 Eylül 2022

Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan, Birleşmiş Milletler (BM) 77. Genel Kurulu nedeniyle bulunduğu New York'ta Amerikan Yahudi Toplumu Çatı Kuruluşları temsilcilerini Türkiye'de kabul etmiştir.

20 Şubat 2023

Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan, Kahramanmaraş merkezli depremlerden etkilenen Hatay'da, Süryani Ortodoks Kilisesi Patriği Mor İğnatius II. Efrem Kerim, Süryani Kadim Cemaati Patrik Vekili Yusuf Çetin, Metroplolit Joseph Bali, Rahip Haitham Bahhu ve Ghassan Al Chami ile görüşmüştür.

03 Haziran 2023

Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın, Cumhurbaşkanlığı Külliyesi'nde gerçekleştirilen Cumhurbaşkanlığı Göreve Başlama Töreni'ne Diyanet İşleri Başkanı Ali Erbaş, Fener Rum Patriği Bartholomeos, Türkiye Ermenileri Patriği Sahak II, Türkiye Katolik Ermenileri Önderi Levon Zekiyan'ın da aralarında bulunduğu çok sayıda ruhani lider ve azınlık cemaatlerinin temsilcileri de katılmıştır.

KRONOLOJİ

2002

9 Ağustos:

Üçüncü AB Uyum Paketi çerçevesinde;

- Türk vatandaşlarının farklı dil ve lehçelerde yayın yapabilme ve özel kurslar açabilme hakkı üzerindeki kısıtlamalar kaldırılmıştır.
- Cemaat vakıflarının taşınmaz mal edinmeleri ve tasarrufta bulunmaları konusunda iyileştirmeler sağlanmıştır.

2003

24 Ocak:

- Yapılan yönetmelik değişikliği ile cemaat vakıflarının taşınmaz mal edinmeleri ve bunlar üzerinde tasarrufta bulunmaları kolaylaştırılmış; taşınmaz malların vakıf adına tescili için Bakanlar Kurulundan izin alınması şartı kaldırılmış ve bu iznin Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından verilmesi sağlanmıştır.

19 Temmuz:

Altıncı AB Uyum Paketi çerçevesinde;

- Özel televizyonlarda ve TRT'de Türkçe dışında dil ve lehçelerde yayın yapılmasının önündeki yasal engeller kaldırılmıştır.
- Vakıflar Kanunu'nda yapılan değişiklikle; cemaat vakıflarının tasarrufu altında olduğu belirlenen taşınmaz malların vakıf adına tescili için yapılacak başvurular bakımından öngörülen 6 aylık süre 18 aya çıkarılmıştır.
- Farklı din ve inançlara mensup vatandaşların ibadet yerlerine ilişkin özgürlüklerinin genişletilmesi amacıyla İmar Kanunu'nda değişiklik yapılmıştır.

- Sinema, video ve müzik eserlerine yönelik yasaklamanın kapsamı daraltılmış ve idari mercilerce verilen yasaklama kararlarınının 24 saat içinde hâkim onayına sunulması şartı getirilmiştir. Sinema, Video ve Müzik Eserleri Denetleme Kurulundan MGK temsilcisi çıkarılmıştır.
- Nüfus Kanunu'nda yapılan değişikliklerle çocuklara isim koyma yönündeki yasaklayıcı çeşitli ifadeler kaldırılmıştır.

7 Ağustos:

- Yedinci AB Uyum Paketi çerçevesinde, gerekli kanunda değişiklik yapılarak, günlük hayatta kullanılan geleneksel farklı dil ve lehçelerin öğretilmesi için özel kurslar açılabilmesine imkân sağlanmıştır.

5 Aralık:

- Farklı dil ve lehçelerin öğretilmesi amacıyla kurs açılması serbest bırakılmıştır. Bununla ilgili yasal düzenlemeler yapılmış; yönetmelik ve müfredat hazırlanmıştır.

2004

05 Aralık:

- Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan, başbakanlığı döneminde Surp Pırgiç Ermeni Hastanesi Vakfı Müzesi'nin açılışına katılmıştır.

2006

28 Kasım:

- Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan, başbakanlığı döneminde Türkiye'yi ziyaret eden Vatikan eski Devlet Başkanı Papa 16. Benediktus ile bir araya gelmiştir.

2007**26 Eylül:**

- Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan, başbakanlığı döneminde Amerika'daki Musevi Cemaati temsilcilerini kabul etmiştir.

2008**27 Şubat:**

- Sivil toplumun güçlendirilmesi yolunda önemli bir adım olarak yeni bir "Vakıflar Kanunu" çıkarılmıştır. Kanun'un geçici 7. maddesi uyarınca yüz seksen bir taşınmaz, başvuruları üzerine cemaat vakıfları adına kaydedilmiştir.

11 Haziran:

- Türk vatandaşlarının günlük hayatta kullandıkları geleneksel farklı dil ve lehçelerde yayın yapılması imkânının hem kamu hem de özel radyo ve televizyon kuruluşları aracılığıyla sağlanması yasal güvenceye kavuşturulmuştur. Özel televizyonlarla birlikte TRT'nin de bu alanda yayın yapmasının önündeki yasal engeller kaldırılarak yayın hakkı güvence altına alınmıştır.

2009**31 Ocak:**

- Türkiye Radyo Televizyon Kurumu Reklam Yönetmeliği'nde yapılan değişiklikle, farklı dil ve lehçelerde yayın yapan kanallarda, yayın yapılan dil ve lehçede reklam yapılabilmesi mümkün hâle getirilmiştir.

15 Ağustos:

- Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan, başbakanlığı döneminde, çeşitli azınlık cemaatlerinin temsilcileriyle Büyükdada'da bir araya gelmiştir.

13 Kasım:

- Özel radyo ve televizyonların kesintisiz biçimde farklı dil ve lehçelerde yayın yapabilmesi mümkün hâle getirilmiştir.

1 Aralık:

- Vatandaşların günlük hayatlarında kullandıkları farklı dil ve lehçelerle ilgili üniversitelerde akademik araştırmalar yapılabilmesi, enstitü kurulması ve seçmeli ders konulabilmesi mümkün hâle getirilmiştir. Mardin Artuklu Üniversitesi bünyesinde farklı ana bilim dallarının arasında “Süryani Dili ve Kültürü” de bulunan “Türkiye’de Yaşayan Diller Enstitüsü” kurulmuştur.

Yıl içerisinde:

- Cezaevlerinde tutuklu ve hükümlülerin yakınlarıyla ana dillerinde görüşmelerine imkân sağlayan yönetmelik yürürlüğe girmiştir.

2010

26 Mart:

- Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan, başbakanlığı döneminde, Başbakanlık Resmî Konutu’nda Süryani Ortodoks Ruhani Lideri Metropolit Yusuf Çetin’i kabul etmiştir.

10 Nisan:

- Siyasi partiler hukukunun alanı genişletilerek, ifade ve örgütlenme özgürlüğünün bir gereği olan siyasi propaganda hakkının önündeki yasal engeller kaldırılmıştır.

13 Mayıs:

- Farklı inanç gruplarına mensup vatandaşların korunması ve kendilerine saygı gösterilmesinin teşvik edilmesi amacıyla bir Başbakanlık genelgesi çıkarılmıştır.

15 Ağustos:

- Trabzon Sümela Manastırı 88 yıl aradan sonra ilk kez ibadete açılmıştır.

19 Eylül:

- Van Akdamar Kilisesi restorasyon çalışmalarının tamamlanmasıyla 95 yıl aradan sonra kullanıma açılmış, ilk ayin gerçekleştirilmiştir.

Yıl İçerisinde:

- Millî Eğitim Bakanlığı tarafından Ermenice ders kitapları hazırlanarak, 2010-2011 öğretim yılından itibaren Ermeni okullarında ücretsiz dağıtmaya başlamıştır.
- Edirne Büyük Sinagogu'nda restorasyon çalışmalarına başlanmıştır.

2011**27 Ağustos:**

- Vakıflar Kanunu'na eklenen geçici 11. madde kapsamında, farklı inanç grubuna mensup vatandaşların mensubu oldukları cemaat vakıflarının çeşitli sebeplerle daha önce el konulan vakıf mülklerinin iade edilebilmesinin yolu açılmıştır.

29 Ağustos:

- Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan, başbakanlığı döneminde, 162 farklı azınlık cemaat temsilcisi ile İstanbul Arkeoloji Müzesi'nde bir araya gelmiştir.

1 Ekim:

- 27 Ağustos 2011 tarihinde Vakıflar Kanunu'na eklenen geçici 11. madde'nin uygulanmasına ilişkin olarak bir yönetmelik yayımlanmıştır.

lanmış ve cemaat vakıflarının taşınmaz iadesi başvuruları 27 Ağustos 2012 tarihine kadar uzatılmıştır.

22 Ekim:

- Diyarbakır'da Surp Giragos Kilisesi'nin restorasyon çalışmaları tamamlanarak ibadete açılmıştır.

28 Aralık:

- Kumkapı Meryem Ana Kilisesi ve Mektebi Vakfına ait Vortvoks Vorodman Kilisesi, restorasyon çalışmalarının ardından törenle ibadete açılmıştır.

2012

17 Şubat:

- Azınlıklara ait gazetelerin resmî reklam yayımlayabilmelerine imkân tanınmıştır.

20 Mart:

- Millî Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği'nin 51/5 maddesi ile özel öğretim kurumlarında yabancı uyruklu misafir öğrencilerine de öğrenim görebilmeleri imkânı sağlanmıştır.

25 Mart:

- Galata Rum İlkokulu Vakfına ait okul binası, Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından iade edilmiştir.

18 Nisan:

- Surp Haç Tıbrebank Lisesine "Surp Haç Tıbrebank Lisesi Vakfı" adıyla 2011 yılında cemaat vakfı statüsünde tüzel kişilik tanınmıştır.

4 Haziran:

- Basın İlan Kurumu Genel Kurulu kararı çerçevesinde bir Rum yayınevi faaliyete başlamıştır.

Yıl İçerisinde:

- “Kilise Ataları Tarafından ‘Kutsal Ruh’un Kavalı’ Olarak Adlandırılan Süryani Mor Efrem’in Şiirleri” adlı Süryanice ve Türkçe bir eser yayımlanmıştır.
- Anadolu Ajansı Türkçenin yanı sıra; Türkçe-Azerice, Arapça, Rusça, Kürtçe ve BHS (Boşnakça, Hırvatça, Sırpça) yayın yapmaya başlamıştır.
- 2012 yılından itibaren Millî Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda Yaşayan Diller ve Lehçeler adı altında Abazaca, Adigece, Arnavutça, Boşnakça, Gürcüce, Kurmançça, Lazca, ve Zazaca seçmeli dersler okutulmaya başlanmıştır.

2013**25 Şubat:**

- Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan, başbakanlığı döneminde çeşitli azınlık cemaatlerinin temsilcilerini Başbakanlık Resmî Konutu’nda kabul etmiştir.

2 Ağustos:

- Geçmişte gerçekleştirilen kanuni düzenleme ile 1990’dan itibaren dağılmasına veya dağıtılmasına karar verilmiş tüm vakıfların tekrar açılmasına ve kanunlar çerçevesinde faaliyette bulunmasına imkân sağlanmış, Vakıflar Genel Müdürlüğü idaresine bırakılan gayrimenkullerin de iadesi yoluna gidilmiştir.

8 Ekim:

- Mardin ili Midyat ilçesindeki Mor Gabriel (Deyrulumur) Manastırına ait arazinin vakfa iadesine karar verilmiştir.

Yıl İçerisinde:

- Anadolu Ajansı, İngilizce yayın yapmaya başlamıştır.
- 2013 yılında çıkarılan yasayla, mahkeme süreçlerinde sanığa savunmasını kendisini daha iyi ifade edebileceği bir dilde yapabilme hakkı getirilmiştir.

2014

23 Nisan:

- Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın, başbakanlığı döneminde, 1915 olaylarına ilişkin, aralarında Doğu ve Batı Ermenicenin de bulunduğu 9 dilde mesaj yayımlanmıştır.

1 Mayıs:

- Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan, başbakanlığı döneminde Başbakanlık Resmî Konutu'nda Ermeni Patrik Vekili Aram Ateşyan ve beraberindeki heyeti kabul etmiştir.

30 Ağustos:

- Cemaatlerin dinî temsilcileri, Çankaya Köşkü'nde düzenlenen 30 Ağustos Resepsiyonu'na katılmışlardır.

28 Kasım:

- Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan, Türkiye'yi ziyaret eden Vatikan Devlet Başkanı Papa Fransuva'yı Cumhurbaşkanlığı Külliyesi'nde resmî törenle karşılamıştır.

10 Aralık:

- Çeşitli azınlık ve yürütme temsilcileri, Avrupa Parlamentosu'nda gerçekleştirilen sempozyuma katılmışlardır.

Yıl İçerisinde:

- Anadolu Ajansı, Fransızca, Almanca ve İspanyolca yayın yapmaya başlamıştır.

2015**15 Şubat:**

- Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan, Türk Musevi Cemaati Başkanı İshak İbrahimzadeh'i Beylerbeyi Sarayı'nda kabul etmiştir.

26 Mart:

- Edirne Büyük Sinagogu restorasyonu tamamlanarak 46 yıl sonra tekrar ibadete açılmıştır.

2016**9 Şubat:**

- Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan, Türk Musevi Cemaati Lideri İshak İbrahimzadeh'i ve Amerika'nın önde gelen Yahudi kuruluşlarından 'Conference Of President' heyetini Cumhurbaşkanlığı Külliyesi'nde kabul etmiştir.

30 Mart:

- Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan, ABD'deki Musevi kuruluşların temsilcilerini kabul etmiştir.

2017

19 Eylül:

- BM 72. Genel Kurulu vesilesiyle ABD'nin New York kentinde temaslarda bulunan Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan, Yahudi kuruluş temsilcilerini kabul etmiştir.

19 Kasım:

- İstanbul Edirnekapı'daki Aya Yorgi Patrikhane Kilisesi 3 yıllık restorasyonla yenilenerek yeniden ibadete açılmıştır.

2018

7 Ocak:

- İstanbul'daki Sveti Stefan Kilisesi (Demir Kilise), Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan ve Bulgaristan eski Başbakanı Boyko Borisov'un katıldığı törenle yeniden hizmete açılmıştır.

5 Şubat:

- Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan, Papa Fransuva'nın davetlisi olarak Vatikan'a bir ziyaret gerçekleştirmiştir.

27 Mart:

- Yasal düzenlemeler neticesinde manastır, kilise ve Süryani mezarlığı vasfındaki yaklaşık 50 taşınmazın tapuları Midyat Süryani Deyrulumur Mor Gabriel Manastırı Vakfına devredilmiştir. Düzenleme, 27 Mart 2018 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

16 Nisan:

- Batman Gercüş'te 100 yıldır harap ve ibadete kapalı durumdaki Aziz Aho Manastırı'nın restorasyonu yapılarak yeniden hizmete girmesi sağlanmıştır.

25 Nisan:

- Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan, Fener Rum Patriği Bartholomeos'u Cumhurbaşkanlığı Külliyesi'nde kabul etmiştir.

16 Mayıs:

- Londra'da temaslarda bulunan Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan, Haham Elahanan Beck ve beraberindeki Neturei Karta Ortodoks Musevi Cemaati üyelerini kabul etmiştir.

2019**9 Mart:**

- Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan, Diyarbakır'da Türkiye Ermenileri Patrikhanesi Patrik Vekili Başpiskopos Aram Ateşyan ve Keldani Cemaati Patrik Vekili François Yakan'ı kabul etmiştir.

23 Temmuz:

- Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığınca Akdamar Kilisesi'ne özel web sitesi hazırlanmıştır.
- Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı tarafından Topkapı Sarayı Müzesi'ndeki Aya İrini Kilisesi'nde "Akdamar Kutsal Haç Kilisesi Fotoğraf Sergisi" düzenlenmiştir.

3 Ağustos:

- Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan, İstanbul Süryani Kadim Vakfı Mor Efrem Süryani Kadim Ortodoks Kilisesi Temel Atma Töreni'ne katılmıştır.

23 Eylül:

- BM 74. Genel Kurul görüşmeleri için New York'ta bulunan Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan, ABD'deki Yahudi kuruluş temsilcileri ile New York civarında yaşayan Türkiye vatan-daşı Musevileri kabul etmiştir.
- Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan, BM 74. Genel Kurul görüşmeleri için gittiği New York'ta Siyonizme Karşı Yahudiler Birliği heyetini kabul etmiştir.

Yıl İçerisinde:

- Türkiye'nin ilk Ermenice-Türkçe televizyon kanalı yayın hayatına başlamıştır.

2020

29 Temmuz:

- Fener Rum Patriği Bartholomeos, Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ı telefonla arayarak, Sümela Manastırı'nın restorasyon çalışmalarının ardından yeniden ziyarete açılması dolayısıyla teşekkür etmiştir.

2021

5 Mayıs:

- Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan, azınlık cemaatlerinin temsilcileriyle Çankaya Köşkü'ndeki iftar yemeğinde bir araya gelmiştir.

17 Mayıs:

- Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan, Papa Fransuva ile bir telefon görüşmesi gerçekleştirmiştir. Görüşmede, İsrail'in Filistin'e yönelik saldırıları ele alınmıştır.

22 Aralık:

- Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan, Türk Yahudi Toplumu ve İslam Ülkeleri Hahamlar İttifakı üyelerini Cumhurbaşkanlığı Külliyesi'nde kabul etmiştir.

2022**26 Nisan:**

- Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan, dinî azınlık cemaatlerinin temsilcileriyle Cumhurbaşkanlığı Külliyesi'nde düzenlenen iftarda bir araya gelmiştir.

1 Mayıs:

- 2015 yılından itibaren çevresindeki kaya ıslahı projelerine yönelik güçlendirme ve restorasyon çalışmaları kapsamında ziyarete kapatılan Sümela Manastırı, restorasyon çalışmalarının tamamlanmasının ardından yeniden ziyarete açılmıştır.

7 Mayıs:

- Diyarbakır'ın Sur ilçesinde, Surp Giragos Ermeni Kilisesi ve Mar Petyun Keldani Kilisesi restore edilerek ziyarete açılmıştır.

24 Mayıs:

- İletişim Başkanlığı desteğiyle "Pandeminin Ardından, Yeni Umutlar İçin El Ele" konseri düzenlenmiştir.

18 Haziran:

- Cemaat Vakıfları Seçim Yönetmeliği Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

20 Eylül:

- BM 77. Genel Kurulu vesilesiyle New York'ta Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan, Türkevi'nde Dünya Yahudi Kongresi Başkanı Ronald Lauder'i kabul etmiştir.
- Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan, BM 77. Genel Kurulu nedeniyle bulunduğu New York'ta Amerikan Yahudi Toplum Çatı Kuruluşları temsilcilerini kabul etmiştir.

2023

20 Şubat:

- Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan, Hatay'da, Süryani Ortodoks Kilisesi Patriği Mor İğnatius II. Efrem Kerim, Süryani Kadim Cemaati Patrik Vekili Yusuf Çetin, Metroplolit Joseph Bali, Rahip Haitham Bahhu ve Ghassan Al Chami ile görüşmüştür.

3 Haziran:

- Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın, Cumhurbaşkanlığı Külliyesi'nde gerçekleştirilen Cumhurbaşkanlığı Göreve Başlama Töreni'ne azınlık cemaatlerinin temsilcileri de katılmıştır.

Yıl İçerisinde:

- Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın katıldığı törenle 2019 yılında temeli atılan ve Cumhuriyet tarihinde inşa edilen ilk kilise olma özelliğini taşıyan Mor Efrem Süryani Kadim Ortodoks Kilisesi'nin yapımı tamamlanmıştır.

“Geçmişî günümüzden 11 bin yıl öncesine kadar uzanan ve insanlığın ibadet için kurduğu ilk yerleşim olarak bilinen Göbeklitepe başta olmak üzere farklı dönemlere ve medeniyetlere ait binlerce tarihî ibadet mekânına sahibiz... Türkiye her dinden, her inançtan, her meşrepten vatandaşına ibadet imkânı sunan bir ülkedir. Hâlihazırda, ülkemizde sayıları 435’i bulan kilise, sinagog ve havra ibadete açıktır. Hatta ülkemizde Balat’taki Demir Kilise örneğinde olduğu gibi restorasyonla ayağa kaldırılan yeni kiliselere dahi biz destek verdik, bizzat devletin cebi hümayunundan bunları yaptık.”

Recep Tayyip Erdoğan
Cumhurbaşkanı

*Religious Diversity and Shared
Understanding Peaceful
Coexistence within the Same Geography*

P R E F A C E

A country's level of civilisation is dependent upon its economic and technological progress, as well as its citizens' capacity to fully enjoy their freedom of religion and belief. This is how the global Ottoman State managed to keep its subjects of various beliefs, cultures, and languages in peace and tranquillity for 6 centuries. It is our duty to both our history and future generations to carry on this trait inherited from our forefathers.

With this understanding, we have taken numerous steps over the last 21 years to expand the religious freedom and conscience of all faith groups living in our country, as well as to meet their demands and needs. We have not allowed any of our citizens to be marginalised or despised because of their faith, identity, or culture. Despite many troubles and the destruction brought on by the tragedies experienced in our region for the last 150 years, we have not let our commitment to co-existence waver in the least.

At a time when intolerance rises, and cultural racism and fanaticism spread like a plague all over the world, we see that this encompassing understanding of our nation to regard diversity as richness gains even more importance. As members of a civilisation that regards "human beings as the most honourable of all creations," we shall continue to embrace everyone who is connected to Türkiye through citizenship without any discrimination.

This book, prepared by our Directorate of Communications, is an exceptional work that portrays our country's climate of tolerance. I hope that the work, which I believe will be a source of reference for those who want to get to know Türkiye's humane and cultural treasures more closely, will be auspicious, and I congratulate those who contributed.

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'R. Erdoğan', written in a cursive style.

PRESIDENT OF THE REPUBLIC OF TÜRKİYE
RECEP TAYYİP ERDOĞAN

FOREWORD

Türkiye has a longstanding state tradition of exhibiting tolerance and demonstrating respect for diverse religious and faith groups. Our ancestors respected the beliefs of the inhabitants of the lands they conquered, permitted them to freely practice their religion, and provided the requisite conditions for this. Protecting religious liberty and houses of worship is essential to our cultural heritage and historical identity. Protecting these values is essential to preserving the ideal of coexistence based on mutual respect.

In this regard, particularly over the past two decades, numerous significant steps and historic reforms have been implemented. In addition to legal regulations, activities were conducted in the areas of education, culture, and religion. Students with different beliefs have had the right to receive education in educational institutions based on their own beliefs, and many policies and practises supporting the coexistence of different cultures and beliefs have been implemented. The use of various languages and dialects has been facilitated, and community foundations' acquisition and disposition of property has been improved.

Since its inception, the Directorate of Communications has carried out communication campaigns and cultural diplomacy activities aimed at various religious and faith groups, which contribute to the diversity of our country. This book is a reflection of the positive developments taking place in our country, such as social tolerance and a vision that prioritises the ability of different faiths and cultures to coexist peacefully. We hope that this book will serve as a repository for previous studies and shed light on future research.

DIRECTOR OF COMMUNICATIONS PRESIDENCY OF THE REPUBLIC OF TÜRKİYE
PROF. FAHRETTİN ALTUN

INTRODUCTION

Many reforms have been implemented in Türkiye over the last two decades for citizens of various religions and beliefs. Under the leadership of our President, Recep Tayyip Erdoğan, democratic improvements in all areas have reached all segments of society, regardless of language, religion, or race. Türkiye, which regards different religions, beliefs, and cultural diversity as riches, has managed to bring these different colours together in the same pattern throughout history. Problems that had almost become social taboos have been brought to a permanent resolution, particularly in recent years, by being guaranteed by laws, regulations, and practises.

The first step taken in the 2000s towards different religious and belief groups was the repeal of bans on the use of different languages and dialects. Many improvements have resulted from the European Union integration packages issued as part of Türkiye's journey to join the European Union, such as citizens' ability to use their native language in their daily lives, open language learning courses, defend themselves in their native language during court proceedings, conduct interviews in their native language in the event of detention, and carry out press and publishing activities in various languages and dialects. Furthermore, in order to encourage publications in different languages and dialects, minority newspapers can now receive official advertisements and publish them in their own languages. These developments have increased the number of minority-owned press and media outlets, such as private television stations and publishing houses. TRT (41 languages) and Anadolu Agency (13 languages), two of Türkiye's largest media organisations, have also begun broadcasting in multiple languages.

The acquisition and disposition of immovable property have been facilitated for minority community foundations. In this context, a new Foundations Law was enacted, resolving the ownership issues of community foundations, extending the registration period for immovable property, and introducing the possibility of reopening closed foundations. The amendment to the Zoning Law expanded freedoms regarding places of worship, added the concept of “Place of Worship” to the law, and subjected the construction of new places of worship belonging to different religions to the permission of the local authority and compliance with the zoning legislation. The places of worship of various religious and faith groups were repaired at no cost and returned to their respective foundations.

It has been made possible to conduct academic research on different languages and dialects at our universities, establish institutes, and offer elective courses. In this context, the ‘Institute of Living Languages in Türkiye’ was established under the Rectorate of Mardin Artuklu University. Foreign guest students have also been given the opportunity to study at private educational institutions. Free lessons and source books in minority schools, elective language courses under the name “Living Languages and Dialects” (LLD) in secondary schools (5th, 6th, 7th and 8th grades) affiliated with the Ministry of National Education (MoNE), various aids to families and students included in the endowments of community foundations, education and training incentives given to students studying in non-Muslim schools have been developments that directly contribute to different religious and faith groups in the field of education.

Many regulations have been implemented to expand the cultural rights of our non-Muslim citizens. Legal barriers to giving children foreign names have been removed. The production of printed and audio-visual publications in multiple languages has been facilitated. Cultural activities in different languages have been supported by the relevant institutions, especially the Ministry of Culture and Tourism. Presidency’s Directorate of Communications created a website specifically for the 1,100-year-old Akdamar Church that offers thorough information and visual materials in four languages. Additionally, the Directorate of Communications hosted the “Akdamar Holy Cross Church Photog-

raph Exhibition” at Hagia Irene Church and the “Hand in Hand for New Hopes After the Pandemic” concert at the Church of St. Anthony of Padua. President Recep Tayyip Erdoğan has published congratulatory messages on the religious holidays and days of our citizens with different religious beliefs and has met with representatives of religious minority communities at various Iftar (fast-breaking) dinners.

The steps aimed at expanding the areas of freedom for different religious and faith groups are wider than these. With the amendment of the law on political parties, the opportunity for political propaganda in the native language has been introduced. A Prime Ministry circular was issued, emphasising that minorities must be protected, respected, and prioritised in official dealings and transactions. The Community Foundations Election Regulation, which was agreed upon with non-Muslim community foundation leaders and opinion leaders, entered into force.

President Recep Tayyip Erdoğan exhibits a unique sensitivity to the issue of minorities. In addition to the intensive national and international agenda, Erdoğan meets with leaders and representatives of different religious and faith groups in various meetings, visits, and receptions. He has personally participated in nearly 100 meetings as the AK Party Chairman, Prime Minister, and President.

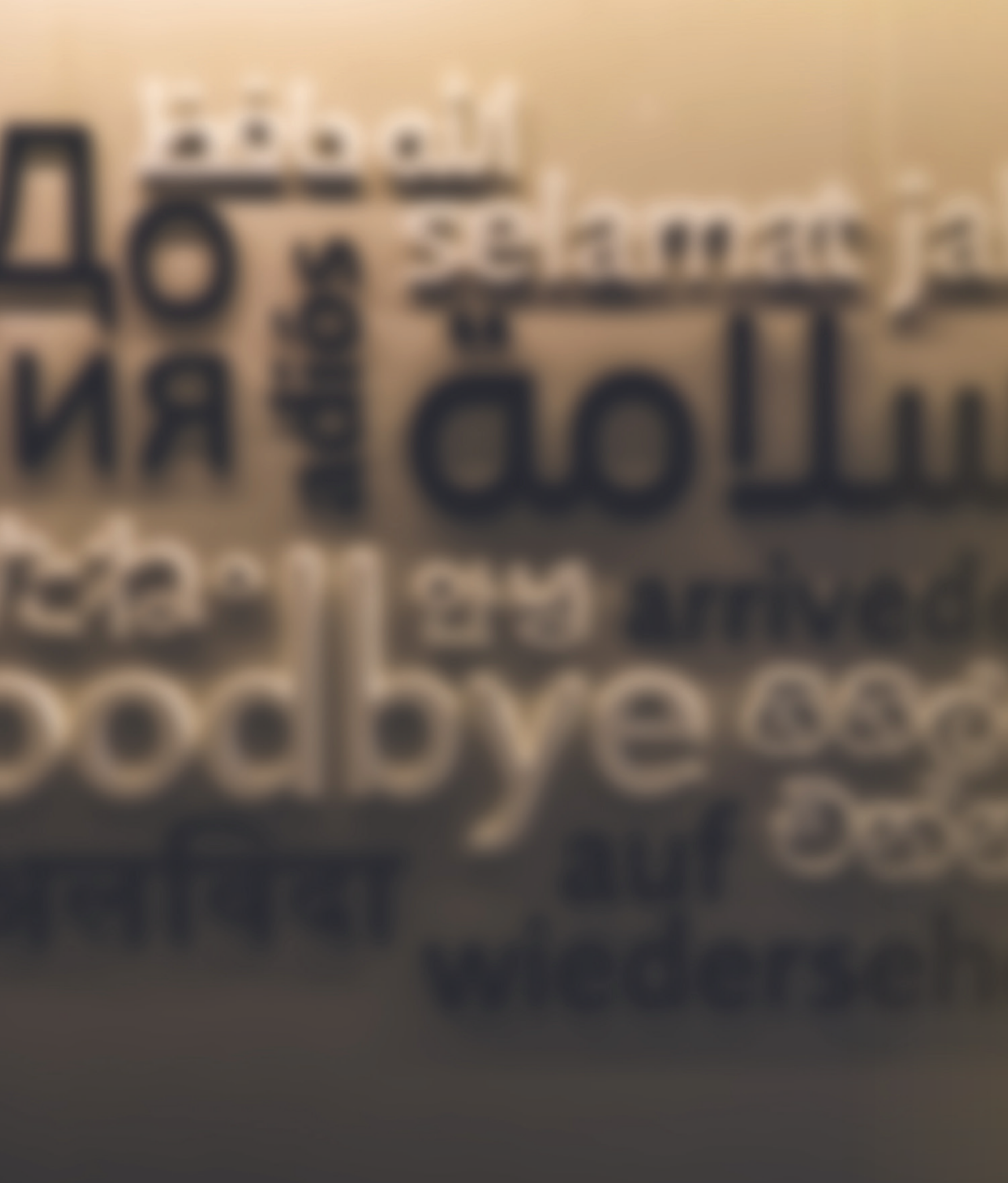
This study presents a general framework of the democratisation steps taken for different religious and faith groups in the last 20 years. Within the scope of these steps, obstacles to the use of different languages and dialects have been removed, property acquisition of community foundations has been facilitated, the education system has been given a more democratic and pluralistic structure, and in short, comprehensive efforts have been carried out to expand the freedoms and cultural rights of different religious and faith groups. All these developments result from intensive meetings and interviews with the stakeholders of the subject.

In his “Century of Türkiye” vision, President Recep Tayyip Erdoğan emphasises a rights-based approach for all social segments: “The Century of Türkiye is a century of the righteous. Throughout our lives, we have endeavoured to establish a political and social order in which

the right, not the strong, reigns supreme. We seek to ensure the full exercise of fundamental freedoms and the functioning of democracy, which will serve as a safeguard for the right. For this purpose, we will further develop together the regulations that will guarantee the rights, law, and future of each individual without discrimination, particularly on the basis of ethnicity and faith.”

Türkiye will continue to take concrete and permanent steps in all areas regarding its efforts to live peacefully under the same sky with different religious and faith groups today as it did yesterday.

**Religious Diversity and Shared
Understanding Peaceful
Coexistence within
the Same Geography**

01

Removal Of Barriers To The Use Of Diverse Languages And Dialects

Chapter One

Removal Of Barriers To The Use Of Diverse Languages And Dialects

---

As Part of Democratisation Efforts, Opportunities for the Study and Development of Diverse Languages and Dialects Have Been Made Available.

With the adoption of the Third EU Harmonisation Package in 2002, it became possible to broadcast in a variety of traditional languages and dialects used by citizens in addition to Turkish, the official language. In the same year, it became possible to establish private courses for the study of various languages and dialects. By establishing the necessary infrastructure, it was ensured that the courses could be opened in 2003.

Within the framework of this initiative, which was continued in subsequent years, legal barriers to broadcasting in languages and dialects other than Turkish on private televisions and TRT were lifted in 2003. The regulation drafted in this context made it possible to broadcast radio and television in a variety of languages and dialects. As of 2023, TRT broadcasts in 41 languages and dialects through 18 television channels, 17 radio channels, and digital platforms.

In 2008, the issue was legally secured, and all barriers related to it were removed from private radio and television channels and TRT.

Private radios and televisions were also enabled to broadcast in multiple languages and dialects without interruption. In addition, with the amendment made to the Advertising Regulation of the Turkish Radio and Television Corporation, it has become possible to broadcast advertisements in the same language and dialect as the broadcast on channels that transmit in different languages and dialects.

With these changes, broadcasting in different languages and dialects has been legally guaranteed. Anadolu Agency (AA), Türkiye's largest news agency, in addition to Turkish, also broadcasts in 13 languages, including English, Arabic, Bosnian, Russian, French, Kurdish/Sorani, Kurdish/Kurmanji, Persian, Albanian, Macedonian, Indonesian, and Spanish.

As a result of these regulations, Türkiye's first Armenian-Turkish television channel started broadcasting in 2019.

In 2009, the regulation allowing prison detainees and convicts to communicate with their relatives in their mother tongue came into force. This prohibition, which previously caused discontent among our citizens who did not speak Turkish or who could express themselves more effectively in another language, has been eliminated, and their communication rights and freedoms have been expanded.

Since 2012, newspapers belonging to minorities have been allowed to publish official advertisements. According to the General Assembly Decision of the Directorate General of Press Advertisement published on February 28, 2012, newspapers belonging to minorities referred to in the Lausanne Treaty have been permitted to publish official advertisements upon a written application

This development is considered an important step towards improving the financial situation of minority newspapers. Within the framework of this decision, a Greek publishing house began its activities on June 4, 2012, after an interval of approximately 50 years (General Assembly Decision No. 195, dated 17/2/2012, Official Gazette: 28/2/2012, No. 28218).

The 2013 law made it possible for defendants to present their defence in a language in which they could better express themselves in court proceedings.

02

Facilitation Of Property
Ownership For
Community Foundations

Chapter Two

Facilitation Of Property Ownership For Community Foundations

Significant Improvements and Facilitations Have Been Provided for Minority Community Foundations in Acquiring and Disposing of Immovable Property.

In accordance with the Law on Foundations, which came into force in 1935, minorities were asked in 1936 to submit a declaration within six months. Legal entities belonging to foundations that issued declarations are defined as community foundations in today's law. In addition, regardless of who the property owner is registered as in the deed, all the immovables they declare in their declarations are allowed to be registered in their own names. In short, minorities were both named as community foundations and had the opportunity to register their immovables with their submitted declaration.

Community foundations were able to acquire immovable property through donations, bequests, and purchases from 1936 until 1974. Following the decision of the Court of Cassation in 1974, the immovables acquired by community foundations between 1936 and 1974 through donations, bequests, and purchases were returned to their former owners, and some of these properties were transferred to the Treasury, the Directorate General of Foundations, or third parties.

In 2003, for the first time, regulations were made within the framework of EU harmonisation laws to solve the problems experienced in the registration of the immovables declared in the 1936 Declarations, as well as the transfer of the immovables acquired after 1936 to their former owners and similar issues.

In accordance with Law No. 5737 on Foundations, which entered into force in 2008,

- Immovable properties registered in the 1936 Declarations, which are registered under figurative or fictitious names and are still under their disposal, and immovable properties currently registered in the name of the Treasury and the Directorate General of Foundations on grounds of not being able to acquire property shall be registered in the name of their foundations. With this regulation, many immovable properties were registered in the name of the foundation.
- The ownership issue was resolved by changing the name on the title deed. Thus, within the scope of Article 7 of the aforementioned law, it was decided to register such immovable properties in the name of community foundations.
- Many immovable properties were acquired by community foundations.

Among the shortcomings observed during the implementation of both regulations, in order to solve the problems regarding the immovables registered in the 1936 Declaration and whose owner's name is unclear, immovables registered in the name of the Treasury, Directorate General of Foundations, municipalities and special provincial administrations for reasons other than expropriation, sale and barter, the registration of cemeteries and fountains registered in the name of public institutions in the title deeds in the name of their foundations, and payment of the fair value of immovables registered in the names of third parties on behalf of their foundations that were purchased by community foundations or registered in the names of the Treasury or the Directorate General of Foundations on the grounds of inability to acquire property despite being bequeathed or donated to community foundations, Provisional Article 11 was added to the Law No. 5737 on Foundations on 27.08.2011.

The article in question is as follows:

“Community Foundations’

- a) immovables registered in the 1936 Declaration and whose owner's name is unclear,

- b) immovables registered in the name of the Treasury, Directorate General of Foundations, municipalities and special provincial administrations for reasons other than expropriation, sale and barter,
- c) cemeteries and fountains registered in the 1936 Declaration and registered in the name of public institutions shall be registered in the name of community foundations by the relevant land registry offices following the Assembly's affirmative decision if the application is made within twelve months of the date of entry into force of this article, together with the rights and obligations in the land registry records.

The fair value of immovables registered in the names of third parties on behalf of their foundations that were purchased by community foundations or registered in the names of the Treasury or the Directorate General of Foundations on the grounds of inability to acquire property despite being bequeathed or donated to community foundations shall be paid by the Treasury or Directorate General. The procedures and principles regarding the implementation of this article shall be governed by a regulation.”

The Regulation on the Implementation of Provisional Article 11 of Law no 5737 on Foundations entered into force upon promulgation in the Official Gazette No. 28071 dated 01/10/2011, and the evaluations regarding the applications made within this scope were finalised by the end of 2014.

With Provisional Article 11 of Law No. 5737, a solution was reached by

- deciding to register 333 immovable properties in the name of their foundations,
- paying for 21 immovable properties.

In addition, the ownership of 55 immovable properties that are cemeteries and places of worship (churches, monasteries, etc.) within the scope of Provisional Article 13 added to this law on 27.03.2018 was transferred to 4 Assyrian foundations.

With all these regulations between 2003-2018,

it has been decided to

- register 1084 immovable properties in the name of community foundations,

- pay the value of 21 immovable properties to community foundations, IN TOTAL

Moreover, school-qualified charitable immovables, which are not used by community foundations, are converted into income-generating real property.

Within the Framework of the Third EU Harmonisation Package, Elimination of Ownership Problems of Community Foundations

The amendment to Article 1 of the Law on Foundations has improved the ability of community foundations to acquire and dispose of immovable property (Article 4 of Law No. 4771).

Within the Framework of the Sixth EU Harmonisation Package, Extension of the Application Period for the Registration of Immovable Property of Community Foundations

With an amendment to the Law on Foundations, the 6-month period for applications for the registration of immovable properties determined to be under the disposal of community foundations in the name of the foundation was increased to 18 months (provisional article added to the Law No. 2762 on Foundations by Article 2 of Law No. 4928).

Within the Framework of the Seventh EU Harmonisation Package, Facilitating the Acquisition of Property by Community Foundations

With the amendment to the regulation, it has been facilitated for community foundations to acquire and dispose of immovable property; the requirement to obtain permission from the Council of Ministers for the registration of immovable property in the name of the foundation has been abolished, and the grant of permission has been vested in the Directorate General of Foundations (Regulation on the Acquisition of Immovable Property by Community Foundations, Official Gazette: 24/1/2003, No. 25003).

Enactment of the New Law on Foundations

A new “Law on Foundations” was enacted as an important step towards strengthening civil society. One hundred and eighty-one immovable properties were registered in the name of community foundations upon their application under Provisional Article 7 of the Law, which introduced significant improvements in property rights (Law No. 5737 dated 20/2/2008, Official Gazette: 27/2/2008, No. 26800).

Repair and Restitution of Places of Worship Used by Citizens of Diverse Faith Groups

As part of freedom of worship, the repair of places of worship used by citizens of diverse faith groups has been continued, in addition to the restitution of real estate to community foundations. In this context, the Surp Giragos Church in Diyarbakır, whose restoration work was completed, reopened for worship in October 2011. The Vortvoks Vordman Church, which is owned by the Kumkapi Virgin Mary Church and School Foundation, reopened for worship in December 2011 with a ceremony.

Following the evaluation of applications to the Directorate General of Foundations, the Council of Foundations recognised Izmir Jewish Community under the name “Izmir Jewish Community Foundation,” Surp Haç Tibrevank High School under the name “Surp Haç Tibrevank High School Foundation,” and Beyoğlu Central Greek Girls’ School under the name “Beyoğlu Central Greek Girls’ School Foundation” as legal entities with the status of community foundation. Furthermore, the Council of Foundations determined and registered the ruling personalities of the Surp Asdvadzadzin Armenian Catholic Church of Chiosagaci in Beyoğlu.

With the decision of the Council of Foundations within the Directorate General of Foundations, the way has been paved for the free allocation of places of worship such as churches and synagogues to community foundations under the administration of the General Directorate. The Sacre Coeur (Sacred Heart) Church in Taksim, Istanbul, was first given to the Syriac Catholic Church Foundation free of charge for 49 years under the terms of the decision. In a similar vein, the free allocation of the Church of St. John the Baptist (Mar Yuhanna Church) was made to the Arsuz Greek Orthodox Church Foundation in Hatay.

With the amendment made in this context, the statement “The usage fee may not be charged for charitable immovables allocated to public institutions and organisations and used in accordance with the purpose contained in the foundation, as well as immovables used as places of worship” has been added to the Regulation on Foundations.

As a result, the free allocation that was previously reserved for foundation mosques is now being extended to other places of worship such as churches and synagogues.

**Private Fener Greek Secondary School and High School
Haliç - İstanbul**

The following are the immovables repaired by the Directorate General of Foundations:

- Grand Synagogue of Edirne,
- Aya Nikola Church in Gökçeada, Çanakkale,
- Aya Marina Greek Orthodox Church, Gökçeada, Çanakkale,
- Syriac Catholic Church in Iskenderun, Hatay (allocated to the Istanbul Syriac Catholic Foundation by the decision of the Council of Foundations),
- Greek Catholic Church in Iskenderun, Hatay (allocated to the Foundation of the Greek Catholic Church of Antakya by the decision of the Council of Foundations),
- Armenian Protestant Church in Sur, Diyarbakır,
- Armenian Catholic Church in Sur, Diyarbakır,
- Surp Giragos Armenian Church in Diyarbakır,
- Fevkani Church in Nizip, Gaziantep,
- Gaziantep Synagogue in Şahinbey,
- Cunda Taxiarchis (Aya Nikola) Church in Ayvalık, Balıkesir,
- Church of St. John the Baptist (Mar Yuhanna Church) in Arsuz, Hatay,
- Hatay Yayladagi Greek Orthodox Church
- Saint George Church in Alanya, Antalya,
- Kaleköy Monastery in Gökçeada, Çanakkale,
- French Church in Osmangazi, Bursa,
- Central Italian Church in Edirne,
- Aya Yorgi (Greek Orthodox) Church in Fatih, Istanbul,
- Central St. Peter- St. Paul Church in Adıyaman,
- Central Synagogue in Kilis,
- Kastoria Synagogue in Fatih, Istanbul,
- St. Stephen Church in Istanbul,

Immovables Undergoing Repair or Restoration

- Turisina Monastery (and Library) in Fatih, Istanbul,
- Sina Baldukyasko (Terra Santa) Church in Beyoğlu, Istanbul,
- Andonyan Monastery in Beyoğlu, Istanbul,

Immovables Under Project Preparation

- Armenian Church of the Village of Yoğunoluk in Samandağ, Hatay,
- Turisina Monastery in Istanbul,
- Central Synagogue in Kilis,
- Yıldız Village Chapel in Gökçeada,

Hatay Iskenderun Syriac Catholic Church

Fevkani Church in Nizip, Gaziantep

Cunda Taxiarchis (Aya Nikola) Church in Ayvalık

Return of the Land of the Mor Gabriel Monastery to the Relevant Foundation

As a result of the lawsuit filed by the Treasury, the land belonging to the Mor Gabriel (Deyrulumur) Monastery in the Midyat district of Mardin province was transferred to the Treasury. As it is understood that the Deyrulumur Syriac Monastery Foundation meets the conditions outlined in Provisional Article 11 of the Law on Foundations dated 20/2/2008 and numbered 5737, the Council of Foundations of the Prime Ministry Directorate General of Foundations has unanimously decided to return the 12 parcels to the foundation in question. The victimisation of Syriac society has been eliminated with this regulation, which guarantees the property rights of our citizens (8/10/2013).

The Midyat Deyrulumur Syriac (Mor Gabriel) Monastery Foundation received the deeds to approximately 55 immovable properties, which are monasteries, churches, and Syriac cemeteries, as a result of legal regulations enacted in 2018. The regulation, prepared with the approval of President Recep Tayyip Erdoğan, entered into force through its promulgation in the Official Gazette dated March 27, 2018, within the scope of the “Law on Amendments to Tax Laws and Certain Laws and Decree Laws” numbered 7103, following its adoption by the Parliament.

A plot and a cemetery belonging to the Kuzguncuk Ayios Panteleimon Greek Orthodox Church Foundation, a plot of the Kandilli Greek Orthodox Church of the Transfiguration of Jesus Christ Foundation, and a cemetery requested by the Ayazma and Kadıköy Surp Takavor Armenian Church Aramyan Umçuyan School and Cemetery Foundation are among the returned land and immovables. The Foundation of the Bulgarian Orthodox Exarchate has acquired the right to retrieve seven properties in Istanbul. Among these plots, there is also a 59 thousand square metre plot of land in Şişli, on which there are two vocational high schools and a college.

The Grand Synagogue of Edirne, the third largest synagogue in Europe, was reopened for worship on March 26, 2015, following the completion of restoration work begun in 2010.

Grand Synagogue of Edirne (Pre-Restoration State)

The First Worship in the Grand Synagogue of Edirne After 46 Years (March 26, 2015)

Enabling the Reopening of Previously Closed Foundations

In the past, many foundations have been shut down and their assets confiscated in a manner typical of non-democratic intervention during the difficult processes our country has been undergoing. The reopening of these foundations, which were shuttered by decisions of courts with disputable compliance with international law, represents an essential step for settling grievances and promoting the establishment of justice.

With the legal regulation implemented in this regard, it has been possible to reopen all foundations that have been dissolved or disbanded since 1990 and to operate within the framework of the laws, as well as to return the real estate left to the administration of the Directorate General of Foundations (Law No. 6495 of 12/7/2013, Official Gazette: 2/8/2013, No. 28726).

Surp Haç Tibrevank High School

Under the name “Surp Haç Tibrevank High School Foundation”, Surp Haç Tibrevank High School was granted legal status as a community foundation in 2011.

Galata Greek Primary School

The Directorate General of Foundations returned the school building belonging to the Galata Greek Primary School Foundation in February 2012.

Beyoğlu Central Greek Girls' School

Under the name "Beyoğlu Central Greek Girls' School Foundation", Beyoğlu Central Greek Girls' School was granted legal status as a community foundation. The Foundation has taken steps towards the establishment of a higher education institution in the school building of the Beyoğlu Central Greek Girls' School Foundation.

Within the Framework of the Sixth EU Harmonisation Package, Expansion of the Freedoms of Our Citizens Belonging to Diverse Religions and Beliefs Regarding Places of Worship

The Zoning Law has been amended to expand the religious freedoms of citizens of diverse religions and beliefs with regard to places of worship. With this amendment, the term “mosque” has been replaced with “place of worship” in the Zoning Law. Consequently, other places of worship were included in the scope of this law.

With this amendment, it is also foreseen that “necessary places of worship will be reserved in the arrangement of zoning plans, taking into consideration the conditions of the planned town and region and potential needs.”

In this context, it is intended to eliminate complaints regarding the construction of places of worship belonging to other religions by introducing the regulation “Places of worship may be constructed in provinces, districts, and towns upon obtaining the permission of the head of the civil administration and in accordance with the zoning legislation” (Amendment to Additional Article 2 of Zoning Law No. 3194 by Article 9 of Law No. 4928).

Easter Mass (Hatay)

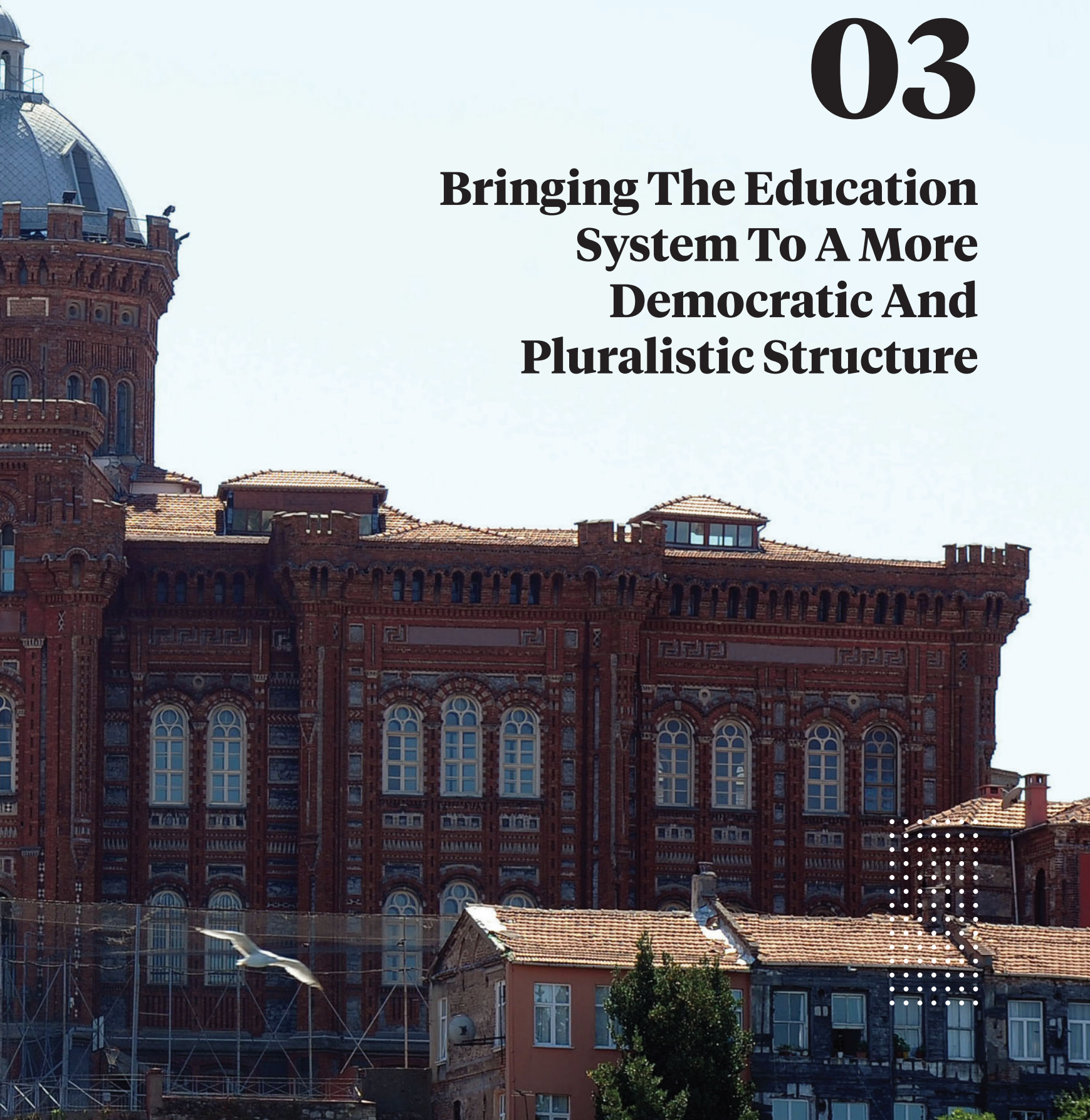
Syriac Church - Easter Holiday Mass (Mardin)

03

Bringing The Education System To A More Democratic And Pluralistic Structure

Chapter Three

Bringing The Education System To A More Democratic And Pluralistic Structure

---

Enabling the Establishment of Institutes, Teaching of Elective Courses and Academic Research to be Conducted in Our Universities on Different Languages and Dialects

Within the framework of the Cabinet decision dated 12/10/2009 for the establishment of the “Institute of Living Languages in Türkiye” affiliated to the Rectorate of Mardin Artuklu University, the “Institute of Living Languages in Türkiye” has been established, with “Syriac Language and Culture” as one of its departments. The Institute offers postgraduate education in Syriac (Official Gazette: 1/12/2009, No. 27419).

Currently, minority schools, including Greek (18 schools), Armenian (34 schools), and Jewish (5 schools), are defined as private schools that are within the scope of the Law on Private Education Institutions and attended by students from minorities who are citizens of the Republic of Türkiye. These schools exercise their fundamental rights and freedoms in the broadest sense within the framework of the Constitution and laws of the Republic of Türkiye and continue their educational activities.

Improving the Right to Education of Diverse Faith Groups

As of the 2010-2011 academic year, Armenian textbooks were produced by the Ministry of National Education and distributed free of charge in Armenian schools in order to enhance the right to education of citizens belonging to diverse faith groups. The free course and reference book programme is being expanded to include other minority schools.

Continuing the Positive Steps in the Field of Education and Culture towards Diverse Faith Groups

Article 51/5 of the Regulation on Private Education Institutions of the Ministry of National Education permitted also international students with guest status to study in private institutions (Official Gazette: 20/3/2012, No. 28239).

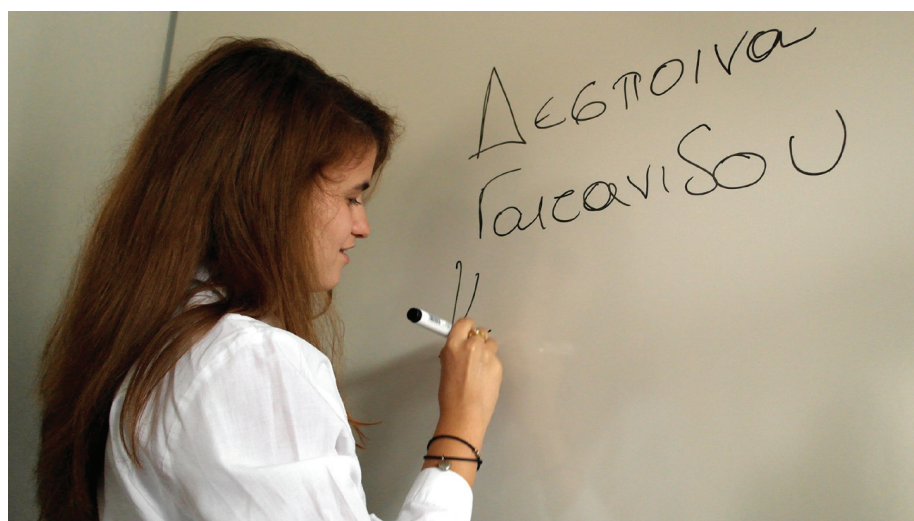
One of the significant regulations made in the field of education is the provision of elective language courses in secondary schools (5th, 6th, 7th, and 8th grades) affiliated with the Ministry of National Education (MoNE) under the title “Living Languages and Dialects” (LLD). Since 2012, elective courses in Abkhazian, Adyghe language, Albanian, Bosnian, Georgian, Kurmanji, Lazuri, and Zazaki are taught under Living Languages and Dialects in schools affiliated with the Ministry of National Education.

The Directorate General of Foundations started to provide assistance to families and students in need who are included in the foundation charters of community foundations. In this context, the food expenses of 152 students studying at the Gedikpaşa Surp Hovhannes Church hall in Istanbul were covered for the first time. Assistance provided for students continues on a regular basis.

The Ministry of National Education’s education incentive for students attending private schools has also been expanded to cover non-Muslim schools. While this assistance is subject to a quota for students attending private Turkish schools since the 2014-2015 academic year, a positive privilege is granted to minority schools, and education and training support is paid to all students.

With the regulation made in the internal legislation of the Ministry of National Education in 2015, significant conveniences were introduced to meet the need for teachers in minority schools. The salaries of teachers assigned to teach Turkish and Turkish culture courses in minority schools are paid from the ministry budget.

Students were allowed to be tested on questions about their religion in the Transition from Basic Education to the Secondary Education exam (TEOG). This practice continues in the High School Entrance System (LGS) exams.

04

Extending The Cultural Rights Of Diverse Religions And Faith Groups

Chapter Four

Extending The Cultural Rights Of Diverse Religions And Faith Groups

---

Many regulations have been adopted and efforts have been made in Türkiye where people of various religions and faiths coexist, to conserve the cultural legacy of our non-Muslim citizens.

Within the Framework of the Sixth EU Harmonisation Package;

In the Sixth Harmonisation Package, which entered into force on July 19, 2003, various prohibitive phrases regarding naming children were abolished with amendments to the Population Services Law.

The scope of the ban on films, videos, and musical compositions was restricted, and the administrative authorities were required to submit their ban orders to the judge for approval within 24 hours. The National Security Council (NSC) representative has been dismissed from the Cinema, Video, and Music Works Supervision Board. (July 15, 2003, 6th Harmonisation Package, Law No. 4928)

Supporting Cultural Activities in Different Languages

Institutions such as the Ministry of Culture and Tourism support cultural activities in different languages. In 2012, a work in Syriac and Turkish titled “Kilise Ataları Tarafından ‘Kutsal Ruh’un Kavalı’ Olarak Adlandırılan Süryani Mor Efrem’in Şiirleri” (Poems of St. Ephrem dubbed ‘The Pied Piper of the Holy Spirit’ by Church Elders) was published.

Permit to Post Official Advertisements

With the Resolution of the General Assembly of the Press Advertisement Institution promulgated in the Official Gazette dated February 28, 2012, newspapers published by members of the community who are considered to be in “minority” status according to the Lausanne Peace Treaty were granted the permit to publish official advertisements upon a written request. After the implementation, which is one of the most significant steps to strengthen the economic situation of minority newspapers, a Greek publishing house started its activities for the first time after a break of about fifty years.

Akdamar Holy Cross Church Website

As part of the Presidency’s Directorate of Communication’s initiative to introduce the unique Anatolian heritage to the world by removing time and space constraints, a special website was designed for the 1100-year-old Akdamar Church. The website, which offers comprehensive information and visual materials in four languages, including Turkish, English, French, and German, went online for visitors at the address **www.akdamarkilisesi.gov.tr**.

The website, which includes VR videos and 360-degree photos created using cutting-edge imaging technology, provides information about the history of the Akdamar Church, its architecture, various church parts, and the restoration work done so far. A 360-degree virtual tour of Akdamar Church is available on the website created for the preservation of cultural heritage.

HIDDEN MONUMENTS OF ANATOLIA ARE NOW READY TO COME TO LIGHT

Aghtamar Holy Cross Church

CONTACT

+90 432 2161139

info@akdamarkilisesi.org.tr

LOCATION

65700 Gevaş - Van

VAN MUSEUM

Yalı Mahallesi, Van Kalesi
1. Sk., 65140
İpekyolu - Van

AGHTAMAR CHURCH

Home

AGHTAMAR CHURCH

Aghtamar Church

GEOGRAPHIC INFORMATION

Aghtamar Island

GALLERY

Photos

360° VR TOUR

Virtual Tour

Akdamar Holy Cross Church Photograph Exhibition

“Akdamar Holy Cross Church Photograph Exhibition” was organised by the Presidency’s Directorate of Communications at the Hagia Irene Church in the Topkapı Palace Museum. The exhibition’s opening ceremony, which began with viewing the documentary “Hidden Monuments of Anatolia Unearthed: Akdamar,” which depicts the church, also included a message from President Recep Tayyip Erdoğan.

President Recep Tayyip Erdoğan said: *“We have taken under protection Akdamar Church, an important centre of faith for the Christian world and especially the Armenian people, with our historical consciousness and ethical duty of conserving cultural heritages. We have diligently kept our common cultural heritage alive and handed it down to future generations. One by one, we have brought to light the monuments of Anatolia hidden in various faiths and cultures. We have regarded this as the wealth of our country. It is our greatest desire to maintain our delicate work with your support and restore our cultural legacy to the value it deserves. On this lovely evening, I would like to extend my best regards to you, who portray the most beautiful photograph of our country’s cultural wealth.”*

“Hand in Hand for New Hopes After the Pandemic” Concert

The “Hand in Hand for New Hopes After the Pandemic” concert was organised with the support of the Presidency’s Directorate of Communications. Director of Communications Prof Fahrettin Altun, for the concert, said, “The gathering of valuable representatives from Armenian, Greek, Assyrian, Jewish and Chaldean communities for this event in the beautiful setting of St. Antoine Church, in my opinion, is the best illustration of the culture of coexistence.”

During the concert held at St. Antoine Church, soloist Dr. Karin Çubukciyan was accompanied by organist Anna Gevorgyan Uğurluyan. A repertoire of works by Giuseppe Verdi, Marco Frisina, Franz Schubert, Wolfgang Amadeus Mozart, Alexander Harutyunyan, Giulio Caccini, Alessandro Stradella, Henry Purcell, William Gomez, Magar Yegmalian, and Gomidas Vartabed was performed in the concert.

Iftar Organisations

President Recep Tayyip Erdoğan, who came together with different segments of society during Ramadan, also met with representatives of religious minority communities at Iftar organisations at various times.

Congratulatory messages

President Recep Tayyip Erdoğan congratulates our citizens of different faiths by publishing a message on the occasion of religious holidays and days.

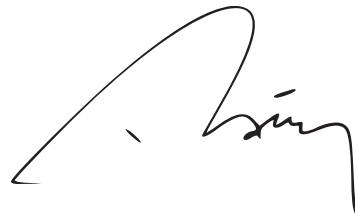
Message on Easter

“I congratulate our Christian citizens on Easter.

We continue to keep alive our features of unity, solidarity and brotherhood on the Anatolian lands, where different faiths, cultures and traditions have from the past to the present lived in peace and tranquility.

We see each and every one of our citizens under the roof of the Republic of Türkiye as a unique value of this great nation, and walk together shoulder to shoulder towards a stronger and more prosperous future.

On the occasion of Easter, I wish well-being to our Christian citizens and all the Christians in the world.”

Recep Tayyip Erdoğan
President

Message on Passover

“I congratulate from the bottom of my heart our Jewish citizens on the occasion of Pesach.

That our Jewish citizens, with whom we have for centuries shared the same lands, and who have contributed a lot to our country’s development in every area, live in peace, security and tranquility is the assurance of our country’s unity.

Our august nation has once again shown in the face of the earthquake disaster that occurred on February 6 that they are capable of overcoming any adversity by joining forces.

Our Jewish citizens, who have since the very first moment of the earthquakes acted in a spirit of solidarity, have displayed a praiseworthy stance as well.

I congratulate all my Jewish citizens on their sensitivity that has strengthened our unity and solidarity as the 85 million.

I share our Jewish citizens’ joy on the occasion of Pesach, and wish well-being to them and all Jewish people.”

Recep Tayyip Erdoğan
President

Message on Hanukkah

“On the occasion of Hanukkah, I wholeheartedly congratulate our citizens of Jewish faith.

Our Jewish citizens, with whom we live together in a strong sense of unity, solidarity and belonging, are an inseparable part of our society, as has been the case in the past.

While antisemitism, Islamophobia and xenophobia threaten social peace today in many countries as well as global peace, the unity and solidarity, all our citizens display in our country with mutual respect, love and understanding without any discrimination, sets an exceptional example to the entire world.

With these thoughts in mind, I hope Hanukkah may bring well-being to all the Jewish people, especially our Jewish citizens, and extend my most heartfelt greetings to them.”

Recep Tayyip Erdoğan
President

Message on Christmas

I extend my heartfelt congratulations to our Christian citizens on the Christmas.

We consider the presence of different religions and cultures to be a richness in line with the values of our civilization. This understanding, which forms the basis of our nation's peace, security, unity and solidarity, is our biggest strength that will ensure our peaceful co-existence in the future as well.

I hope that the Christmas, which our Christian citizens celebrate in accordance with their faith, will further reinforce the climate of solidarity.

With these thoughts and feelings, I once again congratulate and wish welfare to all the Christian world on Christmas, first and foremost our own Christian citizens.

Recep Tayyip Erdoğan
President

Message on Rosh Hashanah

I wholeheartedly congratulate our Jewish citizens on Rosh Hashanah.

The fact that our citizens with different faiths have been living together in peace for centuries is one of the main features that always make our country strong.

I am fully confident that this richness we have will further elevate our country in every area.

I would like to take this opportunity to extend my wishes that Rosh Hashanah, which marks the start of the new year in the Hebrew calendar, may bring peace and welfare to all the Jews, including our Jewish citizens.

Recep Tayyip Erdoğan
President

A vibrant religious ceremony is captured in a low-angle shot. In the foreground, a priest in a white and red vestment with gold trim reaches his hand out, releasing a white dove. To his right, another priest in similar vestments holds a cardboard box, also releasing a dove. In the center, a priest in a white and red vestment with a sash that reads "HIS" and "ԱՊՐՈՒԻ" (Apostle) has his arms raised. To the left, a priest in a purple and gold vestment is visible. The background shows a crowd of people, some holding cameras, and a large stone building with arches under a clear blue sky. Several white doves are seen in flight, some near the building's arches and others being released by the priests. The overall atmosphere is one of joy and celebration.

05

**Extending The Areas
Of Freedom Of Diverse
Religious And Faith
Groups**

Chapter Five

Extending The Areas Of Freedom Of Diverse Religious And Faith Groups

---

Political Propaganda in Different Languages and Dialects Has Been Made Possible

Legal barriers to the right to political propaganda, a prerequisite of freedom of expression and association, have been removed by expanding the scope of the law on political parties. As a result, political parties can address the public in the various languages and dialects utilised by our citizens in their electoral activities (Law No. 5980 of 8/4/2010, Official Gazette: 10/4/2010, No. 27548).

With the instructions of President Recep Tayyip Erdoğan and in line with the requests of both the minority representatives and the representatives of the community foundations for a new Community Foundations Election Regulation to carry out the management processes and representations of community foundations more democratically, the provision “A provision will be added to the Foundations Regulation regarding the establishment and election of boards of directors for non-Muslim community foundations” has been included in 4.3.f of the Human Rights Action Plan activity titled 4.3. Ensuring Freedom of Religion and Conscience in the Broadest Sense.

The “Community Foundations Election Regulation” was drafted as part of the Action Plan. The Regulation, which was agreed upon by the leaders and opinion leaders of non-Muslim community foundations, went into effect on June 18, 2022, following its publication in the Official Gazette.

There are 167 minority community foundations in Türkiye, including 77 Greek, 54 Armenian, 19 Jewish, 10 Assyrian, 3 Chaldean, 2 Bulgarian, 1 Georgian, and 1 Maronite foundation.

Protection of Citizens of Various Faiths

A Prime Ministry circular was issued to protect citizens of various faith groups and encourage respect for them. The circular emphasised that citizens of various faiths are an inseparable part of Türkiye, and all state institutions were reminded that, as required by law, these citizens should not be subjected to inconveniences in their work and transactions with public institutions and that their rights should not be compromised (Circular No. 2010/13, Official Gazette: 13/5/2010, 27580).

Facilitating the Exercise of Freedom of Religion

In our country, where various religions and beliefs coexist, many regulations and efforts have been made to allow non-Muslim citizens to fulfil their religious obligations and preserve their cultural and religious heritage. Many places of worship belonging to many religions and beliefs have been restored and reopened to this end.

Akdamar Church

The Akdamar Church restoration began in 2005 and was finished in 2007. Following the completion of the restoration, the historical church was opened as a memorial museum in 2007 with an international ceremony. On September 19, 2010, the church hosted a service led by Archbishop Aram Ateşyan, General Vicar of the Spiritual General Assembly of the Armenian Patriarchate in Türkiye. This went down in history as the first service held here after a 95-year break.

Grand Synagogue of Edirne

The Grand Synagogue of Edirne, the largest synagogue in Türkiye and the third largest synagogue in Europe, was restored in 2015 and hosted a wedding ceremony for the first time in 41 years. The Jewish community gathers at the Grand Synagogue of Edirne on special days and holidays for worship, and the Synagogue also accommodates cultural and artistic events in the city.

Aya Yorgi Church

After 3 years of restoration, Aya Yorgi Church, or Cathedral of St. George, in Edirnekapı, Istanbul, reopened for worship on November 19, 2017. In addition to landscaping, the restoration of the church, the school building, the clergy house, the fountain, and the garden boundary wall all began in 2014..

St. Stephen Church

The St. Stephen Church (Iron Church) in Istanbul, which was built with cast iron and steel, was restored from 2011 to 2018 and reopened on January 7, 2018 with a ceremony attended by President Recep Tayyip Erdoğan and the Turkish and Bulgarian prime ministers at the time.

Mor Aho Monastery

The Mor Aho Monastery in Gercüş, Batman, which had been in ruins and closed for 100 years, was restored and reopened for worship on March 26, 2018. After 100 years, Assyrians who came from abroad to attend the inauguration lit candles in the monastery again.

Sumela Monastery

The Trabzon Sumela Monastery, one of the most significant religious tourism destinations in Türkiye, reopened for worship on August 15, 2010 for the first time in 90 years. About 3,000 Christian citizens attended the first service, which was of great interest to the Orthodox world. The Sumela Monastery, which had been closed to visitors since 2015 due to strengthening and restoration efforts for rock rehabilitation projects around it, reopened to the visitors on May 1, 2022, following the completion of the restoration efforts.

Surp Giragos Armenian Church and Mar Petyun Chaldean Church

The opening ceremony of the Surp Giragos (Saint Cyricus) Armenian Church and Mar Petyun (Saint Anthony) Chaldean Church in the Sur district of Diyarbakır, which were damaged by PKK's terrorist attacks in 2015 and restored under the guidance of the Directorate General of Foundations, was held on May 7, 2022. Candles were lit and prayers were performed in the church where the consecration ceremony was held by ringing the bell on May 8, 2022.

Mor Ephrem Syriac Ancient Orthodox Church

The construction of the Mor Ephrem Syriac Ancient Orthodox Church, the first church built in the Republic's history, was completed in 2019 with a ceremony attended by President Recep Tayyip Erdoğan.

The bell tower of the church, which was constructed on a 700-square-meter area where the Latin Catholic Cemetery is located in Yeşilköy, was influenced by the monasteries in Mardin. In addition to contemporary architecture, the church's architecture is influenced by the Assyrian churches and monasteries of Mardin.

Istanbul - Kuzguncuk

06

Meetings And Talks

Chapter Six

Meetings And Talks

The vision of the Century of Türkiye and democratisation includes resolving the issues of non-Muslim citizens and ensuring that they have the same rights and liberties as other citizens.

In line with this vision, a series of meetings, talks, and gatherings were held under the leadership of President Recep Tayyip Erdoğan. As a result of these meetings and talks, which included representatives of various religious and faith groups, numerous legal arrangements and practices have been implemented to ensure the democratic rights of these communities.

Since 2002, these meetings and talks have been significant as they reflect the freedom of diverse cultures and belief groups, which bear traces of the history of civilisation in our country spanning tens of thousands of years.

December 10, 2002

During his visit to the US as the Chairperson of AK Party, President Recep Tayyip Erdoğan met with the representatives of the Jewish communities in Washington.

August 28, 2003

During his tenure as prime minister, President Recep Tayyip Erdoğan received the Fener Greek Patriarch Bartholomew.

September 11, 2003

During his tenure as prime minister, President Recep Tayyip Erdoğan received the Chief Rabbi of the Jewish Community, Isak Haleva, at the Prime Ministry.

October 12, 2004

During his time as prime minister, President Recep Tayyip Erdoğan received the Head of the American Jewish Committee delegation, Barry Jacobs, and the accompanying delegation at the Prime Ministry.

December 05, 2004

During his tenure as prime minister, President Recep Tayyip Erdoğan attended the opening of the Surp Pırgiç Armenian Hospital Foundation Museum.

December 08, 2004

With the representatives of the three religions, President Recep Tayyip Erdoğan inaugurated the “Tolerance Square and the Garden of Religions” that was constructed in the Belek district of Antalya during his tenure as prime minister.

June 28, 2006

During his tenure as prime minister, President Recep Tayyip Erdoğan delivered a speech at the inauguration of the exhibition Glimpses of Jewish Life in the Ottoman-Turkish Society at the Council of Europe building.

October 06, 2006

During his term as prime minister, President Recep Tayyip Erdoğan received four religious leaders, as well as Angela Merkel, the then Chancellor of Germany. The Mufti of Istanbul Mustafa Çağırıcı, the Fener Greek Patriarch Bartholomew, the Armenian Patriarch of Türkiye Mesrob II and the Chief Rabbi of Türkiye Isak Haleva were present at the reception.

November 28, 2006

During his tenure as prime minister, President Recep Tayyip Erdoğan met former Head of Vatican City State, Pope Benedict XVI, who visited Türkiye.

January 24, 2007

President Recep Tayyip Erdoğan visited the Armenian Patriarchate in Kumkapı during his tenure as prime minister and conveyed condolences to Patriarch Mesrob Mutafyan.

September 26, 2007

During his tenure as prime minister, President Recep Tayyip Erdoğan met with representatives of the Jewish community in the US.

July 06, 2009

During his tenure as prime minister, President Recep Tayyip Erdoğan received Patriarch Kirill of the Russian Orthodox Church at the Prime Ministry.

August 15, 2009

During his tenure as prime minister, President Recep Tayyip Erdoğan met with various religious leaders, including Fener Greek Patriarch Bartholomew, Chief Rabbi of the Turkish Jewish Community Isak Haleva, representative of the Armenian Community Archbishop Aram Ateşyan, and leader of the Syriac Community Yusuf Çetin.

November 06, 2009

During his tenure as prime minister, President Recep Tayyip Erdoğan received Archbishop Aram Ateşyan, the Chairman of the Armenian Spiritual Assembly, and the accompanying delegation.

March 26, 2010

During his tenure as prime minister, President Recep Tayyip Erdoğan received the Syriac Orthodox Community Spiritual Leader Metropolitan Yusuf Çetin at the Official Residence of the Prime Minister.

March 30, 2011

During his tenure as prime minister, President Recep Tayyip Erdoğan received Ignatius Zakka Iwas, the Syriac Orthodox Patriarch of Syria, and the accompanying delegation at the Official Residence of the Prime Minister.

August 28, 2011

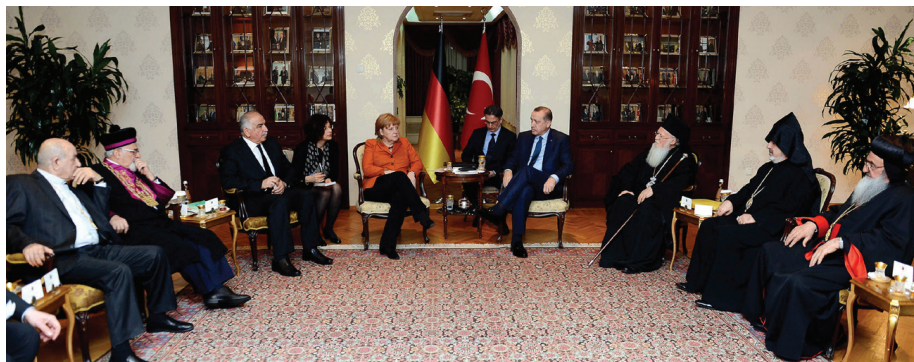
During his tenure as prime minister, President Recep Tayyip Erdoğan met with 162 representatives from various minority communities at the Istanbul Archaeological Museum.

February 25, 2013

At a meeting attended by German Chancellor Angela Merkel, President Recep Tayyip Erdoğan met with representatives of the religious communities in Türkiye during his tenure as prime minister.

President Recep Tayyip Erdoğan hosted Patriarch Bartholomew, Acting Patriarch of the Armenian Community Aram Ateşyan, Chief Rabbi Isak Haleva, Syriac Mor Gabriel Monastery Metropolitan Samuel Aktaş, Patriarch of the Syriac Catholic Community of Türkiye Yusuf Sağ and Umut Şahin, member of the Board of Directors of the Protestant Churches Association of Türkiye at the Official Residence of the Prime Ministry within the scope of the meeting.

April 23, 2014

President Recep Tayyip Erdoğan issued messages on the events of 1915 in nine languages, including Eastern and Western Armenian, during his tenure as prime minister.

“The 24th of April carries a particular significance for our Armenian citizens and for all Armenians around the world, and provides a valuable opportunity to share opinions freely on a historical matter. It is indisputable that the last years of the Ottoman Empire were a difficult period, full of suffering for Turkish, Kurdish, Arab, Armenian and millions of other Ottoman citizens, regardless of their religion or ethnic origin. Any conscientious, fair and humanistic approach to these issues requires an understanding of all the sufferings endured in this period, without discriminating as to religion or ethnicity. Certainly, neither constructing hierarchies of pain nor comparing and contrasting suffering carries any meaning for those who experienced this pain themselves.

As a Turkish proverb goes, “fire burns the place where it falls”. It is a duty of humanity to acknowledge that Armenians remember the suffering experienced in that period, just like every other citizen of the Ottoman Empire.

In Türkiye, expressing different opinions and thoughts freely on the events of 1915 is the requirement of a pluralistic perspective as well as of a culture of democracy and modernity. Some may perceive this climate of freedom in Türkiye as an opportunity to express accusatory, offensive and even provocative assertions and allegations. Even so, if this will enable us to better understand historical issues with their legal aspects and to transform resentment to friendship again, it is natural to approach different discourses with empathy and tolerance and expect a similar attitude from all sides.

The Republic of Türkiye will continue to approach every idea with dignity in line with the universal values of law.

Nevertheless, using the events of 1915 as an excuse for hostility against Türkiye and turning this issue into a matter of political conflict is inadmissible. The incidents of the First World War are our shared pain. To evaluate this painful period of history through a perspective of just memory is a humane and scholarly responsibility. Millions of

people of all religions and ethnicities lost their lives in the First World War. Having experienced events which had inhumane consequences - such as relocation - during the First World War, should not prevent Turks and Armenians from establishing compassion and mutually humane attitudes among towards one another. In today's world, deriving enmity from history and creating new antagonisms are neither acceptable nor useful for building a common future..

The spirit of the age necessitates dialogue despite differences, understanding by heeding others, evaluating means for compromise, denouncing hatred, and praising respect and tolerance.

With this understanding, we, as the Turkish Republic, have called for the establishment of a joint historical commission in order to study the events of 1915 in a scholarly manner. This call remains valid. Scholarly research to be carried out by Turkish, Armenian and international historians would play a significant role in shedding light on the events of 1915 and an accurate understanding of history. It is with this understanding that we have opened our archives to all researchers. Today, hundreds of thousands of documents in our archives are at the service of historians.

Looking to the future with confidence, Türkiye has always supported scholarly and comprehensive studies for an accurate understanding of history. The people of Anatolia, who lived together for centuries regardless of their different ethnic and religious origins, have established common values in every field from art to diplomacy, from state administration to commerce. Today they continue to have the same ability to create a new future.

It is our hope and belief that the peoples of an ancient and unique geography, who share similar customs and manners will be able to talk to each other about the past with maturity and to remember together their losses in a decent manner. And it is with this hope and belief that we wish that the Armenians who lost their lives in the context of the early twentieth century rest in peace, and we convey our condolences to their grandchildren.

Regardless of their ethnic or religious origins, we pay tribute, with compassion and respect, to all Ottoman citizens who lost their lives in the same period and under similar conditions.”

May 01, 2014

During his tenure as prime minister, President Recep Tayyip Erdoğan hosted the Acting Patriarch of the Armenian Community, Aram Ateşyan, and his delegation at the Official Residence of the Prime Ministry.

November 28, 2014

President Recep Tayyip Erdoğan hosted an official ceremony at the Presidential Complex to welcome Pope Francis, Head of Vatican City State, who was visiting Türkiye. Following the welcoming ceremony, President Erdoğan and Pope Francis held a private and inter-delegational meeting.

Afterwards, the President made a joint press statement with the Head of Vatican City State, Pope Francis, at the Presidential Complex. President Erdoğan said, *“I believe that the messages we will deliver here today will make a significant contribution to transforming the world’s troubled period into a positive one. Because there was almost nothing in our conversation that we disagreed on. We share the same views when we look at these events in the world. Our perspectives on terrorism and counter-terrorism are the same, as is our perspective on violence in the world in general, as is our perspective on the hegemony of money and what this hegemony entails.”*

President noted the significance of the visit taking place at a time when the world and the region are going through a critical period, saying:

“I attach great importance to this visit of our esteemed guest to Türkiye. I believe that this is a very important, very vital step that will increase the hopes of peace in our region and in the world. I believe that the messages to be delivered from Türkiye today will reach not only Türkiye and the Vatican but also the entire Islamic geography and the entire Christian geography and will hopefully reverberate there in a manner that increases the likelihood of peace. This photograph, which was taken today in Ankara, is undoubtedly a photograph of hope for the world. In recent years, the Patriarch’s emphasis on brotherhood has been of great significance.”

President Erdoğan explained that tolerance and alliance of differences would produce solutions to the world's serious threats, and this was the message they would deliver today, saying, *“It has become an unavoidable necessity for us to work together to fight against rising racism, discrimination, and Islamophobia in the West, as well as rising anger and violence in the Islamic world. Observing this as the chasms between civilisations, beliefs, cultures, and sects widen and standing idly by would be a grave injustice to history, our consciences, and our beliefs. I believe that we have to create and implement solutions together against racism, discrimination, hate crimes, and intolerance that threaten our world.”*

The Head of Vatican City State, Pope Francis, also expressed his pleasure in his visit to Türkiye, which serves as a bridge between two continents and different cultures. Pope Francis said, *“Peace must be based on goals and respect for fundamental rights, which depend on the dignity of humanity. Prejudices and unfounded fears can only be overcome and space for respect and dialogue created on this path by making positive efforts that benefit everyone. To achieve this, Muslim, Jewish, and Christian citizens must have the same rights and responsibilities under the law and to the extent that the law is enforced. As a result, these citizens will be more willing to accept one another as brothers and sisters as well as comrades. Thus, they will foster cooperation and understanding by avoiding misunderstandings at every turn.”*

February 9, 2016

At the Presidential Complex, President Recep Tayyip Erdoğan met with the Leader of the Turkish Jewish Community Ishak Ibrahimzadeh and the delegation of the ‘Conference Of The President,’ one of the most prominent Jewish organisations in the United States.

March 30, 2016

President Recep Tayyip Erdoğan met with Jewish organisation representatives in the United States.

Chairman of the Executive of B'nai B'rith International Peter Perlmán, National Chair of the Anti-Defamation League Marvin Nathan, CEO of the Anti-Defamation League Jonathan Greenblatt, former Chairman of the Conference of Presidents of Major American Jewish Organizations Richard Stone, Executive Vice Chairman of the Conference of Presidents of Major American Jewish Organizations Malcolm Hoenlein, Executive Vice President of the World Jewish Congress Robert Singer, President of AIPAC Robert Cohen, Director of Political Affairs of AIPAC Arthur Abramson, Executive Director of Jewish Community Relations Council of Greater Washington Ronald Halber, Georgetown University Lecturer Brenda Shaffer attended our President Erdoğan's reception of Jewish delegation.

September 22, 2016

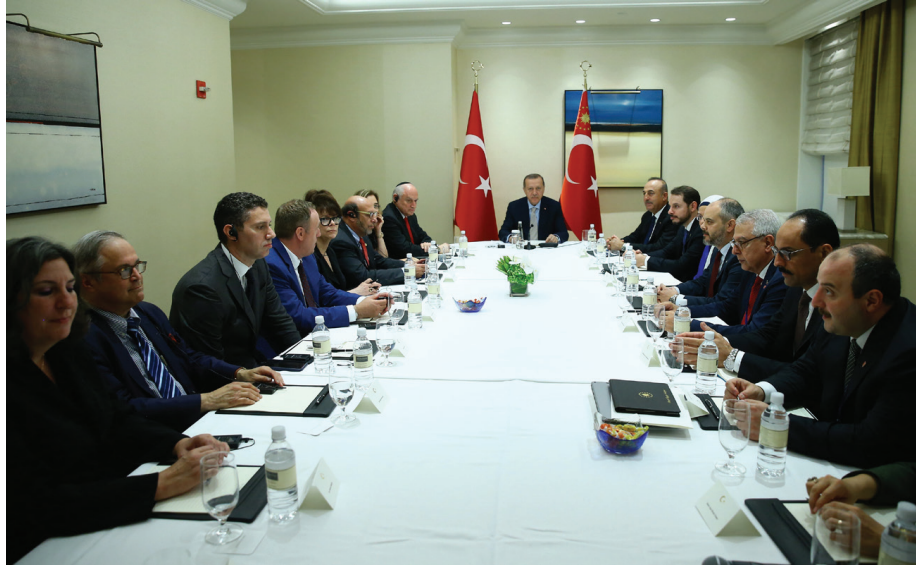
President Recep Tayyip Erdoğan met with representatives of Jewish organisations in New York, United States of America (USA), where he travelled for United Nations General Assembly negotiations.

Executive Vice Chairman of the Conference of Presidents of Major American Jewish Organizations Malcolm Hoenlein, President of AI-PAC Robert Cohen, Vice President of B'nai B'rith International Daniel Mariaschin, CEO of the Anti-Defamation League Jonathan Greenblatt, Chairman of the Board of Hadassah Janice Weinman, President of the Jewish Institute for National Security Affairs Michael Makovsky, Chairman of the Board of Directors of Women's International Zionist Organisation Evelyn Sommer, Chairman of the Board of Directors of NCSEJ Daniel Rubin, President of the American Sephardic Federation David Dangoor, World Jewish Congress Vice President Maram Stern, Simon Wiesenthal Centre East Director Michael Cohen, member of the Conference of Presidents Leadership Council Marc Jason, and UN Director of B'nai B'rith International David Michaels were among the representatives of Jewish organisations in the USA who took part in the meeting.

September 19, 2017

On the occasion of the 72nd General Assembly of the United Nations in New York, President Recep Tayyip Erdoğan met with representatives of Jewish organisations.

October 29, 2017

On October 29, our President, Recep Tayyip Erdoğan, hosted a Republic Day reception. The reception was also attended by Fener Greek Patriarch Bartholomew, the Chief Rabbi of Türkiye Rav Isak Haleva, and the Spiritual Leader of the Turkish Syriac Ancient Community Yusuf Çetin.

January 7, 2018

President Recep Tayyip Erdoğan attended the opening ceremony of the restored Stevi Stefan Church. Patriarch Neofit of the Bulgarian Orthodox Church, Fener Greek Patriarch Bartholomew, and Head Mufti Mustafa Alis of Bulgaria attended the opening ceremony of the church, popularly known as the “Iron Church” and the “Bulgarian Church” in Balat. Indicating that he views the inauguration as a very important message to the international community, our President stated, *“With this photograph, Istanbul has once again demonstrated to the entire world that it is a city where different religions and cultures coexist in peace.”*

Our President, Mr. Erdoğan, stated that the church, which was constructed in 1898 and is the only one of its kind with an iron skeleton system in the world, contributes to the beauty and richness of İstanbul and serves as a place of worship for the Bulgarian community.

President Erdoğan continued to note the following: *“Wherever they conquered through history, our ancestors first insured the freedom of faith and houses of prayers. They always protected people with the understanding that they were free to practice their faith. Even our mosque, known as the New Mosque because it was constructed later*

than other structures in Istanbul, has a 400-year history in Eminönü. Together with İstanbul and its 1,500-year history, the Hagia Sophia is the pearl of the entire world. Each and every work in this city and throughout our ancient geography holds a unique place in our hearts. There are mosques, churches, and synagogues not only in İstanbul, but also in other parts of our country. From İstanbul to Bosnia, Jerusalem to Thessaloniki, our ancestors, particularly Mehmed the Conqueror, issued numerous historical edicts, ordinances, and documents on freedom of belief and worship.

“Painful memories, experienced in certain periods in history, should not overshadow our much longer and deep-rooted experience of co-existence,” President Erdoğan underlined, and added: *“That’s why we have an understanding of unity in plurality, which demonstrates our approach toward all faiths and thoughts. With this understanding, we have been restoring houses of prayers of our citizens following different faiths across our country.”*

February 5, 2018

In response to an invitation from Pope Francis, President Recep Tayyip Erdoğan visited the Vatican. After being greeted with a ceremony in front of the Apostolic Palace in the Vatican, President Erdoğan met with Pope Francis one-on-one.

April 25, 2018

President Recep Tayyip Erdoğan received the Fener Greek Patriarch Bartholomew at the Presidential Complex.

May 16, 2018

Our President Recep Tayyip Erdoğan, who had contacts in London during his official visit to the United Kingdom, also received Rabbi Elahanan Beck and the accompanying members of the Neturei Karta Orthodox Jewish Community there.

August 30, 2018

On August 30, President Recep Tayyip Erdoğan hosted a reception at the Presidential Complex on the occasion of Victory Day. President Erdoğan chatted with the Acting Patriarch of the Armenians of Türkiye, Archbishop Aram Atesyan, and the Chief Rabbi of Türkiye, Isak Haleva, who were both present at the reception.

September 26, 2018

President Recep Tayyip Erdoğan, who continued his contacts in New York on the occasion of the 73rd General Assembly of the United Nations, also met with representatives of Jewish organisations.

March 9, 2019

President Recep Tayyip Erdoğan received the Acting Patriarch of the Armenians of Türkiye, Archbishop Aram Ateşyan, and François Yakan, Acting Patriarch of the Chaldean Community, in Diyarbakir.

“Like all their other issues, meeting the worship needs of the Assyrian community, the ancient children of our geography, is the duty of the state of the Republic of Türkiye,” the President said, and added, “Throughout this long history, our region has always been the heart of religious, ethnic and cultural diversity, most importantly of the conscience of humanity. Our hearts and doors have always been open to all the oppressed and the wronged who have come to these lands from everywhere, from Spain and Eastern Europe to the Caucasus and the North Africa.”

Our President drew attention to the fact that by strengthening democracy, they have also carried out works that expand areas of freedom for various religious communities and guarantee their rights, together with everyone in Türkiye, and said, *“At the point we have reached today, we are witnessing together how wrong those who claim that the development of democracy and the steps taken in this direction will harm our country are. Türkiye today, in our opinion, has a much stronger social structure than in the past. As the President of Türkiye, I will continue my efforts in the same manner moving forward”*

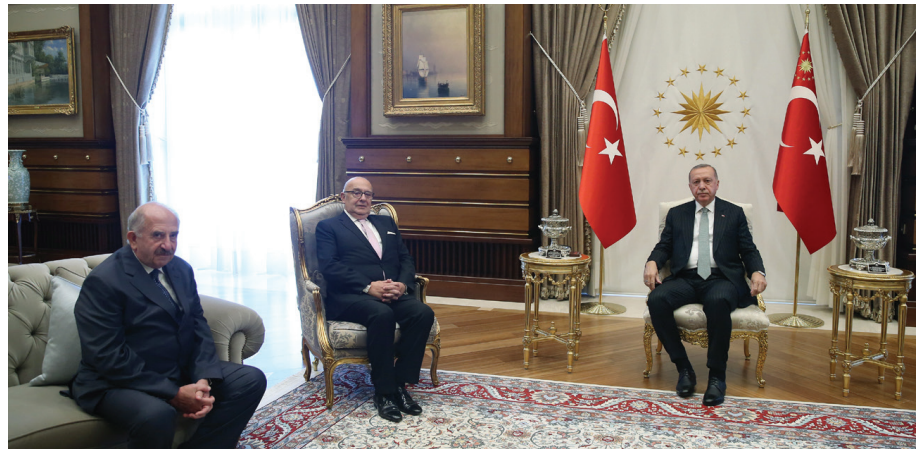

President Erdoğan stated that the closer we get to the goal of a great and strong Türkiye, the more secure and peaceful we will feel ourselves, and we will all together share the generated prosperity. He continued, *“The richness and abundance of this land, on which we will live together for thousands of years with Allah’s permission, is sufficient for all of us. What matters is that we maintain our unity, solidarity, and determination to work together towards common goals. There will be no issues that we cannot overcome when we have achieved this, insallah.”*

September 17, 2019

President Recep Tayyip Erdoğan received Bedros Şirinoğlu, Chairman of Turkish Armenian Foundations Union and Surp Pırgıç Armenian Hospital Foundation.

September 23, 2019

President Recep Tayyip Erdoğan, who is in New York for the United Nations General Assembly's 74th session, met with representatives of Jewish organisations in the United States and Turkish Jews living in the city.

September 23, 2019

President Recep Tayyip Erdoğan received the delegation of the Union of Jews Against Zionism in New York, where he came for the United Nations 74th General Assembly meetings.

July 29, 2020

Fener Greek Patriarch Bartholomew called President Recep Tayyip Erdoğan and thanked him for the reopening of the Sumela Monastery after the restoration works. It was stated that Bartholomew expressed his satisfaction with the support and interest shown by President Erdoğan for the restoration works of the Sumela Monastery.

May 5, 2021

At the iftar dinner at the Çankaya Presidential Palace, President Recep Tayyip Erdoğan met with representatives of minority communities.

President of Religious Affairs Ali Erbaş, Fener Greek Patriarch Bartholomew, President of the Balikli Greek Hospital Foundation Kons-

tantin Yuvanidis, Syriac Metropolitan Yusuf Cetin, President of the Syriac Ancient Foundation Sait Susin, Chief Rabbi of the Turkish Jews Isak Haleva, President of the Turkish Jewish Community Isaac Abrahamzadeh, President of the Rabbinat Foundation of Türkiye and Co-Chair of the Turkish Jewish Community Erol Kohen, Patriarch of the Armenians of Türkiye Sahak Mashalyan, President of the Surp Pırgiç Armenian Hospital Foundation Bedros Şirinoğlu, Spiritual Leader of the Syriac Catholic Community of Türkiye Orhan Abdulahad Çanlı, and Chairman of the Board of Directors of the Syriac Catholic Foundation Zeki Basatemir attended to the iftar dinner.

May 17, 2021

President Recep Tayyip Erdoğan held a phone conversation with Pope Francis. During the conversation, Israel's attacks against Palestine were discussed. President Erdoğan stated that an atrocity was taking place in Palestine, and that Israel's attacks concerned not only the Palestinians but all the Muslims, all the Christians and the entire humanity.

Underscoring that the occupying Israel, which prevented access to the Al-Aqsa Mosque and the Church of the Holy Sepulchre, restricted freedom of worship, and massacred innocent civilians in the Palestinian lands, was also trampling on human dignity, President Erdoğan noted that this atrocity for which Israel was responsible threatened regional security as well. Further stressing that the Palestinians would continue to be massacred unless the international community punished Israel, which had been committing a crime against huma-

nity, with due sanctions, President Erdoğan highlighted the great importance of the messages and reactions Pope Francis would continue to give in terms of mobilising the Christian world and the international community.

December 22, 2021

President Recep Tayyip Erdoğan received representatives of the Turkish Jewish Community and a group of members of the Alliance of Rabbis in Islamic States (ARIS) at the Presidential Complex. Chief rabbis and rabbis from İstanbul, the TRNC, Azerbaijan, Iran, Uzbekistan, Albania, Kazakhstan, the United Arab Emirates, Uganda, and Russia were present at the reception.

April 26, 2022

President Recep Tayyip Erdoğan met with representatives of religious minority communities in Türkiye during an iftar dinner at the Presidential Complex.

The guests at the iftar dinner were the following: Sahak Maşalyan, the Armenian Patriarch in Istanbul; Isak Haleva, the chief rabbi of Türkiye's Jewish community; Patriarchal Vicar Yusuf Çetin of the Syriac Orthodox Church; Patriarchal Vicar Orhan Çanlı of the Turkish Syriac Catholic Church; Deputy Patriarch Levon Zekıyan of the Armenian Catholic community; Kadıköy Greek Orthodox Metropolitan Emmanuel Adamakis; Bedros Şirinoğlu, the Chairperson of the Union of Armenian Foundations; Herman Baliyan, the deputy head of the Armenian Hospital; Ishak Ibrahimzadeh, co-chair of the Turkish Jewish Community; Konstantin Yuvanidis, president of the Balıklı Greek Hospital Foundation; Sait Susin, head of the Istanbul-based Syriac Church Foundation; Münir Üçkardeş, president of the Syriac Catholic Community Foundation; and Antuan Sultanoğlu, deputy chairperson of the Armenian Catholic Surp Agop Foundation.

May 20, 2022

President Recep Tayyip Erdoğan attended the groundbreaking ceremony of Darulaceze Social Services City in Yassıören, Arnavutköy. At the ceremony, President Erdoğan pressed the groundbreaking button with the Armenian Patriarch in Istanbul Sahak Maşalyan, Fener Greek Patriarch Bartholomew, Istanbul Mufti Safi Arpaguş and President of the Darulaceze Hamza Cebeci.

September 20, 2022

President Recep Tayyip Erdoğan, who is in New York for the 77th Session of the United Nations General Assembly, received President Ronald S. Lauder of the World Jewish Congress (WJC) at the Turkevi.

September 20, 2022

President Recep Tayyip Erdoğan, who is in New York to attend the 77th Session of the United Nations General Assembly, received representatives of the umbrella organisations of the American Jewish community at the Turkevi.

February 20, 2023

President Erdoğan met with Patriarch of the Syriac Orthodox Church Mor Ignatius Aphrem II, Patriarchal Vicar of the Syriac Orthodox Church Yusuf Çetin, Archbishop Patriarchal Secretary Joseph Bali, Reverend Haitham Bahhu and Reverend Ghassan Al Chami in the earthquake-stricken city of Hatay.

June 3, 2023

President Recep Tayyip Erdoğan's Presidential Inauguration Ceremony at the Presidential Complex was attended by many spiritual leaders and representatives of minority communities, including President of Religious Affairs Ali Erbaş, Fener Greek Patriarch Bartholomew, Armenian Patriarch of Türkiye Sahak II, and spiritual leader of the Armenian Catholic Community of Türkiye Levon Zekiyan.

CHRONOLOGY

2002

August 9:

Within the framework of the Third EU Harmonisation Package;

- Restrictions on Turkish citizens' broadcasting in different languages and dialects, and opening private courses were lifted.
- Additionally, the acquisition and disposition of immovables by community foundations were improved.

2003

January 24:

- With the amendment to the regulation, it has been facilitated for community foundations to acquire and dispose of immovable property; the requirement to obtain permission from the Council of Ministers for the registration of immovable property in the name of the foundation has been abolished, and the grant of permission has been vested in the Directorate General of Foundations.

July 19:

Within the Framework of the Sixth EU Harmonisation Package;

- The legal barriers to broadcasting in languages and dialects other than Turkish on private televisions and on TRT were removed.
- With an amendment to the Law on Foundations, the six-month period for community foundations to apply for the registration in their name of immovable property determined to be under their disposal was extended to eighteen months.
- The Zoning Law was amended to expand the religious freedoms of citizens of different religions and beliefs with regard to places of worship.

- The scope of the ban on films, videos, and musical compositions was restricted, and the administrative authorities were required to submit their ban orders to the judge for approval within 24 hours. The representative of the NSC in the Supervision Board of Cinema, Video and Music was removed.
- With the amendments to the Population Services Law, various prohibitive statements regarding the naming of children were removed.

August 7:

- Within the framework of the Seventh EU Harmonisation Package, the relevant law was amended to provide for the possibility of opening private courses for learning different languages and dialects traditionally used in daily life.

December 5:

- The restriction on opening courses to teach different languages and dialects was lifted. Regarding this, legal regulations were made; regulations and curricula were developed.

2004**December 5:**

- During his tenure as prime minister, President Recep Tayyip Erdoğan attended the opening of the Surp Pırgiç Armenian Hospital Foundation Museum.

2006**November 28:**

- During his tenure as prime minister, President Recep Tayyip Erdoğan met former Head of the Vatican City State, Pope Benedict XVI, who visited Türkiye.

2007**September 26:**

- During his tenure as prime minister, President Recep Tayyip Erdoğan met with representatives of the Jewish community in the US.

2008**February 27:**

- A new “Law on Foundations” was enacted as an important step towards strengthening civil society. Under provisional article 7 of the Law, 181 immovable properties were registered in the names of community foundations.

June 11:

- Legal protection has been provided to enable public and private radio and television corporations to broadcast in different languages and dialects used traditionally by Turkish citizens in their daily lives. Along with private televisions, legal barriers to TRT broadcasting in this area were eliminated, securing the broadcasting right.

2009**January 31:**

- With the amendment made to the Advertising Regulation of the Turkish Radio and Television Corporation, it became possible to broadcast advertisements in the same language and dialect as those broadcast on channels that transmit in different languages and dialects.

August 15:

- During his tenure as prime minister, President Recep Tayyip Erdoğan met with representatives of various minority communities in Büyükada.

November 13:

- Private radios and televisions were also enabled to broadcast in multiple languages and dialects without interruption.

December 1:

- It was made possible for our universities to conduct academic research on the various languages and dialects used by citizens in their daily lives, to establish institutes, and to offer elective courses. The “Institute of Living Languages in Türkiye” was established at Mardin Artuklu University, with “Syriac Language and Culture” as one of its departments.

During this year:

- The regulation allowing prison detainees and convicts to communicate with their relatives in their mother tongue came into force.

2010

March 26:

- During his tenure as prime minister, President Recep Tayyip Erdoğan received the Syriac Orthodox Community Spiritual Leader Metropolitan Yusuf Çetin at the Official Residence of the Prime Minister.

April 10:

- Legal barriers to the right to political propaganda, a prerequisite of freedom of expression and association, were removed by expanding the scope of the law on political parties.

May 13:

- A Prime Ministry circular was issued to protect citizens of various faith groups and encourage respect for them.

August 15:

- The Trabzon Sümela Monastery was reopened for worship after a 88-year hiatus.

September 19:

- After a 95-year break, the Van Akdamar Holy Cross Church was reopened following the completion of restoration works, and the first service was held.

During this year:

- In the 2010-2011 academic year, the Ministry of National Education prepared Armenian textbooks and began distributing them free of charge in Armenian schools.
- Restoration works started at the Grand Synagogue of Edirne.

2011**August 27:**

- The addition of provisional Article 11 to the Law on Foundations paved the way for restituting the immovable properties owned by the community foundations of our citizens of different faiths and which had previously been confiscated for various reasons

August 29:

- During his tenure as prime minister, President Recep Tayyip Erdoğan met with 162 representatives from various minority communities at the Istanbul Archaeological Museum.

October 1:

- A regulation governing the implementation of provisional article 11 added to the Law on Foundations on August 27, 2011, was promulgated, and the application deadline for the return of properties by community foundations was extended to August 27, 2012.

October 22:

- The Surp Giragos Church in Diyarbakır was reopened for worship following the completion of restoration efforts.

December 28:

- The Vortvots Vorodman Church, which is owned by the Kumkapi Virgin Mary Church and School Foundation, reopened for worship in December 2011 with a ceremony.

2012

February 17:

- Newspapers belonging to minorities were allowed to publish official advertisements.

March 20:

- Article 51/5 of the Regulation on Private Education Institutions of the Ministry of National Education allowed also international students with guest status to study in private institutions.

March 25:

- The Directorate General of Foundations returned the school building belonging to the Galata Greek Primary School Foundation.

April 18:

- Surp Haç Tibrevank High School was granted legal status as a community foundation under the name “Surp Haç Tibrevank High School Foundation” in 2011.

June 4:

- A Greek publishing house started operating under the resolution of the General Assembly of the Press Advertising Institution.

During this year:

- A work in Syriac and Turkish titled “Kilise Ataları Tarafından ‘Kutsal Ruh’un Kavalı’ Olarak Adlandırılan Süryani Mor Efrem’in Şiirleri” (Poems of St. Ephrem dubbed ‘The Pied Piper of the Holy Spirit’ by Church Elders) was published.
- In addition to Turkish, Anadolu Agency began broadcasting in Turkish-Azerbaijani, Arabic, Russian, Kurdish, and BCS (Bosnian, Croatian, and Serbian).
- As of 2012, elective courses in Abkhazian, Adyghe language, Albanian, Bosnian, Georgian, Kurmanji, Lazuri, and Zazaki are taught under Living Languages and Dialects in schools affiliated with the Ministry of National Education.

2013**February 25:**

- During his tenure as prime minister, President Recep Tayyip Erdoğan received representatives from various minority communities at the Official Residence of the Prime Ministry.

August 2:

- All foundations that were decided to be dissolved or disbanded after 1990 as a result of past legal arrangements were permitted to reopen and operate within the framework of the law, and the real estates left to the administration of the Directorate General of Foundations were returned.

October 8:

- The land belonging to the Mor Gabriel (Deyrulumur) Monastery in the Midyat district of Mardin province was returned to the foundation.

During this year:

- Anadolu Agency began broadcasting in English.
- The law enacted in 2013 allowed defendants to present their defence in a language they could better express themselves in court proceedings.

2014

April 23:

- During his tenure as prime minister, President Recep Tayyip Erdoğan's messages were issued in 9 languages, including Eastern and Western Armenian regarding the events of 1915.

May 1:

- During his tenure as prime minister, President Recep Tayyip Erdoğan hosted the Acting Patriarch of the Armenian Community, Aram Ateşyan, and his delegation at the Official Residence of the Prime Ministry.

August 30:

- Religious representatives of the communities attended the August 30 Reception held at the Çankaya Presidential Palace.

November 28:

- President Recep Tayyip Erdoğan hosted an official ceremony at the Presidential Complex to welcome Pope Francis, Head of the Vatican City State, who was visiting Türkiye.

December 10:

- Various minority and government representatives participated in the symposium at the European Parliament.

During this year:

- Anadolu Agency began broadcasting in French, German, and Spanish.

2015**February 15:**

- President Recep Tayyip Erdoğan received Ishak Ibrahimzadeh, the President of the Turkish Jewish Community, at Beylerbeyi Palace.

March 26:

- The restoration of the Grand Synagogue of Edirne was concluded and reopened for worship after 46 years.

2016**February 9:**

- President Recep Tayyip Erdoğan received Ishak Ibrahimzadeh, the President of Turkish Jewish Community, and a delegation from the Conference Of Presidents of Major American Jewish Organizations at the Presidential Complex.

March 30:

- President Recep Tayyip Erdoğan received representatives of Jewish organisations in the United States.

2017**September 19:**

- President Recep Tayyip Erdoğan, who continued his contacts in New York on the occasion of the 73rd Session of the United Nations General Assembly, also received representatives of Jewish organisations.

November 19:

- Aya Yorgi Church in Edirnekapi, Istanbul, was renovated and reopened for worship after a 3-year restoration.

2018

January 7:

- The St. Stephen Church (Iron Church) in Istanbul was reopened with a ceremony attended by President Recep Tayyip Erdoğan and Former Prime Minister Boyko Borisov of Bulgaria.

February 5:

- In response to an invitation from Pope Francis, President Recep Tayyip Erdoğan visited the Vatican City.

March 27:

- The Midyat Deyrulumur Syriac (Mor Gabriel) Monastery Foundation received the deeds of approximately 50 immovable properties, which are monasteries, churches, and Syriac cemeteries, as a result of legal regulations. The regulation was enacted upon promulgation in the Official Gazette on March 27, 2018.

April 16:

- The Mor Aho Monastery in Gercüş, Batman, which had been in ruins and closed for 100 years, was restored and reopened for worship.

April 25:

- President Recep Tayyip Erdoğan received Fener Greek Patriarch Bartholomew at the Presidential Complex.

May 16:

- During his visit to London, President Recep Tayyip Erdoğan received Rabbi Elhanan Beck and the accompanying members of the Neturei Karta Orthodox Jewish Community there.

2019**March 9:**

- President Recep Tayyip Erdoğan received the Acting Patriarch of the Armenians of Türkiye, Archbishop Aram Ateşyan, and François Yakan, Acting Patriarch of the Chaldean Community, in Diyarbakir.

July 23:

- The Presidency's Directorate of Communication developed a special website for Akdamar Holy Cross Church.
- "Akdamar Holy Cross Church Photograph Exhibition" was organised by the Presidency's Directorate of Communications at the Hagia Irene Church in the Topkapı Palace Museum.

August 03:

- President Recep Tayyip Erdoğan attended the groundbreaking ceremony for the Istanbul Syriac Ancient Foundation Mor Ephrem Syriac Ancient Orthodox Church.

September 23:

- President Recep Tayyip Erdoğan received representatives of Jewish organisations in the United States and Turkish citizens of Jewish origin living around New York while he was in the city for the 74th session of the United Nations General Assembly.
- President Recep Tayyip Erdoğan, who is in New York to attend the 74th session of the United Nations General Assembly, received members of the Jewish Anti-Zionist League.

During this year:

- Türkiye's first Armenian-Turkish television channel began broadcasting.

2020

July 29:

- Fener Greek Patriarch Bartholomew called President Recep Tayyip Erdoğan by phone and thanked him for reopening the Sumela Monastery after the restoration works.

2021

May 5:

- At the iftar dinner at the Çankaya Presidential Palace, President Recep Tayyip Erdoğan met with representatives of minority communities.

May 17:

- President Recep Tayyip Erdoğan held a phone conversation with Pope Francis. During the conversation, Israel's attacks against Palestine were discussed.

December 22:

- President Recep Tayyip Erdoğan received representatives of the Turkish Jewish Community and a group of members of the Alliance of Rabbis in Islamic States (ARIS) at the Presidential Complex.

2022**April 26:**

- During the iftar dinner in the Presidential Complex, President Recep Tayyip Erdoğan met with representatives of religious minority communities.

May 1:

- The Sumela Monastery, which had been closed to visitors since 2015 due to strengthening and restoration efforts for rock rehabilitation projects around it, reopened to visitors.

May 7:

- The Surp Giragos Armenian Church and Mar Petyun Chaldean Church were restored and opened to visitors in Sur district of Diyarbakır.

May 24:

- The “Hand in Hand for New Hopes After the Pandemic” concert was organised with the support of the Directorate of Communications.

June 18:

- The Election Regulation for Community Foundations was enacted through promulgation in the Official Gazette.

September 20:

- President Recep Tayyip Erdoğan, who is in New York for the 77th Session of the United Nations General Assembly, received President Ronald S. Lauder of the World Jewish Congress (WJC) at the Turkevi.
- President Recep Tayyip Erdoğan, who is in New York to attend the 77th Session of the United Nations General Assembly, received representatives of the umbrella organisations of the American Jewish community at the Turkevi.

2023

February 20:

- President Recep Tayyip Erdoğan met with Syriac Orthodox Church Patriarch Mor Ignatius Ephrem II Karim, Deputy Patriarch of the Assyrian Ancient Community Yusuf Cetin, Metropolitan Joseph Bali, Priest Haitham Bahhu and Ghassan Al-Chami in Hatay.

June 3:

- Representatives of minority communities also attended the Presidential Inauguration Ceremony for President Recep Tayyip Erdoğan held at the Presidential Complex.

During this year:

- The construction of the Mor Ephrem Syriac Ancient Orthodox Church, the first church built in the Republic's history, was completed in 2019 with a ceremony attended by President Recep Tayyip Erdoğan.

“We have thousands of historic places of worship from various eras and civilisations, including Gobeklitepe, whose history dates back 11,000 years and is known as the first religious settlement established by humanity... Türkiye is a country that provides its citizens of all religions, faiths, and spirits with the opportunity to worship. Our country currently has 435 churches and synagogues available for worship. We even provided financial support for new churches that underwent restoration, as was the case with the Iron Church in Balat. The state funded these actions as a whole.”

Recep Tayyip Erdoğan
President

Aynı Coğrafyada Barış İçinde Farklı İnanış Ortak Anlayış

Türkiye, geçmişten bugüne her daim farklı din ve inanç gruplarına saygı ve hoşgörü anlayışını benimsemiş bir ülkedir. Özellikle son 21 yılda bu anlamda pek çok önemli adım ve tarihsel reformlara imza atılmıştır.

"Aynı Coğrafyada Barış İçinde Farklı İnanış Ortak Anlayış" başlığıyla hazırlanan bu kitapta Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın öncülüğünde, Türkiye Yüzyılı vizyonu doğrultusunda 2002'den bu yana farklı din ve inanç gruplarına yönelik atılan tarihî adımlar ele alınmıştır. Altı ana başlık altında hazırlanan çalışmada; farklı dil ve lehçelerin kullanılmasının önündeki engellerin kaldırılması, cemaat vakıflarının mülk edinmelerinin kolaylaştırılması, eğitim sisteminde yapılan düzenlemeler, kültürel hakların genişletilmesi, restore edilen veya ibadete açılan ibadethaneler ve bu konuda yapılan tüm faaliyetlere detaylı bir şekilde yer verilmiştir. Ayrıca Cumhurbaşkanımızın farklı dinlerin ruhani liderleri ve temsilcileri ile yaptığı tarihi görüşmeler ve bu alanda yapılan çalışmaların kronolojisi kitapta yer almaktadır.

Religious Diversity and Shared Understanding Peaceful Coexistence within the Same Geography

Türkiye has always embraced respect and tolerance for diverse religious and faith groups, from the past to the present. In this regard, particularly over the past two decades, numerous significant steps and historic reforms have been implemented.

This book, titled "Religious Diversity and Shared Understanding Peaceful Coexistence within the Same Geography" addresses the historic steps taken towards different religious and faith groups since 2002 under the leadership of our President Recep Tayyip Erdogan in accordance with the vision of the Century of Türkiye. The book is divided into six sections that focus on removing barriers to the use of different languages and dialects; facilitating the acquisition of property by community foundations; regulations in the education system; expanding cultural rights; restored or newly opened places of worship; and all activities in this regard. In addition, the book includes the historic meetings of our President with spiritual leaders and representatives of various religions, as well as a chronology of the efforts made in this field.

CUMHURBAŞKANLIĞI
İLETİŞİM BAŞKANLIĞI YAYINLARI

ISBN: 978-625-7377-72-0

9 786257 377720